

TRANSCRIPT VAN DE STATENCOMMISSIE MILIEU EN MOBILITEIT VAN PROVINCIALE STATEN UTRECHT
d.d. 29 mei 2024

Aanwezigen:

Voorzitter: Erwin Virginia

Namens het College van GS: Dhr. A. van Schie, Dhr. H. Bakker, Dhr. H. van Essen

Woordvoerders: Mw. M. van den Broek (BBB), Dhr. K. van Vuuren (BBB), Mw. J. Matser (GroenLinks), Dhr. D. Oude Wesselink (GroenLinks), Dhr. R. Hossain (VVD), Mw. O. de Man (VVD), Mw. M. de Widt (D66), Dhr. M. Harinck (D66), Dhr. E. Kamp (D66), Mw. G. Bikker-Trouwborst (CDA), Mw. M. Welschen-van der Hoek (CDA), Mw. N. Flink (PvdA), Dhr. R. Dekker (PvdA), Dhr. A. Travaille (PvdD), Mw. H. Rikkoert (ChristenUnie), Dhr. H. Wolting (ChristenUnie), Dhr. M. Fiscalini (UtrechtNu), Dhr. S. Nagtegaal (UtrechtNu), Dhr. A. de Jong (Volt), Dhr. K. Vermaat (SGP), Dhr. J. van der Linden (SGP), Dhr. F. van der Star (PVV), Dhr. J. Breur (SP), Dhr. B. de Hartog (FvD), Mw. M. Hoek (50PLUS), Dhr. R. van Reenen (50PLUS)

Van ambtelijke zijde aanwezig: Dhr. R. Poort (griffier), Mw. M. Kievits (secretaris)

Opening en algemeen

1. Opening

De voorzitter: Goedemiddag, beste mensen. Zou u uw plaatsen in willen nemen? Dan gaan wij beginnen. Ook mijnheer Van Schie, zou uw plaats in willen nemen? Graag. Dan kunnen wij beginnen. Goed. Goedemiddag. Welkom aan iedereen, alle Staten, commissieleden, Gedeputeerde Staten, de ambtenaren, de sprekers en alle andere belangstellenden hier aanwezig dan wel digitaal. En een speciaal welkom aan Meike Kievits, de secretaris van deze commissie. Zij is door velen van u inmiddels een bekend gezicht, maar vanaf deze vergadering volledig in functie als commissiesecretaris. Heel veel succes.

2. Vaststellen agenda

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 2, het vaststellen van de agenda. We hebben een uitgebreide agenda. Ik wil u dan ook vragen om uw bijdrage kort en bondig te houden. Ook de reacties, vraag ik aan het college. Zoals in de voorzittersmail gemeld, is de verwachting dat we deze vergadering mogelijk niet veel verder zullen komen dan het behandelen van de Statenvoorstellen. Als er na de behandeling van de Statenvoorstellingen nog tijd, -voorstellen, excuus, tijd over is, dan zullen we bezien welke punten alsnog vandaag aan de orde kunnen komen. Vrijwel alle opwaarderingen van Statenbrieven en ingenomen ... Ingekomen stukken van GS zullen dus op een later moment behandeld worden, namelijk op 12 juni. De verga... Deze vergadering zal om 18:00 uur worden geschorst en dan dus op 12 juni worden voortgezet in twee deelsessies, 's ochtends voor de portefeuille van gedeputeerde Van Essen en 's middags voor de portefeuille van gedeputeerde Van Schie. Uiteraard zult u tijdig informatie ontvangen over de volgorde van de onderwerpen tijdens de vervolgbijeenkomsten. De fractie van GroenLinks heeft aangegeven de opwaardering van punt 19, Verkeersveiligheidsmonitor in te trekken. Dat geldt ook voor de opwaardering van punt 16, VRT tramovergangen, door het CDA en punt 21, Nota van beantwoording Ontwerp Bereikbaarheidsprogramma door VVD en SGP. Ik ga ervan uit dat de agenda hiermee vastgesteld kan worden. Ik zie de heer Travaille met een vraag. Gaat uw gang.

De heer Travaille: Dank u. In de voorzittersmail is aangegeven dat deze vergadering inderdaad op drie momenten plaatsvindt. Dat is helemaal niet zo onlogisch, als je kijkt naar het aantal besprekpunten. Maar dat hadden we misschien ook wel kunnen voorzien, wetende dat jaarstukken en kadernota erbij zitten.

Voor mij persoonlijk en misschien ook wel voor anderen is de 12 juni niet zo'n heel gelukkig moment. Maar voor de PS-vergaderingen hebben we een aantal reservedata, hebben we van tevoren al gepland voor het hele jaar. Zou het verstandig zijn, wetende dat ook de komende agenda's waarschijnlijk niet heel veel korter zullen zijn, om ook nu al wat van die reservemomenten in te gaan plannen voor deze commissie?

De voorzitter: Dank. Er is een heel uitgebreid ... Uitgebreide voorbereiding geweest om te kijken, waar past het? Ook omdat er overlap is met andere commissies die ook uitlopen. Dit is het beste wat daarvan te maken is. Ook de volgende commissie na de zomer zit heel vol. Dus er zijn ook niet alle opties mogelijk die misschien lijkt ... Mogelijk lijken. Dus we doen ons best en proberen zoveel mogelijk rekening te houden met alle volle agenda's, ook van anderen. Maar dit is het beste wat we ervan kunnen maken.

De heer Travaille: Dat begrijp ik, dat ... Je moet nu een oplossing vinden en die moet op korte termijn, voor het reces. Maar mijn vraag is dus, zouden we niet alvast reservedata moeten gaan plannen voor de commissies van M&M, of de opvolger daarvan, zodat we niet verrast zijn voor de datum die uiteindelijk gekozen wordt waarop sommige commissieleden misschien niet beschikbaar zijn? Dat geldt voor mij persoonlijk voor de ochtend van 12 juni. Dus kunnen we reservedata gaan plannen voor de commissie, is mijn vraag.

De voorzitter: We nemen het mee. We pleinen zoveel mogelijk zo vroeg mogelijk van tevoren. Er komt ook voor na de zomer nog een reserve ... Een extra optie die aan... Maar het zal nooit zo zijn dat dat de ideale optie is, want dat zijn de commissiedata en alle uitloop zal lastig worden. Maar er wordt rekening mee gehouden en zo snel mogelijk iets gepland op een moment dat het past. De reservedata voor Staten en reserve ... Er zijn ... Er is geen mogelijkheid voor reservedata voor commissies. Dat is altijd ertussen. Dus alleen Staten, PS-vergaderingen hebben reservedata. Dus de optie die u aanreikt wordt benut, maar niet als specifiek reservedatum voor een commissievergadering. Dan zie ik verder geen opmerking, vragen over de agenda. Dan is deze bij deze ... De heer Hossain, gaat uw gang.

De heer Hossain: Misschien heb ik het gemist. De twaalf minuten spreektijd, is dat inclusief de twee sessies op 12 juni?

De voorzitter: Nee. De spreektijd, daar ben ik nog niet, dat is agendapunt 3. Dus daar zal ik nu iets over zeggen, tenzij er nog een vraag of opmerking over de agenda is. Daar zie ik zo snel geen hand. Dan is de agenda vastgesteld.

3. Mededelingen

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 3, de mededelingen. De gedeputeerde Es... Van Essen heeft aangegeven ongeveer een kwartier later bij de vergadering aan te sluiten. Dus die zullen we zo welkom heten. We werken vandaag dus inderdaad, wat de heer Hossain al aangaf, met spreektijden. Voor iedere fractie is twaalf minuten beschikbaar. Dat geldt voor vandaag. Voor de vervolgvergaderingen is er voor het ochtenddeel zes minuten en voor het middagdeel zes minuten. Tijd die vandaag over is, gaat niet mee naar de volgend... Vervolgsessies. Daar beginnen we met een nieuwe telling. In de voorzittersmail trof je informatie aan over een op 12 september aanstaande te organiseren discussiesessie Kernenergie. Het verzoek is om uiterlijk deze week suggesties voor sprekers aan te dragen bij de griffie. Dan hebben we een aantal mededelingen. Ik begin met de mededeling van gedeputeerde Van Schie over de Rijnbrug.

Gedeputeerde Van Schie: Dan heeft u de helft al verklapt, voorzitter. Het gaat inderdaad over het project van de N233, met name over de Rijnbrug. Ik heb u in december geïnformeerd over de voortgang en aangegeven dat ik voor de zomer met de eerste resultaten zou komen. U merkt het al, de zomer komt eraan en ik heb nog niks gestuurd. Dat komt omdat het toch best wel ingewikkeld is omdat we zowel de onderzoeken van Rijkswaterstaat in dat vervolgproces willen betrekken alsook nieuwe

verkeersberekeningen moeten maken uiteindelijk natuurlijk, in verband met stikstof. Dat heeft dus wat langer geduurd dan gepland. Ook het ... Verkeersmodelactualisering vraagt dus meer tijd, waardoor de eerste modelresultaten pas medio oktober beschikbaar zijn. Dan gaan we het AERIUS-model vol spanning vullen en kijken we wat dat betekent voor de verschillende haalbaarheidsonderzoeken, ook voor ecologie. Daarmee verwacht ik eind november, misschien begin december, voor de Rijnsburg en ook voor de rondweg Veenendaal u nader te kunnen informeren over de voortgang, de mogelijkheden en de planning van die projecten en vraag ik dus even om uw geduld, voorzitter.

De voorzitter: Dank u. Dan heb ik nog twee mededelingen van de gedeputeerde Van Essen, maar die is zelf nog niet aanwezig, dus daar moeten we even op wachten.

4. Ingekomen stukken M&M

De voorzitter: Dan ga ik door naar agendapunt 4, ingekomen stukken. Het opgewaardeerde punt is als bespreekpunt aan de agenda toegevoegd. Over de brief van VBMM en mijn MMN Maarn Maarsbergen komt de heer Musegaas met de heer Kooyman op 12 juni inspreken.

5. Ingekomen stukken vanuit GS

De voorzitter: Dan ga ik door naar agendapunt 5. De opgewaardeerde punten zijn ook hier weer als bespreekpunt aan de agendapunt ... Aan de agenda toegevoegd.

6. Vaststellen verslagen commissie Milieu en Mobiliteit

De voorzitter: Dan agendapunt 6, de verslagen van 29 februari en 3 april. Er zijn geen opmerkingen ontvangen, waarmee de verslagen hierbij vastgesteld kunnen worden. Er is wat geluid. Maar tot zover agendapunt 6.

7. Termijnagenda M&M

De voorzitter: Dan ... Er gebeurt wat. Agendapunt 7, de termijnagenda. Ook hiervoor zijn er voorafgaand aan de vergadering geen opmerkingen binnengekomen. Dus verder is dit ter kennisneming.

8. Rondvraag

De voorzitter: Dan agendapunt 8, de rondvraag. Er zijn geen rondvragen binnengekomen, waarmee we dit agendapunt ook af kunnen ronden.

9. Inspraak

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 9, de inspraak. Er zijn twee insprekers. Dat is als eerste de heer Urlings van VIDUIS studentenunie over tramlijn naar de Uithof. Is de heer Urlings al aanwezig? Nog niet, ook niet digitaal. Dan gaan we door naar de tweede inspreker. Dat is mevrouw De Witt, op persoonlijke titel over de regiotaxi. Prima. Mevrouw De Witt, u krijgt maximaal vijf minuten spreektijd. Prima. Dan kent u het. Dan, ik weet niet of u ... U krijgt straks de vragen en dan kunt u die beantwoorden, maar u krijgt nu dan maximaal vijf minuten spreektijd om uw verhaal ... Gaat u ... Drukt u op het knopje, dan gaat de microfoon aan en dan gaat uw gang.

Mevrouw De Witt: Goedemiddag, dames en heren. Dit is een paar jaar geleden dat ik hier ook was voor ... Toen was het nog zelfstandig gemeente Maarssen. Ik heb om de ... In de politiek gezeten voor D66. Ben ik hier gevraagd, toen burgemeester Waverijn onze burgemeester was. Helaas vorig jaar overleden, maar wel een weg in Maarssenbroek naar vernoemd. Hele sympathieke man. Ik ken meerdere burgemeesters, maar

het gaat erom, het gaat om de regiotaxi. Ik heb bij mij naast een buurman wonen, die werkt voor de regiotaxi, die heeft een uitkering van de bijstand van de gemeente Maarssen. Sorry. Hoe heet het, die gebruikt dus de regiota... Hij is meer thuis dan dat hij werkt. Dat is de eerste opmerking. Ten tweede, hij gaat dus privé vorige week gewoon vrijdag boodschappen doen in de tijd van dat hij in dienst is van de regiotaxi. Dat is belastinggeld van de Stichtse Vecht. Dat vind ik niet correct. Hij gaat ook zaterdag met zijn vrouw gaat hij uit en zondag gaat hij met de auto privé ... Dat is belastinggeld van de gemeente Maarssen. Ik heb het ook tegen hem gezegd. Dat is diefstal. Het wordt ook ... Als ik de, hoe heet het, de telefoontelefooncentrale krijgt de afgelopen anderhalve maand dat ik hiermee bezig ben om het aan de ... Onder de aandacht te brengen, hoe heet het, dan wordt er gezegd door die centrale door die telefoniste, het is diefstal. Maar als ik dan zeg, laat de secretaresse van de burgemeester maar mij terugbellen over ook een andere zaak, want deze mijnheer heeft mij bedreigd met mijn leven, het is mijn buurman, ik heb al 1500 euro's schade, maar nu zei hij van de zomer, ik kan je ook doodmaken. Als je bij mij ooit in de regiotaxi komt, kom je er niet levend uit. Dat is schandalig wat er gebeurt. Dan wordt de secretaresse ... Die benadert mij niet omdat ik een onderhoud wil hebben met het hoofd van de politie. Dat is de burgemeester van de Stichtse Vecht. Ik heb hem leren kennen 4 oktober. Sympathieke man. Ab Reinders. Ik heb een gesprek met de man. Hij komt uit Haarlem, hij was wethouder daar, Financiën. Dat weet ik van een kennis die voor hem gewerkt heeft in Haarlem op de ... Ministerie van Financiën daar van de gemeente. Ik ben niet tevreden. Ik heb oppositiepartijen gebeld, GroenLinks in de gemeente, en ik heb PvdA gebeld en nog een kleine partij. Dan krijg ik dan te horen, ook de partij van de wethouder, van Wmo, die heb ik ook geprobeerd te benaderen, want zij gaat over die sector. Nul op een rekest. Ik ben behoorlijk teleurgesteld in de hele college en de raad van de Stichtse Vecht. Daar zet ik al kanttekeningen bij. Heel veel mensen hebben helemaal geen kennis, als je dat vragenuurtje ziet of dat programma 's avonds op de televisie op een bepaald kanaal. De burgemeester heeft dat toegegeven 4 oktober dat er heel wat scheel... Want de raad moet echt een, hoe heet het, beheersen de vergadertechniek. Die is ver te zoeken, al verschillende burgemeesters. Bij mevrouw Van de Veld begon het al. Naderhand mijnheer Witteman, die is nog bij mij thuis geweest om te bemiddelen met mijn buurman. Het is toch te gek voor woorden als jij een boodschap bij de Vomar wil doen, toen liep ik nog met twee krukken naar de OK, en dan zegt hij, laat hij hond los, en bijt haar maar in de benen. Dat is toch niet normaal meer? Dat wordt dan geaccepteerd. Als je dan mensen benadert van politieke partijen uit de oppositie en collegepartijen, dan krijg je nul op je rekest. Dat ben ik niet gewend. Dus ik wil hebben dat ... Ik kom ook in het ziekenhuis Leidsche Rijn zelf als patiënt omdat ik een klein tumortje heb daar, is geconstateerd toen ik uit mijn bed gevallen ben twee jaar geleden, daar. Toen bloedde mijn hoofd en toen was het kapot, moest gelijmd worden. Toen is geconstateerd achter mijn oor, nog geen twee centimeter, dat ik een tumortje had. Daar maak ik me niet druk over. Ik heb andere kankers waar ik kritiek voor sta momenteel, maar toch werk ik nog voor de Nederlandse regering. Uiteindelijk zijn we nog steeds een regering van Nederland. Tot die andere combinatie komt. Ik hoop dat ze er nooit komen. Maar wij hebben tien zetels verloren, Rob Jetten en de partij. Dus ik vind het heel erg jammer. Ik hoop dat ... Het was eerlijker geweest dat de kiezer ... Als er een nieuwe verkiezingen waren uitgeschreven. Dat is democratisch. Dit is onderhand dictatorschap. Rutte die heeft het land naar de verdorpe gehaald met die twaalf jaar. Ik ben blij dat hij weggaat en hij is niet geschikt voor NAVO-chef. Dat zal hij ook niet worden, want Polen, Hongarije en Po... En nog een, Roemenië, die willen het niet. Hij is wel bij Erdogan gehad. Is een grote vriend, zei hij. Die heeft hij wel over de streep getrokken.

De voorzitter: Mevrouw De Witt, uw vijf minuten zitten er bijna op, dus komt u tot een afronding?

Mevrouw De Witt: Ik kom nu tot de afronding. Ik wil hebben dus dat de regiotaxi ... Het regent klachten in de regio van alle plaatsen die in de provincie daar deel van maken. Ik wil hebben dat het contract tussen Willem ... Willemsen de Koning wordt opgezegd à la minute.

De voorzitter: Dank u wel. U kunt de microfoon weer even uitzetten. Dan kijk ik even rond of er fracties zijn die iets aan u willen vragen. Ik zie geen vraag, dus uw verhaal was helder. Dan kijk ik even naar de gedeputeerde Van Schie of die nog een korte reactie zou willen geven. Ik zie daar ook geen reactie op. Dus dan is uw boodschap aangekomen, is mijn conclusie. Dan dank ik u voor uw inbreng. Uw vraag is niet te horen als u de microfoon niet aanzet en u mag pas het woord nemen, mevrouw, als ik u ....

Mevrouw De Witt: Mijn vraag is, wat gaat u nu ... U heeft het aangehoord. Gaan er stappen genomen worden tegen Willemsen de Koning? Want ze komen overal te laat. Ik heb taxi in Leidsche Rijn ...

De voorzitter: Maar uw boodschap, mevrouw De Witt, uw boodschap is helder en uw vraag is ook helder. Dus ik kijk even naar de gedeputeerde of hij daar een antwoord op wil geven. Dan is het duidelijk. Mijnheer Van Schie. Zou u uw microfoon uit willen zetten, mevrouw De Witt? Want dan kan ... Dank u.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, het domein van de regiotaxi is niet de verantwoordelijkheid van de provincie. Wat ik zou kunnen doen, is dat we het stenogram van deze vergadering doorgeleiden naar de betreffende gemeente.

De voorzitter: Dank u. Dus het antwoord is de ... Uw vraag wordt door ons doorgeleid naar de gemeente waar ze hier iets aan kunnen doen. Wij zullen zien of het nog verder doorgeleid moet worden. Maar dank u in ieder geval voor uw vraag en het ... De aandacht voor dit onderwerp. Dan kijk ik nog even rond of de tweede inspreker, de heer Urlings, ondertussen gearriveerd is. Ik zie niemand opstaan of reageren, ook digitaal is er verder niemand. Dan ... De heer Van Essen is ondertussen aangeschoven, dus dan gaan we nog even terug naar het punt mededelingen, agendapunt 3, want de heer Van Essen heeft twee mededelingen. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Allereerst wil ik u melden dat er een SPUK, een toe... Uitkering is toegekend door het Rijk voor het ontzorgingsprogramma mkb, wat het doel heeft om 451 micro- en kleinbedrijven te ondersteunen. Het budget dat daar via de SPUK, IS toegekend is één komma ... Bijna 1,9 miljoen euro en daarnaast ook voor het programma Verduurzaming bedrijventerreinen, wat het doel heeft om de organisatiegraad op 27 bedrijfsterreinen aan te jagen en ook verduurzamingsprojecten op te zetten. Kan gaan om energie, maar kan ook om bredere verduurzamingsopgaven gaan, circulariteit, duurzame mobiliteit, dat soort zaken. Daarvoor gaat het om een bedrag van afgerond 1,0 miljoen. Dus dat goede nieuws wilde ik u niet onthouden. Beetje op het grensvlak van portefeuille Energie en Economie. Dus felicitaties mogen ook aan de heer Van Schie worden gericht. Dan de tweede mededeling is de planning rond het hoogspanningsstation Utrecht-Noord. Er is een dubbele uitbreiding Stedin TenneT. In de commissie van begin april heeft u daarvoor een startgesprek gehad voor de projectbesluitprocedure. Er is een HIA, Heritage Impact Assessment, uitgevoerd hoe het voor drietal potentiële locaties. Daaruit kwam eigenlijk naar voren dat er wel stevig impact op het erfgoed lijkt te zijn. Dat maakt dat dat wel tot vertraging leidt in de locatiekeuze. We zijn in nauw overleg met de andere partners. Dat zijn de gemeentes De Bilt, Stichtse vecht en Utrecht, TenneT en Stedin, om te kijken hoe toch gezamenlijk tot een zo goed mogelijke locatiekeuze te komen. Maar ook gezien het startgesprek wat u hierover vorige keer heeft gehad, wilde ik u graag bij deze meteen daar al over bijpraten. Mochten daar nieuwe ontwikkelingen zijn, dan zullen we het uiteraard u daarover informeren.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we het agendapunt 3 hiermee afgerond en gaan we weer door met agendapunt 9, de inspraak. Want driemaal is scheepsrecht. Ik heb begrepen dat de heer Urlings aanwezig is. Welkom. Het is ... U heeft straks maximaal vijf minuten de tijd om in te spreken. Dan is het aan de verschillende fracties of ze nog vragen hebben en eventueel de gedeputeerde om te reageren. Maar ga uw gang. Zet de microfoon aan en dan heeft u vijf minuten maximaal de tijd om uw verhaal te doen.

De heer Urlings: Even kijken. Dat werkt. Super. Bedankt voor de kans dat wij hier even mogen inspreken. Wij zijn van VIDUIS studentenunie. Dat is de centrale belangenbehartiger voor studenten in Utrecht. Wij willen graag eventjes wat zeggen over de tramlijn, de tramlijn naar de Uithof. Dat doen wij niet voor het eerst. Het is ook niet dat we voor het eerst weer willen hameren eigenlijk op de tram in connectie met de leefbaarheid van de campus. Dus daar willen we graag even wat over zeggen. Ik heb een paar aantekeningen, dus ik kijk af en toe een beetje op mijn telefoon. Even kijken. Op de campus, om een beeld te schetsen, wonen nu 3000 studenten. Er wordt nu een extra doorgebouwd, dus dan loopt het op tot 4000 studenten. Dus een substantieel deel van onze studentenpopulatie leeft daar. Die zetten hun eerste stappen naar zelfstandigheid. Ze leren nieuwe vrienden kennen, houden de feestjes en fall ... Worden daar verliefd en zetten daar hun eerste stappen. Kortom, voor 4000 studenten is het Science Park een springplank voor een breed en rijk studentenleven die we ze allemaal zo gunnen. Maar er zijn ook grote problemen geconstateerd op het Science Park. Al jaren wordt gezien dat er onvoldoende voorzieningen zijn op de campus. Ik denk dat het beste voorbeeld daarvan wel is dat er nog steeds geen supermarkt is op de campus. Dit is niet alleen maar onder studenten het sentiment maar ook de Universiteit Utrecht, van wie de grond is op de Uithof, geeft toe dat de leefbaarheid op de campus echt wel te wensen overlaat. In het verbeteren van die leefbaarheid, iets wat wij ons erg aantrekken, zien we een grote rol voor de bereikbaarheid en de mobiliteit naar de campus toe. Uiteraard is de tramlijn daarin een groot onderdeel. Het sentiment onder studenten is namelijk dat de Uithof een soort afgelegen enclave is. Je voelt je niet deel van de stad. Voorzieningen zijn ver weg, een beetje een desolate plek die niet echt deel uit lijkt te maken van het Utrechts studentenleven. De komst van de tram heeft daar best wel bij geholpen. De voorzieningen zijn gewoon sneller te bereiken en in de perceptie van veel studenten is de campus dichterbij de stad komen te liggen, in de ervaring van studenten is de campus dichterbij de stad komen te liggen. Alleen in de avonduren en in de weekenddagen verandert de campus weer in die afgelegen enclave. Toch weer in die desolate plek. Daarom pleiten wij er nu al een tijdje voor om te kijken naar een uitbreiding van die reistijden van de tramlijn. Daarmee doelen we dus in de avonduren en in de weekenddagen. Vorig jaar is dat onderzocht door de provincie, maar tot onze grote teleurstelling kwam eruit dat het te veel zou kosten. Nou is het onze mening dat de leefbaarheid van een groeiende plek voor 4000 studenten wel degelijk een goede plek is om veel geld in te investeren, dat het goed is om te investeren in de omgeving van de volgende generatie en dat het goed is om te investeren in een plek waar veel potentieel is voor huisvesting, goed is om te investeren in een veilige terugtocht van mensen van de stad weer terug naar huis. Dit jaar experimenteerde de provincie met extra reistijden rondom de voetbalwedstrijden van Galgwaard. Wij zijn heel erg benieuwd naar de reacties daarop en resultaten daarvan. Maar we willen nu alvast een beetje de deur openen, om toch structureel... Te kijken naar structureel lange reistijden, vooral dus in de avonduren de weekenden voor de tramlijn naar de Uithof. En daarbij niet alleen te kijken naar die ... De wat koudere cijfers, de reisbewegingen en de kostenplaatjes, maar ook echt de ervaring van studenten op zo'n plek mee te nemen en de ervaring van een studentenleven mee te nemen en dat ook heel erg serieus te nemen. Dat is het verhaal wat ik wilde houden. Als mooie uitsmijter had ik bedacht, een leefbare campus is immers ook een bereikbare campus. Daarmee dank ik jullie erg voor jullie aandacht.

De voorzitter: Dank u wel. Netjes binnen de tijd. Dan kijk ik even rond. Ik zie wat handen omhooggaan. Dan, mijnheer Urlings, u krijgt een aantal vragen. Ik verzamel eerst alle vragen. Dus als u die zou willen opschrijven of ... Dan kunt u daarna alle vragen in een keer beantwoorden. Gaat het lukken? Pen en papier bij de hand? Ik zag ... Nog even de handen omhoog. Als eerste de heer Breur van de SP. Gaat uw gang.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Ik wil ook de heer Urlings bedanken voor zijn vlammeende betoog. Het sluit ook aan waar wij als SP ons al langere tijd voor inzetten, dat de tram ook in het weekend en in de avonduren gaat rijden. U vroeg een reactie op de proef. Ik ben daar erg positief over. Veel mensen hebben de trein gepakt, de tram gepakt, dus het geeft wel aan dat er vraag is om de tram ook in het weekend te laten rijden. Dus ik kijk ook uit naar het vervolg op die proef. Ik heb nog wel een vraag voor u. Hoe heeft u

zelf het ervaren en heeft u de indruk dat er voornamelijk voetbalpubliek gebruik heeft gemaakt van de proef of juist ook veel bewoners van het Science Park, wat ik eigenlijk nog altijd de Uithof noem?

De voorzitter: Dank. Ik zag ... De heer Oude Wesselink had ook een hand omhoog.

De heer Oude Wesselink: Dank u wel, voorzitter. Ook dank aan de inspreker. Ik vond het een interessant aspect in uw betoog dat u noemde dat sinds de komst van de Uithoflijn, de tramlijn, de bereikbaarheid en de reistijd verbeterd is. Dat vind ik mooi te horen, want objectief gezien is de reistijd sinds de komst van de tram achteruitgegaan. De vroegere lijn 12 was weliswaar wat druk bepakt, maar de reistijd was korter. Dan zien we maar weer dat reistijdservaring ook een belangrijk goed is. Mijn vraag daarom aan u is, voor het weekend, zou het ook een optie zijn om te kijken naar een goede busbereikbaarheid, omdat de stromen dan nog wel substantieel lager zijn dan door de week is? Of is het eigenlijk gewoon voor u echt gewoon hard nodig dat ook te allen tijde diezelfde bereikbaarheid is via de tram? Daar ben ik oprecht nieuwsgierig naar. Sorry dat ik u niet kon aankijken tijdens mijn vraag. Dat voelt gek.

De voorzitter: Dank u wel. Mag ik wel vragen om niet alle vragen uitgebreid in te leiden? We hebben een vol programma, dus hou het kort bij de vragen. Ik meen dat ik de heer Harinck ook een hand omhoog zag ... Gaat uw gang.

De heer Harinck: Dank, voorzitter. Ik zal mijn best doen. Allereerst, dank voor het betoog. Echt, wij zijn het er enorm mee eens. We hebben ook hier al eerder gepleit in de commissie dat we dit structureel moeten gaan maken. Goed om te weten is, we hebben één pilot gehad natuurlijk en die komt er ... Een aantal keer komt hij terug, zo'n pilot. Niet alleen maar bij de voetbalwedstrijden, maar ook breder. U heeft zelf al gezegd, wij zijn bereid om daaraan bij te dragen. Sluit ook aan in de vraag van de heer Breur. Dus mijn vraag aan u is, als die pilots er dan komen, kunnen wij dan van organiseren dat daar ook goed gebruik van de studentenpopulatie wordt gemaakt? Tot zover.

De voorzitter: Dank. Mevrouw Hoek, gaat uw gang.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. De vraag is eigenlijk, waarschijnlijk heeft u het nieuws niet gehoord van 12.00 uur op Radio M, want daar wordt werd namelijk dat de lijn waarschijnlijk er dus gaat komen, dat men ... Inderdaad dat het eigenlijk niet eerder is gebeurd vanwege de kosten, maar dat men in overleg gaat met gedeputeerde. Dus ik ben eigenlijk heel benieuwd wat de gedeputeerde op dit hele verhaal, mijnheer Van Schie, hierover gaat melden. Want het was op het nieuws om 12.00 uur bij Radio M, ik zeg het maar even, dat het doorgaat eigenlijk. Ongeveer.

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw Hoek: Dus antwoord. Tot zover eigenlijk, voorzitter.

De voorzitter: Dank u. De heer Hossain.

De heer Hossain: Dank u wel, ook aan de heer Urlings voor het inspreken. Herkenbaar als desolaat, misschien een wat sterk woord voor hoe de Uithof is. Maar de eerste vraag die ik aan de inspreker heb, is, zou die toename van levendigheid niet ook hand in hand moeten gaan met een beter vervoersaanbod, in plaats van dat we de tram heel vaak laten rijden, terwijl u eigenlijk zelf concludeert dat de leefbaarheid nog niet helemaal op orde is? Ten tweede vroeg ik me af, ook in aansluiting op wat de heer Oude Wesselink zei, hoe de inspreker de bediening van de bus ... Van de Uithof met de bus ervaart. Want het is niet zo dat de Uithof niet bereikbaar is natuurlijk in het weekend alleen met de tram, wel met de bus. Ten derde, hoe verhoudt het zich ook tot het fietsen? Want gebruiken de meeste studenten die uitgaan niet sowieso liever de fiets, ook juist op de Uithof. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie de heer Van der Linden, SGP. Gaat uw gang.

De heer Van der Linden: Dank u wel. Dank voor de inspraak. Ik had nog wel een vraag, want de ... Er is inderdaad, zei mijnheer Hossain net ook al van, er rijdt een buslijn. De tram die gaat volgens mij niet echt door de stad heen, maar meer naar Utrecht Centraal. Dus gaat het dan om de verbinding met de stad of juist met Utrecht Centraal, die dan sneller moet zijn? Tweede vraag is, dat gaat over de tram. U gaf aan van, zou die niet tot laat door kunnen rijden? Aan welke tijd denkt u dan? Is dat tot 22.00 uur, is dat later? Zou u daar iets over kunnen zeggen? Dank wel.

De voorzitter: Dank u wel. Heb ik alle handen ... Nee. De heer De Jong van Volt, gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Supergoed betoog. Wat Volt betreft, had die er allang moeten zijn, dus moet die er ook heel snel komen. Hele korte vraag. U bent over een paar jaar gedeputeerde, ik weet het bijna zeker. Dan zit u op die stoel. Wat zou u dan doen? Want dan kijkt u niet alleen naar het belang die ... Dat u nu vertegenwoordigt, maar kijkt u naar alle belangen. Wat zou u de gedeputeerde willen aanbevelen. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Verder geen handen die ik heb gemist? Digitaal ook verder niemand aanwezig? Dan waren dit de vragen, mijnheer Urlings. Gaat uw gang met de beantwoording.

De heer Urlings: Dank voor de vragen. Ik zal ze even proberen zo goed mogelijk te antwoorden. Ik heb niet alle namen weten te onthouden. Dus daar ga ik een beetje rekkelijkheid in nemen. Dus dan begin ik bij mijnheer wiens naam ik niet heb onthouden maar van de SP is, wat mijn ervaring met experiment is. Misschien leuk om te vermelden dat ik zelf al enige jaren inwoner ben van de Uithof, dus aan ervaring geen gebrek, en ook met het experiment hebben we ... Dat echt het nieuws ook wel leefde onder de studentenbevolking en dat ze het erg positief hebben ervaren. Alleen dat daar altijd de maar achteraan kwam, waarom kan dat niet langer en waarom kan dat niet vaker? Maar het is positief ontvangen en op het nieuws werd ook positief gereageerd. Het is ook echt iets wat leeft. Hebben we zeker uit de achterban opgevangen. Dus dat is voor die vraag. Dan ga ik door, maar daar heb ik niet opgeschreven van wie de volgende vraag ... Dat is meneer met de prachtige baard. Zijn bussen ook een optie of kan het alleen via de trams? Op dit moment zien we dat vooral in de weekenden en in de avonduren, er rijden geen nachtbussen bijvoorbeeld, en in de weekenden is het het sentiment en het gevoel dat het er gewoon te weinig zijn. Als dat opgeschaald zou kunnen worden, zou dat mogelijk zeker iets zijn om naar te kijken. Dat is wel een, laten we zeggen, een soort tussenweg waar we zeker bereid zijn om ook over te praten. Dan ga ik door naar mijnheer Harinck, als ik het goed uitspreek. De pilot komt terug. Daar willen wij absoluut heel graag bij betrokken zijn en ook zeker om daar de stem van de studenten en de studenten als participanten in voor te dragen. Dat doen we natuurlijk met alle liefde en plezier. Dus dat ... Daar kunnen we contact over houden. Dan ga ik door naar de vraag van mevrouw Hoek. In ieder geval, ik had het nieuws nog niet gehoord, maar als dat zo is, dan zijn we er natuurlijk ontzettend blij mee. Dus dat gaan we hierna meteen eventjes checken en induiken. Verder was uw vraag voornamelijk een reactie van de gedeputeerde, dus daar sluit ik me denk ik dan bij aan wat hun reactie daarvan is. Dat is daarmee mijn beantwoording. Dan ga ik door naar de meneer van de VVD, als ik het goed heb. Dat waren drie vragen. Moet de toename niet hand in hand gaan, of de leefbaarheid niet hand in hand gaan met vervoersaanbod? Wij denken echt dat een betere bereikbaarheid een voorwaarde moet zijn om die leefbaarheid te vergroten, om die studenten die kant op te krijgen. Maar inderdaad, het moet toch hand in hand gaan. Als we meer voorzieningen op de Uithof zouden bouwen, zou dat natuurlijk voor de leefbaarheid van de Uithof ook zeker al een grote stap zijn. Dus niet dat we dat uitsluiten of dat we de mobiliteit zien als de enige oplossing, maar het is natuurlijk ook zo dat je niet naar de ontwikkeling toe wil dat de Uithof een soort van afgesloten gebied blijft. Dat is nu wel vaak het gevoel. Dat is een gevoel dat we bij heel veel mensen horen. Het is ver, het voelt desolaat, het voelt ver weg. Dat is wel de ervaring van veel studenten. Die tram heeft daar wel bij geholpen. Meer

reistijden zal ook meer bij de stad betrekken. Wij denken dat dat een hele mooie en goede ontwikkeling kan zijn. Hoe ... Wat de ervaringen zijn met de bus. Daar heb ik net al deels op beantwoord. Dat ... Voor nu is het gevoel dat dat nog niet voldoet. Als daar een bepaalde opschaling in zou zijn, dat lijkt ons in ieder geval al een goede stappen mee te beginnen en zeker iets waar we met enthousiasme zouden kunnen kijken. Verhouden tot het fietsen, dat klopt. Studenten zijn een fietsend deel van de bevolking, volgens mij het deel wat het meeste fietst. Dat is zo. Maar zeker rondom de Uithof, vorig jaar heeft onze organisatie daar een rapport over geschreven, zijn er veel problemen met het fietsen. Vooral de sociale veiligheid rondom de fietspaden, weinig straatverlichting, lege plekken, langs bossen af en dat het best wel als eng en gevaarlijk wordt ervaren. Dat hindert daarmee ook wel tot hoe laat je daar op de fiets zou willen fietsen. Dus dat is wel waar we ook een probleem op hebben. Ook een heel belangrijk punt om aan te passen. Alleen meer tramtijden zal er niet in voorzien. Het is ook belangrijk dat dat er veilig en goed gefietst kan worden natuurlijk. Maar daarin zit er dus ook wel een rem op als het om het fietsen gaat. Dan ga ik door naar de vraag van ... Ik heb hier Linde staan. Wie was dat ook alweer? SGP, sorry. De verbinding met de stad, of Utrecht Centraal. Het wordt wel ervaren dat de tram een goede aan... Dat gaat niet door de stad heen. Dat is ook jammer. Daarin voorziet de bus wat beter. Kom je ook langs Janskerkhof bijvoorbeeld waar de universiteit staat. Maar het wordt al wel ervaren alsof het wel binnen naar de stad is. Utrecht Centraal ligt niet ver van de stad, je komt ook langs Vaartse Rijn. Dan ben je zo op Ledig erf. Dus op zich loopt de route ... Zeker gekeken van het punt van de Uithof kom je echt wel flink in de stad. Dus het gaat wel om de bereikbaarheid naar de stad, maar de tram zou daar echt in voorzien. En welke tijd zitten we te denken? Dat zijn ook een beetje de details en nuances waar we het dan later zeker over kunnen hebben, waar we het over moeten hebben. Als ik nu iets zou moeten zeggen, zou ik zeggen, laten we beginnen eens tot middernacht. Als we daar een goed nachtbussenvervoer zouden hebben, zou hij er mooi op kunnen aansluiten. Maar goed, dat is iets wat ik nu een beetje voorleg. Ik kan me voorstellen dat de gedeputeerde en anderen van jullie daar andere ideeën over hebben. Maar goed om die discussie te voeren. Maar de ... Grondbeginsel moet dan wel zijn, we willen ze verruimen. En hoever gaan we het daarna over hebben. Hebben wij ook onze mening over, maar dat komt nog wel een keer terug. Dan tot slot, het mooie compliment de vraag van De Jong. Wat ik zou doen, daar komt ook een beetje het flauwe antwoord op dat ik geen gedeputeerde ben. Ik zit hier namens VIDUIS studentenunie. Dus wat zou ik doen? Ik zou ze ver verruimen tot in de weekenden en de avonduren. Natuurlijk, we begrijpen dat daar een heel besluitvormings- en bestuurlijk proces aan zit. Daar zullen compromissen in gesloten moeten worden, dan moeten belangen worden afgewogen. Wij zijn een van die belangen. Maar wij zien ook die nuance wel en wij blijven ook wel graag een gesprek van, en wat is dan de speling en wat kan dan wel? Daar zijn we heel constructief in. Ik denk dat als elke belangenbehartiger zo de discussie aangaat, dat we dan echt wel verder moeten kunnen komen. Dus dat gaat mijn antwoord zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik nog even naar de heer Van Schie voor een korte reactie. Gaat u gang.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, dank. De neiging is natuurlijk groot om alle loftuitingen over het Science Park te gaan herhalen en de persoonlijke belevenissen op te halen. Dat ga ik niet doen. Het is een belangrijke plek om goed te verbinden. De tram is daar een uitstekende gelegenheid voor. Lijn 22 rijdt heel succesvol ook, zijn we heel trots op en blij mee. Maar er zit ook uitdaging. Een aantal daarvan is ook al in de ... Vraag-en-antwoordspel zojuist aan de orde gekomen. Belangrijk is natuurlijk dat zoals overal in onze provincie reizigers vooral de bediening met het openbaar vervoer goed kunnen propageren door ervan gebruik te maken. Want hoe meer mensen ergens van gebruik maken, hoe aantrekkelijker het voor ons wordt ook om de dienstregeling te verbeteren. De provincie heeft, en ik hoor van mevrouw Hoek dat de gemeente dat ook heeft, de ambitie om de dienstregeling in het weekend uit te breiden in de loop van de ... Volgend concessiejaar. Maar die ambitie is wel geclausuleerd. We moeten de pilot nog afwachten, de effecten daarvan, en de lessen die we daaruit kunnen trekken. We moeten van uw Staten, voorzitter, ook middelen krijgen, dat hopen we vandaag met de kadernota te bespreken en ook volgende maand te besluiten, om de pilot uit te breiden volgend jaar en dan ook in het jaar daarop de ambitie mogelijk te

maken om ook echt die weekenddienst te gaan invoeren. Maar we zijn ook nog afhankelijk van een vervoerder die personeel beschikbaar moet hebben. Het is op dit moment razend ingewikkeld om de dienstregeling rond te krijgen. De uitbreiding van een ambitie zal dus ook altijd samengaan met de capaciteit van de vervoerder om dat te doen. Dus in reactie op mevrouw Hoek, nee, het is nog zeker niet een done deal. Er zitten echt een aantal voorwaarden aan voordat we dat kunnen doen, maar de ambitie is er bij dit college en bij deze gedeputeerde en volgens mij ook bij deze Staten om Science Park beter te verbeteren, beter bereikbaar te maken. We zijn ook in U-Net-verband bezig, ook samen met de universiteit, om ook voor de lange termijn grote investeringen te doen om de frequentieverhoging van lijn 22 mogelijk te maken en ook de openbaarvervoeras te verbeteren. Ik weet ook dat het Science Park en de universiteiten en alle partners daar druk bezig zijn om de leefbaarheidsvraagstukken op te pakken en dat er ook nog heel veel woningen bij gaan komen de komende tijd en dat rechtvaardigt ook een verbeterde inzet met het openbaar vervoer. Tot zover deze reactie, voorzitter. Het gesprek zal hier dus niet eindigen. Gaat vanmiddag in elk geval verder met de Staten ...

De voorzitter: Dank u, mijnheer Van Schie, het is helder. We houden het zo kort mogelijk. Dank u. Dan kijk ik tot slot naar de heer Urlings. U heeft de mogelijkheid, als u dat wil, om in maximaal één minuut nog een reflectie of eindboodschap te geven, maar dat is niet nodig. Gaat u daar gebruik van maken? Zo te zien, ja. Gaat uw gang.

De heer Urlings: Graag. Ik zal het heel kort houden. Maar in ieder geval heel erg bedankt voor de reacties. Tot mijn grote vreugde ook voel ik ook wel veel steun en in ieder geval veel mensen die het gesprek aan willen gaan. Dat doen wij in ieder geval graag. Weet ons ook zeker te vinden. VIDUIS studentenunie, ik noem het nog maar een keertje. Wij staan daar zeker voor open. Het is een groot issue bij ons, dus weet ons te vinden. Hartelijk dank.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we hiermee dit agendapunt met de inspraak afgerond.

Ter bespreking

10. SV Jaarstukken 2023

De voorzitter: Dan gaan we naar de besprekpunten. Te beginnen met agendapunt 10, het Statenvoorstel Jaarstukken 2023. U wordt in deze commissie gevraagd in te gaan op hoofdstuk 2, de programma's 4 tot met 6 en het MIP en het MOP. De bespreking zal plaatsvinden in twee termijnen. Dan begin ik in volgorde van fractiegrootte, en te beginnen bij de BBB. Heeft u een inbreng?

Mevrouw Van den Broek: Voor deze onderwerpen niet. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u. Dan kijk ik naar GroenLinks. Ik zie geknik bij mevrouw Matser. Gaat uw gang.

Mevrouw Matser: Graag. Dank u wel. In de jaarstukken zien we dat er ontzettend veel werk is verzet. Dus volgens mij is dit ook een mooi moment om op te merken wat die grote successen zijn die we afgelopen jaar hebben behaald. Dan wil ik begin ... Graag beginnen met de duurzame opwek. Daarvoor hebben we afgelopen jaar ervoor gezorgd dat we van 99 locaties tot 27 kansrijke locaties zijn gekomen voor de windenergie, waardoor onze RES-regio's vooruit kunnen en zelf nu aan de slag zijn met nadenken over hoe zij die opgaven gaan invullen. Provincie Utrecht gaat namelijk een bijdrage leveren aan de elektriciteitstransitie en hoe we gaan zorgen dat er geen gas en geen kolen nodig zijn voor onze energie en we meer gebruik maken van wind en zon. Dat zien we terug in de jaarstukken. Daarnaast hebben we afgelopen jaar het EDC opgericht. Volgens mij is dat precies de sweet spot die we hebben gevonden voor de provincie om in actief te zijn, namelijk daar waar landelijk beleid en gemeentelijk beleid ... Waar die twee samen kunnen komen en men elkaar kan inspireren. Dat 21 gemeenten zich daar nu al bij hebben

aangesloten, toont volgens mij aan dat dit een perfecte plek is voor ons om actief te zijn. Tot slot wil ik nog benoemen dat we ook enorm veel hebben geïnvesteerd in de isolatie van woningen van burgers, maatschappelijke organisaties en ook het mkb, maar dat de vouchers van ... Voor isolatie nog niet door alle gemeentes volledig zijn ingezet. Dus daarover wil ik aan de gedeputeerde vragen hoe hij komend jaar wil blijven stimuleren dat de vouchers die nu bij de gemeente liggen wel allemaal uiteindelijk ingezet worden, zodat er ook daadwerkelijk meer huizen geïsoleerd worden en die vouchers niet op de plank blijven liggen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Is dit de volledige inbreng van GroenLinks? Ja. Prima. Dan ga ik naar de VVD, de heer Hossain.

De heer Hossain: Dank u wel, voorzitter. Ik kom vaak tijd tekort. Dat is het gevolg van enthousiasme om heel veel te doen, maar ook, wat een vriendin van mij ooit legendarisch merkte, ik heb een optimistische tijdsperceptie. Ik bemerk toch iets vergelijkbaars in de jaarstukken van de provincie, want we lijken soms een soort planningsoptimisme te hebben. Want als jaar in jaar uit het blijkt dat het niet lukt om bepaalde posten weg te zetten of dat we die even moeten bijstellen, dan krijg ... Bekruipt mij toch het gevoel, voorzitter, dat onze grote ambities waar onze medewerkers zich zo tomeloos voor inzetten, ook heel erg dank weer voor de mooie documenten, niet bestand zijn tegen de beperking in onder andere draagkracht. Een hoog ambitieniveau is te prijzen, maar als we overdrijven verliezen we ook regie om keuzes te maken waar noodzakelijk. Dus de eerste vraag, dat is misschien een brede vraag, misschien ook meer voor de heer Bakker, is hoe we er echt voor gaan zorgen dat we beter in beeld krijgen wat we echt kunnen, zodat wat we plannen ook iets is wat we echt kunnen beoordelen en hopelijk op terug kunnen kijken aan het einde bij de jaarstukken volgend jaar. Loopt ook een beetje vooruit misschien op de kadernota. Excuus.

De voorzitter: Mijnheer Hossain, ik val u even in de reden. We behandelen wel de onderwerpen van deze commissie, ook al heeft de heer Bakker een wat bredere portefeuille dan alleen deze commissie. Dus de vraag die u stelt, is wellicht niet helemaal voor deze commissie. Het is een brede financiënvraag.

De heer Hossain: Dat is duidelijk. Dan zien we ook bijvoorbeeld bij de fietsprojecten dat met name subsidies dat dat echt altijd een terugkerend punt is dat die nog niet helemaal verwerkt zijn of dat dat niet helemaal lukt. Dus dan specifiek misschien ook aan de heer Van Schie, hoe kunnen we ervoor zorgen dat we effectiever zijn op onze subsidies op mobiliteitsprojecten en daar minder onderbesteding kennen in toekomstige jaren? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de fractie van de VVD, de heer Harinck, gaat uw gang.

De heer Harinck: De D66.

De voorzitter: Ik zei iets verkeerd.

De heer Harinck: Ik kon me best vinden in de woorden van de VVD over ... Wat dat betreft ...

De voorzitter: D66, excuus.

De heer Harinck: Dat was eigenlijk onze boodschap ook, we konden ons vinden in de woorden van de VVD en van GroenLinks. Dus daardoor in ... Een mooi midden kunnen wij daar vinden. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Excuus voor het ... De Verspreking. Het CDA, mevrouw Bikker.

Mevrouw Bikker-Trouwborst: Dank u wel, voorzitter. Ook wij zijn trots en blij met alles wat er bereikt is de afgelopen jaren. De goedkeurende verklaring die we ook hebben gezien van de accountant al op de

jaarstukken, complimenten ook inderdaad voor iedereen die daaraan heeft bijgedragen. Dat mag zeker van deze ... Op deze plek ook gezegd worden. Wij zagen inderdaad ook wat opvalt, een stukje onderbesteding of een flink stuk onderbesteding op infrastructurele projecten. We zijn ook wel eigenlijk benieuwd naar, hoe gaan we dat in de toekomst dan doen? Dus wat wordt eraan gedaan zodat we dat ook volgende jaren tot een minimum beperken? Dat is onze vraag, als we naar dat onderwerp kijken. Verder zijn er een aantal technische vragen gesteld die ook de onze waren, die al veel duidelijkheid gaven. Dus kan ik het hierbij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de PvdA, mevrouw Flink. Gaat uw gang.

Mevrouw Flink: Dank u wel, voorzitter. Dank aan de gedeputeerde en de ambtelijke organisatie voor de uitgebreide beantwoording op al onze vragen. Het jaarverslag en de jaarrekening is altijd een mooi moment om even terug te kijken op, wat hebben we het afgelopen jaar bereikt? En nu we ook echt als coalitie wat stappen hebben gemaakt, zijn er een aantal dingen waar we echt trots op zijn. Bij energie bijvoorbeeld zien we dat er echt weer werk werd gemaakt van energiebesparing door juist de lagere inkomens te helpen. De isolatievouchers voor mensen met een koopwoning via VvE's, de huurwoningen en het onderzoek naar collectieve warmtenetten. Aan de andere kant zien we er ook op toe dat bedrijven die kunnen verduurzamen dat ook daadwerkelijk gaan doen. Meer dan twee keer zoveel energiecontroles zijn er uitgevoerd. We bieden ook ondersteuning voor de energiebesparing bij maatschappelijke organisaties. Maar liefst 500 vestigingen, zoals scholen, ziekenhuizen en buurthuizen worden begeleid in hun verduurzaming. Ondanks de problemen van netcongestie zijn er toch twintig projecten voor zon op dak van energiecoöperaties opgezet, dus dat zijn allemaal dingen waar wij erg vreugdevol naar kijken. Bij mobiliteit zie ik nog wel een paar dingen waar ik me een beetje zorgen om maak. Fietsroutes die vertraging oplopen, personeelstekort bij de buschauffeurs die toch nog steeds doorzet waardoor we de dienstregeling nog niet helemaal 100 procent hebben rijden en hebben kunnen rijden afgelopen jaar. Maar om daar toch ook een goed puntje op toe te lichten, is de proef Gratis ov die we het afgelopen jaar hebben gedraaid, daar zagen we hele mooie cijfers van en ik ben ook erg benieuwd hoe die proef dit jaar gaat voortzetten. Dus al met al vooral complimenten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de Partij voor de Dieren, mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u. Het lijkt een beetje een klassieke situatie waarin coalitiepartijen allemaal positieve dingen uit het jaarverslag halen. Tegelijk, wij zijn wel Provinciale Staten. Wij moeten controleren, en dat geldt voor oppositie- en coalitiepartijen. Wat dat betreft, kunt u van ons een iets kritischere bijdrage verwachten. Dat bent u ook gewend. Wij kijken even naar energie en mobiliteit. Hoe kan het dat we bij de energiebesparing geen en effectindicatoren hebben? Bij opwek hebben we ze bijvoorbeeld wel, al zijn ze dan niet ingevuld. Zonder effectindicatoren kunnen we alleen toetsen op de procedures en niet op het resultaat. De uitleg bij de tafeltjessessie was dat, op sommige doelen hebben we wat minder invloed. Maar dat kan ons toch niet ontslaan van de verplichting om ook te rapporteren op de resultaten? Die zijn zelfs bekend, staan in de memo Monitoring. Dus ik zou willen oproepen om ook bij dit soort onderwerpen de resultaten en de effectindicatoren te gebruiken. Tweede punt, hoe kan het dat wij medio 2024 niet de resultaten van de duurzame opwek van elektriciteit in 2023 kunnen rapporteren? Dat moet toch kunnen? Die hebben we toch redelijk in beeld, zou je denken. Wat we zien in de jaarstukken, is dat de subsidies voor energiebesparing en -opwek die blijven liggen. Bij elkaar 1 miljoen euro was beschikbaar, maar is niet ingezet. Navraag bij de tafeltjessessie liet zien dat dit niet komt omdat er onvoldoende aanvragen zijn, die zijn er namelijk gewoon en de aanvragen worden ook nog eens een keer zelden afgewezen, maar we hebben notabene geen mensen om de beoordeling te doen van die subsidieaanvragen. Dat is kwalijk, denken wij. Wij vragen ons af wat we daar zo snel mogelijk aan kunnen doen. Dan op het gebied van mobiliteit. De meeste indicatoren bij mobiliteit zijn groen, voor fietsen bijvoorbeeld, vijf prestatie-indicatoren zijn daar opgenomen. Maar bij iedere prestatie-indicator staat dat

het resultaat niet bekend is. Hoe kan het dan dat de afzonderlijke resultaten, notabene dertien oranje bolletjes, toch de conclusie is dat het allemaal goed is uitgevoerd, groene bolletjes? Hoe valt dat te rijmen? Datzelfde punt zien we niet alleen bij fietsen, maar ook bij de negatieve effecten van mobiliteit op de leefomgeving zijn laag. Dat ziet er heel mooi uit, want alle bolletjes staan op groen. Groen lijkt wel een soort van default. Maar ook daar staat overal dat we het niet weten. We zien dat de vier effectenindicatoren Luchtkwaliteit nergens een resultaat bekend is, zelfs niet voor 2022. We weten niet of er iets is bereikt. Er wordt ook de conclusie getrokken dat de WHO-normen voor luchtkwaliteit dichterbij zijn gekomen. De mobiliteit is duurzamer doordat er minder uitstoot van broeigassen is. Maar het aantal geluidsgehinderden is ook nog eens een keer minder. Maar we weten het allemaal niet. We weten wel dat de automobilititeit in onze provincie is toegenomen. Hoe waarschijnlijk is het dan dat al deze doelstellingen, waarvan we dus geen meetbare resultaten hebben, toch gerealiseerd zijn? Dat vragen wij ons af. Het lijkt wel alsof groen een soort defaultoptie is voor als we de situatie niet kunnen inschatten en niet kunnen meten. Daar zijn we kritisch op. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik heb wel de indruk dat een deel van uw vragen vrij technisch van aard is. Maar goed, ik laat even aan de gedeputeerde om daar al dan niet op in te gaan. ChristenUnie als volgende.

De heer Wolting: Voorzitter, we zijn blij met wat er allemaal gedaan is. Er is heel hard gewerkt hier op dit provinciehuis en waar dan ook in de regio. Daar zijn we ook trots op. Maar we zijn natuurlijk ook best wel ambitieus... Ambitieuze en we vinden het jammer dat er ... Niet alle doelen bereikt zijn. We hopen dat we daar in 2024 weer flink de handen uit de mouwen kunnen steken. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Volt, de heer De Jong.

De heer De Jong: Dank u, voorzitter. Ik begin graag. Ik zie wel UtrechtNu! boven Volt staan.

De voorzitter: Excuus. Mijn volgorde klopt dan niet. Maar goed, gaat u gewoon ... Gaat uw gang, mijnheer De Jong heeft nu toch het woord.

De heer De Jong: Die krijg ik vast terug van de ... Terug nu. Dank u, voorzitter. Er is veel gedaan. Complimenten aan de hele staf hier voor het harde werk dat is verzet en de duidelijke rapportage. We richten ons nu even op programma 3, de energietransitie. Want er is ook nog wel echt heel veel te doen. Burgerparticipatie is en blijft voor Volt cruciaal. Samen de transitie beleven en van onderop vormgeven, zonder dat we vertragen, en ook om verdere vertraging, bijvoorbeeld door rechtszaken, te voorkomen. Wij lezen, ondersteuning gemeenten in participatieprocessen dat er slechts vijf gemeentes gebruik van hebben gemaakt. Zie pagina 108. Dit betekent dat we dus een ... Veel ruimte hebben om op te schalen. We kunnen veel meer participatie mogelijk maken, ondersteunen en mogelijk ook regionaal organiseren. Hoe interpreteert, vragen wij af, gedeputeerde de score van slechts vijf gemeenten en wat is gedeputeerde of het college voornemens te gaan doen op dit gebied? Dan de versnelling van de energietransitie. Die is echt nog steeds urgent, wordt alleen maar urgenter. Klimaatverandering en de slechte staat van de natuur herinnert ons eraan elke dag. Het is bijzonder spijtig, vindt Volt, dat het coalitieakkoord de implementatie verder heeft vertraagd, maar we houden nu hoop dat we in de tweede helft van het jaar eindelijk kunnen versnellen. Wij lezen in 2023, er is een onderzoek gedaan naar een financieringsinstrument om de energietransitie te versnellen en er is beloofd dat we in de eerste helft van dit jaar daar een voorstel voor gaan zien. De eerste helft is bijna over, dus we vragen, wat is dan de status? Wat zijn verwachtingen van gedeputeerde over dit instrument? Deelt gedeputeerde De mening van Volt dat alle mogelijkheden voor versnelling nu moeten worden aangegrepen? Welke kansen ziet de gedeputeerde en het college nog mee, anders dan nu al in kaart gebracht? We vragen om een toezegging van gedeputeerde om alle mogelijkheden voor versnelling van de energietransitie, zowel op gebied van besparing, opwekken en distributie, in kaart te brengen en met ons te delen, zodat we kijken of we nog meer nog sneller kunnen

realiseren. Provincie Utrecht moet het goede voorbeeld geven. Wij lezen dat er een programmaplan voor verduurzaming van het provinciaal vastgoed is, enkel met financiële prognose voor de ontwerpfase. Lijkt een beetje too little en wat Volt betreft allemaal ook wel erg en mogelijk too late. Ook hier vragen we het college en gedeputeerde naar de opties om te versnellen en ook de fiducia van gedeputeerde in een snelle realisatie van de verduurzaming van ons eigen vastgoed. Want zo lijkt het allemaal wel erg lang te gaan duren. Toezicht op verplichte energiebesparing is beter uitgevoerd, zie pagina 101 en 102. Het verslag toont blijdschap met toegenomen aantal controles en rapporteert over geplande opschalen van controles. Maar het doel wat voor betreft is niet de controle, maar is wat er daadwerkelijk in de praktijk gebeurt. Dat begint toch echt bij naleving van wet- en regelgeving. We komen erover te spreken tijdens een ander stuk op deze agenda, maar we willen benadrukken in het verslag dat het gaat om handhaving. Is gedeputeerde bereid om dit ook op te nemen in het meerjarendoel en om meer te gaan investeren en op te schalen in de handhaving van het naleven van wet- en regelgeving op het gebied van de energiebesparingsplicht? Ik rond af, voorzitter. Al met al, er is veel gedaan, maar er is ook nog ontzettend veel te doen. Participatie krijgt aandacht, is Volt blij mee, maar het is niet altijd consistent, niet altijd even tijdig. We kunnen verder professionaliseren en gemeentes daarin nog meer ondersteunen. Versnelling van de energietransitie is hard nodig. Klimaatverandering wordt met de dag urgenter, als je dat al kan zeggen. Eigen zaken op orde, versnelt ons vastgoed aan ... Verduurzamen. Tot slot, handhaven en andere instrumenten inzetten om energiebesparing te bespoedigen. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. U krijgt een interruptie, zie ik, van mevrouw Matser. Gaat uw gang.

Mevrouw Matser: Dank u wel. Mijnheer De Jong had het over too little, too late. Het ging over de verduurzaming van het provinciegebouw. Ik ben benieuwd wat hij graag had gezien dat er afgelopen jaar al was afgerond. Wat is dan dat too little? En too late is volgens mij nooit aan de hand als we bezig zijn met klimaatveranderingen aanpakken. We moeten alles natuurlijk zo snel mogelijk ...

De voorzitter: Houd uw interruptie kort bij een vraag, niet een hele ...

Mevrouw Matser: Maar als we het gisteren niet hadden gedaan, is vandaag het beste moment om het te doen en is het dus nooit te laat. Bent u dat met mij eens?

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Zeker. Als we het gisteren niet hebben gedaan, dan hadden we het vanochtend moeten doen. Dus daar ben ik het wel mee eens. Maar het is sowieso wat het klimaat betreft allemaal al veel te laat. Het is niet vijf voor twaalf. Het is wat mij betreft kwart over een. Dus ... Dat laat zien, half Brazilië staat onder water, we kunnen het allemaal gaan opnoemen, dus het is wel te laat. We hadden, en ik heb het alleen niet over het provinciehuis, ik heb het over al het vastgoed, hadden natuurlijk al veel eerder veel meer kunnen en moeten verduurzamen. Want het is niet dat klimaatverandering gisteren is aangekondigd. Maar ik begrijp ook wel de strubbelingen. Maar too little komt er ook op neer dat er in het jaarverslag nu staat dat er een ... Enkel een financiële prognose voor de ontwerpfase. Daarmee lees ik is, dus we zijn er nog niet, dan krijgen we straks ook nog weer allemaal discussies. Er staat in het jaarverslag dat het lastig is omdat het allemaal andere typen vastgoed zijn. Ik begrijp de complexiteit wel, maar ik begrijp niet dat we daardoor moeten vertragen. Dat betekent gewoon meer erin ... Aandacht aan besteden om, daar waar kan, te versnellen. De vraag is ook een beetje aan het college, ziet het college de mogelijkheid om daar te versnellen? Want het is wat mij betreft kwart over een.

De voorzitter: Dank u wel. U krijgt nog een vervolgvraag van mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: Uw urgentie deel ik helemaal, absoluut. Alle actie ... En waar we kunnen versnellen, moet dat inderdaad. Alleen zeggen, too late, daar wil ik ... Ga ik niet met u in mee, omdat, het is nooit te laat. Het beste moment om te doen is nu en morgen. Dank u wel.

De voorzitter: Via de voorzitter. Dus het gaat om de heer De Jong, niet u. Dit is volgens mij geen vraag, maar een mededeling. Wilt u daar nog op reageren, mijnheer De Jong?

De heer De Jong: Heel kort. Het is wel too late, want als we het eerder hadden gedaan, hadden we minder uitstoot gehad en minder klimaatimpact gehad, dus we hebben meer klimaatimpact dan nodig. Dus dan is het too late. Maar we moeten het nog steeds doen.

De voorzitter: Dank u. Dan gaan we nu wel naar UtrechtNu!, de heer Fiscalini.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Een deel heeft mijn collega van Volt al gezegd. Wij vinden natuurlijk ook heel belangrijk het advies, de organisatie, participatie hoo... Die hebben wij hoog in het vaandel staan. Wij vroegen ons natuurlijk ook af hoe het kan dat maar vijf gemeentes die tools hebben gebruikt. Daarnaast staat ... Zien wij ook dat haalbaar en betaalbaar, dat het budget daar nog niet helemaal voldoende voor is. Voor de verduurzaming van de provincie van eigen middelen is het al wel ... Is dat wel helemaal in orde. Is het een idee, of hoe kijkt de gedeputeerde ertegenaan, dat het daar misschien in wat verschoven wordt, zodat onze inwoners ... Voor iedereen echt de energietransitie haalbaar en betaalbaar is? Daarnaast staat er ook dat er voldoende compensatie mogelijkheden zijn in de RES-planning. Hoe verhoudt zich dit nu met het nieuwe coalitieakkoord, dat voornamelijk windturbines op zee wilt hebben en niet op land? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de SGP. Wie? De heer Van der Linden, gaat uw gang.

De heer Van der Linden: Dank u wel, voorzitter. Ik heb een paar punten bij de jaarstukken. Allereerst, nog bedankt voor de fijne tafeltjessessie en de beantwoording van de technische vragen daarna die nog schriftelijk werden gesteld. Ik begin met vleermuizen. U zult wel denken van, wat heeft dit met de commissie M&M te maken? Ik kwam erachter dat het best veel is. In de stukken viel het ons op dat er nu ... Het aantal gemeentes voor isolatievouchers behoorlijk is uitgebreid, net zoals mevrouw Matser van GroenLinks al had opgemerkt. Daarvoor onze complimenten. Het is in het verleden ook een motie van de SGP geweest en andere. Alleen viel het ons op dat het daadwerkelijk uitgeven isolatievouchers in de praktijk tegenvalt. Tijdens de tafeltjessessie werd mij duidelijk dat dit vooral kwam door de aanwezigheid van vleermuizen in bijvoorbeeld spouwmuren en dat door de aanwezigheid van deze vleermuizen maar vier maanden in het jaar mogelijk is om je huis te verduurzamen of te isoleren. Dus de rest van de tijd moet je wachten en bedrijven hebben dus niet meer mogelijkheden om dat te doen. Het staat ook wel bekend landelijk, begreep ik, als de Utrechtse aanpak, dat het maar zo beperkt is. Hard nodig dus dat we gaan kijken of hier meer ruimte op kan komen. We willen dan ook richting de Statenvergadering een motie voorbereiden op dit onderwerp. Hoe het precies eruit gaat zien, dat kan ik nog niet veel vertellen. Maar ik zie een interruptie.

De voorzitter: Excuus. De heer Harinck.

De heer Harinck: Dank, voorzitter. De heer Van der Linden zegt, je kan maar vier maanden per jaar je huis verduurzamen. Maar we hebben het hier toch alleen maar over spouwmuurisolatie? Je kan van alles doen qua verduurzaming in je huis. Dat begrijp ik toch goed, voorzitter?

De voorzitter: De heer Van der Linden.

De heer Van der Linden: Dat klopt. Alleen begreep ik ook vanuit de tafeltjessessie dat een behoorlijk deel echt wel komt door de vleermuis dat het vertraagd wordt en dat er niet meer uitgegeven wordt. Dus vandaar dat ik dit punt toch benoem. Als er partijen willen meedenken over dit onderwerp over deze motie, dan hoor ik dat graag. Ik begreep net van GroenLinks dat ze ook graag zagen dat het meer uitgegeven werd. Dus als ze willen meedenken, hoor ik dat graag. Als tweede punt noem ik de Rijnbrug. We hoorden net een mededeling dat we in de november meer horen. We hopen dat hiermee de realisatie van de Rijnbrug in zicht komt. Dus we kijken uit naar de berichtgeving in november, in het najaar. Dan nog een klein puntje over de leesbaarheid. We hebben als meerjarendoel het volgende staan op pagina 142, het monitoren van externe veiligheid is beter. Daarbij staat dan als beoogd resultaat, in 2023 zijn geen acties en resultaten gepland. Dat vond ik opvallend. Het opval... Uit de beantwoording bleek dat er eens in de vijf jaar een onderzoek wordt gedaan. In het kader van open en transparant bestuur, dat was een ander doel in de jaarrekening, is het misschien beter om dat als beoogd resultaat op te nemen of het meerjarendoel specifieke te definiëren. Graag hoor ik van de gedeputeerde hier een reflectie op. Verder sluit ik me aan bij VVD en CDA, die een opmerking maakten over de planning van de provincie bij infrastructurele projecten. Ik dank u.

De voorzitter: Dank u. Dan de PVV, de heer Van der Star.

De heer Van der Star: Bedankt, voorzitter. Geen bijdrage of anders...

De voorzitter: Prima. Dank u. Dan Forum voor Democratie. De heer De Hartog.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. Ik zou graag ook in lijn van de heer Travaille wat kritische noten willen toevoegen hierbij in het kader van deze commissie. Ook in het kader van gezond tegengas, met nadruk op gas, de energietransitie is op dit moment als een goederentrein die onwrikbaar doordendert en afstevent op onbetaalbare zinloze maatregelen wat ons betreft. Voorziening en regeldruk, met als eindstation een catastrofaal en allesverslindende botsing met het welzijn van de burgers en de leefbaarheid van de maatschappij. De torenhoge windturbines, torenhoog in hoogte, kosten, gezondheidsschade, milieuschade, lelijkheid en nutteloosheid, zijn een blamage op het politiek speelveld. Bijna alle burgers, exclusief wat verdwaalde klimaatdrammers, zijn ertegen. Niet in onze achtertuin, hoor ik vaak. De alsmaar erger wordende netcongestie vanwege alle quasi duurzaamheid op wiebelstroom botst steeds harder tegen alle elektrificatie van vervoersmiddelen, die uitsluitend is gebaseerd op wensdenken, misleidende computermodellen en statistische leugens. Dus mijn vraag, is het tij nog te keren voordat we dagelijkse stroomuitval, wegrennende bedrijven en boeren, zieke, slapeloze burgers en verhakselde vogels en insecten als de normaalste zaak van Nederland gaan zien? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Toch nog een interruptie van mevrouw Matser. Gaat uw gang.

Mevrouw Matser: U noemt dat, of sorry, mijnheer De Hartog noemt dat de klimaatplannen niet breed gedragen zouden worden. Volgens mij is de afgelopen decennia de steun voor klimaatregelen alleen maar toegenomen. Dus graag zijn reflectie daarop. De klimaatstress onder jongeren is ook enorm. Steeds meer jongeren leider aan depressie en stress, onder andere door de klimaatcrisis. Ik ben benieuwd of u dat ziet en erkent. Of de heer De Hartog dat ziet en herkent.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. Dank u wel aan mevrouw Matser voor uw vraag. Ja, dat onderken ik zeker dat dat er is, maar blijkbaar wordt die aanname, het feit dat er een klimaat ... Dat er heel veel stress over is en zorgen, die zie ik ook, dat heel veel mensen dat ervaren. Dus in die zin ben ik het met u eens. Waar ik het niet mee eens ben, is de impliciete aanname dat het ook daadwerkelijk waar is. We hebben ... Hopelijk kent u de cijfers uit IPCC-rapport, waarin de CO₂-concentraties staan et cetera. Ik zal

niet verzanden in de technische details maar we moeten ons serieus de vraag stellen, zijn wij degenen die hiervoor verantwoordelijk zijn? Het antwoord vanuit FVD is wat ons betreft nee, op basis van het IPCC-rapport en wetenschappelijke dingen. Dus, ja, er is heel veel stress over. Is die terecht en gegrond? Nee. Dus daar moet volgens mij wat aan worden gedaan.

De voorzitter: Dank u. Dan volgens mij geen andere interrupties. De SP. De heer Breur, gaat uw gang.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. In de energietransitie zien we net als vorig jaar een mix van overwegend gele en groene bolletjes. We liggen dus gezien de hoeveelheid geel niet op schema, maar er zijn geen significante wijzigingen ten opzichte van vorig jaar opgetreden. Bij bereikbaarheid zien we die wijziging wel. Rode bolletjes lijken aan een opmars te zijn begonnen. We zien dat vooral in de kolom Budget, wat de vraag oproept of een en ander wel voldoende is begroot. Echter bij 5.1.3, de voorbereiding en realisatie van infrastructurele projecten, worden de rode bolletjes juist toegekend aan activiteiten en planning. Hier heb ik vorig jaar ook al naar gevraagd en ik ga ervan uit dat het antwoord hetzelfde zal zijn. Verder bij de bereikbaarheid deel ik de reikhalzendheid van de SGP wat betreft de Rijnbrug. Dan zien we bij openbaar vervoer weer wel volop groene bolletjes en ... Waarbij ik mij net als vorig jaar afvraag of er wel aan de hand van de juiste criteria wordt gemeten. Immers, het afgelopen jaar is er gestaakt door de buschauffeur, was er rituitval en hebben zowel Syntus als U-OV hun dienstregeling dusdanig moeten afschaffen dat ze een tijd lang onder het basispakket reden. Het is dan een vreemde gewaarwording om in de jaarstukken te lezen dat alles toppiejoppie gaat. Vorig jaar gaf de gedeputeerde aan het met mij eens te zijn dat er eens naar die criteria gekeken moet worden. Dit jaar is het kennelijk dus nog steeds niet gebeurd. Ik vraag de gedeputeerde toe te zeggen dat er in de jaarstukken van volgend jaar een eerlijk, eerlijker beeld kan worden neergezet. Indien hij dat wenselijk acht, wil ik daar best met hem over brainstormen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan 50PLUS. Dat is de heer Van Reenen, gaat uw gang.

De heer Van Reenen: Dank, voorzitter. In deze vergadering geen bijdrage. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we de eerste termijn van de commissie gehad. Dan kijk ik naar de gedeputeerde. Is er een schorsing nodig of kan ... Dat gaat. Ik zie drie keer geknik. De heer Bakker neemt als eerste het woord. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Bakker: Dank. Dank, voorzitter. Dank ook voor de mooie complimenten die zijn gegeven op de jaarstukken en het harde werk. Dat hebben wij ook zo gezien, de tijd die erin is gestoken, en die complimenten gaan wij zeker doorgeleiden naar de collega's en de organisatie. Over ... Er werd een aantal vragen gesteld over wat meer de financiële en subsidiekant. Voorzitter, met uw permissie, niet dat ik ze niet wil beantwoorden maar volgens mij even in de hygiëne van deze vergadering stel ik dan voor dat we die volgende week doen. Specifiek waar het gaat over met name mobiliteit, zal collega Van Schie daar wat over zeggen. Dan was er een vraag over het vastgoed, ons eigen vastgoed. Ook daar misschien even de vraag van, bij welke commissie ligt dat? Maar laten we hem even beantwoorden, want Volt had er ook een uitgebreide bijdrage over en UtrechtNu! heeft er ook het een en ander over gezegd. Wij hebben u daarover een brief gestuurd op 20 maart jongstleden, zeg ik tegen de heer De Jong, waarin wij hebben getracht, ook naar aanleiding van een motie van de ChristenUnie, Wie A zegt, moet ook B zeggen, om daarin even heel goed inzichtelijk te maken, hoe staat het er nou voor? Hoe staat het voor in de planning? Op dit moment wordt er heel hard gewerkt aan de verschillende scenario's die er zijn. Die gaan zowel op inhoudelijke, energie, klimaat, biodiversiteit, circulair, prestatie van de verduurzaming van het pand, maar ook over, wat zijn de kosten daarvan? We hebben ook in die brief denk ik vrij duidelijk opgeschreven dat de gereserveerde middelen die daarvoor zijn nog niet voldoende zijn. Dus waar zien wij kansen om het te versnellen? Op een gegeven moment gaan wij er niet aan ontkomen om bij u een budgetvraag daarvoor

neer te leggen, want het is niet gratis. Wat we inmiddels wel weten, is dat dit pand qua verduurzaming gewoon echt een complex gebouw is. Dat kan ik niet mooier maken dan het is. Dus we werken daar hard aan en gaan daar op de momenten in die brief die daarover zijn gegeven, inclusief een financiële doorkijk, bij u op terugkomen en we proberen daarbij twee zaken heel goed te verbinden, namelijk, wat hebben we in de verbouwing van dit pand nog te doen, maar wat willen we ook in bredere zin in de perceelontwikkeling hier doen? Dus die verbinden we aan elkaar, dan doen we meteen het goede.

De voorzitter: Dat was ... Ik zit te kijken naar de heer De Jong of er wel of geen interruptie is. Wel een interruptie. De heer De Jong, gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Ik was even aan het twifelen of we nou moesten interrumpen of even wachten tot de volgende. Maar de korte interruptie is, dat is heel duidelijk en een prima antwoord op onze vraag. Maar het ging over provinciaal vastgoed, dat is natuurlijk meer dan alleen dit gebouw. Zou de gedeputeerde daar dan ook nog wat over kunnen zeggen?

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Zeker. Die zijn al gelukkig verder dan het label C wat dit gebouw heeft. Die zijn allemaal label A. Dat is ook nog niet genoeg, maar daar ... We zijn al wel lekker op koers. Paushuizen, een van de meest, zo niet het meest, duurzame monumentale vastgoed dat er in Nederland te vinden is. Dus ik ben eigenlijk vooral wel trots op wat we daar aan het doen zijn. Maar in diezelfde brief kondigen wij ook een programmaplan aan voor het overige provinciale vastgoed. Dus ik zou u dan ook daarheen willen verwijzen.

De voorzitter: Dank u. Ik zie geen verdere interrupties. Dan ... Wie? De heer Van Essen, gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Essen: Dank u wel, voorzitter. Allereerst ook dank voor de complimenten voor de resultaten die afgelopen jaar zijn geboekt. Fijn dat u erkent en ook ik denk een mooi compliment aan ook iedereen binnen onze organisatie die daar heel hard voor gewerkt heeft. GroenLinks en ook de SGP die stellen vragen over de isolatievouchers. Het is goed om te weten dat natuurlijk gemeentes die zijn aan zet om te zorgen dat ze benut worden. Gemeentes die zijn ook bezig met herhalingsacties om te zorgen dat mensen die nog niet gereageerd hebben en nog niet de maatregelen genomen hebben, dat die alsnog gaan nemen, daartoe aangespoord worden. Gemeentes verbinden dat. Dat stimuleren we ook met de lokale aanpak en met ook middelen vanuit het Nationaal Isolatieprogramma. De acties die daarop worden opgezet, die worden ook hiermee verbonden. Dus er zijn verschillende sporen waarlangs gemeentes bezig zijn om te zorgen dat de isolatievouchers ingezet worden en, waar nodig, ondersteunen we gemeentes daar ook bij, bijvoorbeeld via het EDC. Dan ga ik meteen naar de vraag van de SGP, omdat die ook over de isolatievouchers gaat. Misschien toch even, het is niet zo dat er maar drie maanden per jaar geïsoleerd kan worden. Wij lopen inderdaad als provincie Utrecht voorop om isolatie en beschermen van natuurwaarden te combineren. Onze aanpak met soortenmanagementplannen en pre-soortenmanagementplannen, die maken dat eigenlijk in Utrechtse gemeentes dit probleem veel minder speelt op dit moment dan veel andere provincies. Het is wel zo dat er soms enige tijd voor nodig is. Voor het afgelopen jaar speelde nog mee dat er een aantal gemeentes nog niet de pre-SMP hadden of de goedkeuring daarvoor hadden en daarop moesten wachten. Inmiddels is dat ... Inmiddels hebben 25 gemeentes in onze provincie een ontheffing of zitten in het proces daarvoor. Dus dat maakt dat die gemeentes dus ook niet meer maar drie maanden per jaar geïsoleerd kan worden. Want als je het ... Als er al natuur ... Tijdig natuur vrij is gemaakt, dan kan je het hele jaar door isoleren. De aanpak die wij in Utrecht eigenlijk hebben ontwikkeld, die wordt inmiddels, en dat is ook door VNG, IPO en ook ministeries, omarmd als landelijke aanpak. Dus misschien dat als geruststelling. Het is ook niet zo dus dat op dit moment dat de grootste hobbel is. Juist ook omdat vrijwel alle gemeentes met die SMP's, dan wel pre-SMP's inmiddels bezig zijn. Dan kom ik bij de Partij voor

de Dieren, die vraagt effectmonitoring voor energiebesparing. U heeft natuurlijk zelf ooit die effectmonitor of de moni... Sorry, de indicatoren vastgesteld voor ... In de jaarrekening. Dus dat is ook waar wij op rapporteren. Het is zo dat de ... In de monitoring voor energie is het natuurlijk wel opgenomen. Op het moment dat je het hieraan zou toevoegen, dat kan natuurlijk altijd, dan zou dat ook meer ... Past meer bij een kadernota dan natuurlijk om dat dan toe te voegen, indicatoren. Het is wel zo dat dat natuurlijk vrij hoog over is en dat is ... We monitoren er sowieso op. Ook hier zit enige vertraging op de lijn. Dan kom ik meteen bij de andere. Dat gaat over opwek, waarom nog niet voor 2023, de data? We baseren ons hier op landelijke cijfers. Die cijfers landelijk zijn er gewoon nog niet. Dus daarom kunnen we daar ook niet op rapporteren. Dat is, zeg ik, mij soms ook weleens een doorn in het oog. Maar als die data er landelijk nog niet is, dan is die er niet en dan hebben we daarmee te dealen. Subsidieaanvragen. Partij voor de Dieren die vraagt ook van, hoe zit dat met die problemen daaromtrent? Er zijn denk ik een paar dingen die spelen. Soms komen aanvragen gewoon later binnen dan verwacht. Dat geldt ... Zie je denk ik over de hele begroting, verschillende programma's, dat je ook wel wil kunnen zorgen dat je aanvragen die binnenkomen kunt honoreren, maar dat er toch altijd weer net wat meer aanvragen over de jaargrens heen schieten dan je hoopt. Inderdaad, aan de andere kant zie je ook wel dat het subsidieloket soms overbelast is, het is ook zoeken naar een goede organisatie daarvan. Daar hebben we ook ... Zijn we ook fte op aan het opschalen en bijplussen, maar dat heeft zeker ook onze aandacht. We kijken bijvoorbeeld ook naar ons ... Soms subsidies bijvoorbeeld via gemeentes weg te zetten. Bijvoorbeeld energiedienstencentrum is daarop gericht, om ook de werklust binnen ons eigen subsidieloket beheersbaar te houden en te voorkomen dat we hele kleine subsidies allemaal vanuit de provincie weg gaan zetten. Dus dat is een andere manier waarop we daaraan werken. Volt die wijst op de vijf gemeenten die gebruik maken van ondersteuning van participatieprocessen. Dat gaat over participatieprocessen voor opwek. Als het gaat ... Participatie voor energiebesparing, zijn dat er meer die er gebruik van maken. Dus ... En ik verwacht ook wel dat opwekt natuurlijk ook, ik denk ook gezien de gesprekken die we natuurlijk in RES-verband met elkaar voeren, daar steeds meer gemeenten ook mee bezig zijn. Dus wellicht ook dat dat aantal gaat toenemen. We bieden het wel degelijk ook alle gemeentes aan. Volt vroeg ook, hoe zit het eigenlijk met die financiële instrumenten voor energietransitie? Dan kan ik u verwijzen, kan ik de heer ... Verwij... Kan ik Volt verwijzen, excuus, naar ... De heer De Jong verwijzen naar agendapunt 14 op de agenda van vandaag. Hij heeft hem inmiddels gevonden, zie ik. Dan de heeft u nog een paar agendapunten om de stukken te lezen, zou ik dan tegen de heer De Jong willen zeggen. De verplichte energiebesparing, u zegt, kan je ook niet op andere dingen gaan handhaven? Handhaven gaat ook over een verplichting. Er is energiebesparingsverplichting, daar handhaven we op. Dat doen we zelf. Daar zetten we gemeentes ook toe aan en die ondersteunen we erbij. Maar je kan natuurlijk alleen handhaven op een verplichting. We zijn wel bezig op een andere manier natuurlijk ook energiebesparing te stimuleren, bijvoorbeeld via ons Utrecht Energiefonds. Even kijken. UtrechtNu! die zegt, hoe zit het nou met die RES-planning in relatie tot hoofdlijnenakkoord? In het hoofdlijnenakkoord staat ook dat natuurlijk bestaande afspraken gerespecteerd worden. Ik ga ervan uit dat ook de RES-afspraken voor ... Daaronder vallen, dat ook de klimaatopgave en -doelen nog steeds gerespecteerd en nagestreefd worden. Wind op land word ook niet uitgesloten. Er wordt natuurlijk wel aangegeven, een voorkeur voor wind op zee. Maar er is vorige week ook nog een motie over ingediend in de Tweede Kamer, heb ik begrepen, een soort moratorium op windenergie. Die heeft het zeer ruim niet gehaald. Dus volgens mij is daar geen reden om te veronderstellen dat windenergie op land niet mogelijk zou zijn. Kom ik bij de ... SGP had ik gehad. Dan, volgens mij heb ik daarmee alle vragen gehad. Dank u.

De voorzitter: Dank u. Dan ... Toch nog een interruptie van de heer Fiscalini. Gaat uw gang.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Dan toch een kleine vervolgvraag daarover. Maar ik hoor de gedeputeerde zeggen dat, hij gaat ervan uit dat wind op land nog wel door kan gaan en dat de af... Gemaakte afspraken over de RESsen, dat die gehonoreerd worden. Maar u heeft ... Klopt het dat u dat nog niet met een ... Met zekerheid kan zeggen?

De voorzitter: De heer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Op dit moment, volgens mij kan ik dat wel met zekerheid zeggen dat dat de situatie is. Dat geldt denk ik voor alle plannen natuurlijk ook vanuit een nieuw kabinet, er is nog geen nieuw kabinet. Een hoofdlijnenakkoord is op hoofdlijnen. We hebben natuurlijk als decentrale overheden, dat staat trouwens volgens mij ook heel goed verwoord in het hoofdlijnenakkoord, ook eigen opdrachten, eigen mandaten en eigen beleid. Nederland is een gedecentraliseerde eenheidsstaat, om het chique te zeggen. Dat betekent dat we ook een eigen opdracht hebben, onder andere de realisatie van de RESsen. Daar zijn we volgens mij voor aan de lat. Volgens mij is het ook zaak dat we dat op een zorgvuldige en goede manier die ... Dat werk doen.

De voorzitter: De heer De Hartog.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. Misschien ook in lijn van de heer Fiscalini nog een iets verbredende vraag aan de gedeputeerde. Ik hoor u zeggen, we gaan ervan uit dat afspraken worden gehandhaafd. Volgens mij hebben de hoofdlijnenakkoorden wel aangegeven dat er echt wel wat dingen gaan veranderen ten opzichte van het vorige kabinet. Natuurlijk zijn wij een decentrale overheid, maar ik heb ook verschillende gedeputeerden eerder al horen zeggen, het is nou eenmaal opgedragen uit Den Haag of uit Brussel, dan is dat zo. Zoals die RESsen, dat moeten we dan nou eenmaal doen. Als dat straks niet meer vanuit Den Haag komt, dan zegt u van, maar wij zijn een decentrale overheid en we kunnen er zelf over beslissen. Dat voelt voor mij een beetje dubbel. Dus misschien heb ik het niet helemaal goed begrepen. Kunt u ... Kan de gedeputeerde dat nog toelichten?

De voorzitter: De heer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Zeker, voorzitter. De RESsen zijn door Provinciale Staten vastgesteld. Dus het is een mandaat ... Het is niet de opdracht van Den Haag, het is een opdracht die u als Provinciale Staten ons als college heeft meegegeven. Daarnaast staat in onze provinciale Omgevingsvisie een doelstelling om 2030 55 procent van de elektriciteit die we onze provincie gebruiken hier duurzaam op te wekken. Daar hebben we Den Haag niet voor nodig. Dat is gewoon een doelstelling die u voor de provincie Utrecht gesteld heeft. Wij zijn aan het werk dagelijks om de opdrachten die u ons via kaders meegeeft dichterbij te brengen en waar te maken. Daar is dit er een van.

De voorzitter: Toch nog een reactie van de heer Fiscalini.

De heer Fiscalini: Dat is de laatste, voorzitter. Maar dank u. Dus als ik de gedeputeerde goed begrijp, al zeggen ze in Den Haag, weet je wat, die windturbines op land, daar stoppen we helemaal mee, die RESsen, dat willen we helemaal niet, dan gaan wij als provincie Utrecht daar toch mee door?

De voorzitter: De heer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Volgens mij hebben we een eigen verantwoordelijkheid. Je hebt natuurlijk altijd met elkaar te maken. Ik bedoel, op het moment dat een Rijksbeleid ons nieuwe instructies geeft, ruimtelijke voorwaarden stelt, wat dan ook, dat heeft natuurlijk allemaal invloed. Maar we hebben natuurlijk een eigen opdracht. Er is ook een klimaatakkoord waar we ... Wat wij ... Wat u als Staten trouwens ook mede ondersteund heeft. Dus dat is ook wat wij uit te voeren hebben. Dus de klimaatopgave, 55 procent CO₂-reductie in 2030 voor heel Nederland, die staat. Die staat volgens mij ook in het hoofdlijnenakkoord. Er zullen maatregelen voor moeten nem... Moeten worden genomen. Een deel daarvan staan wij als provincie en ook samen met gemeentes voor aan de lat. Dat verandert volgens mij niet met dit hoofdlijnenakkoord, dus daar zetten wij onze ten volle voor in. Dat geldt trouwens ook voor heel veel andere opgaven uiteraard. Dat gaat om bereikbaarheid, voor economie, woningbouw, et cetera.

De voorzitter: Dank. Ook de heer Travaille heeft ook nog een opmerking. Gaat uw gang.

De heer Travaille: Dank voor de beantwoording. De gedeputeerde geeft aan dat het inderdaad soms best weleens lastig is om alle subsidies op het gebied van energie en energiebesparing goed weggezet te krijgen. Maar het gaat hier wel om een bedrag van 1 miljoen dat blijft liggen. In de tafeltjessessie hebben de medewerkers zelf gezegd, daar zijn over het algemeen wel aanvragen voor binnengekomen, maar we kunnen ze niet afhandelen. Dat is het knelpunt hier. Als de gedeputeerde dan zegt, we gaan opschalen, we gaan er fte's voor beschikbaar stellen, dan kijk ik even naar de kadernota, die niet geheel toevallig vandaag ook op de agenda staat, dan staat daarin, we gaan 210.000 euro besparen op het subsidiebudget. Dus ik wil graag zien, waar zit dan die extra fte in die hij hier benoemt.

De voorzitter: De heer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, dat laatste lijkt me een technische vraag. Ik stel voor dat we daar even schriftelijk op terugkomen. Ik kijk ook even naar mijn collega, organisatie. Maar bij hem gaat er niet meteen een lampje branden. Dus daar stel ik voor dat we even schriftelijk op terugkomen. Het is niet alleen interne capaciteit, het is ook dat soms aanvragen wat langer duren voordat die binnenkomen. Het is een combinatie van factoren. Op het moment dat een aanvraag een maand later binnenkomt, kan dat zijn dat die over de jaargrens heen schiet. Dat is niet iets wat we alleen op gebied van subsidies van energie zien. Dat is wat we breder, over de hele begroting zien. Wij zijn ermee bezig en wij werken er ook aan om te zorgen dat zoveel mogelijk ... Dat dit soort zaken die de jaargrens overschieten beperkt worden. We hebben ook wel met elkaar geconcludeerd dat je dat nooit helemaal kan voorkomen. Het is ook niet zo dat deze subsidieaanvragen verdwijnen. Via bestemmingsvoorstellen, zorgt er natuurlijk ook voor dat ruimtelijke middelen daarvoor wel degelijk nog bestemd worden via de jaarrekening. Dus uiteindelijk worden die subsidieaanvragen nog steeds beoordeeld en, als ze goed zijn nog, steeds toegekend, maar dan één of twee maanden later.

De voorzitter: Dank. Nog een tweede interruptie? Gaat uw gang.

De heer Travaille: Tot slot dan. Het gaat hier wel om 20 procent van het totale bedrag wat voor subsidie is uitgetrokken, dus het gaat wel om een groot bedrag. Dat er af en toe iets over de jaargrens heen glipt, dat zal best wel, maar dan zie je dat op den duur wel weer terug. Ik wil kijken of ik hier een voorstel voor kan maken richting de Statenvergadering. Als partijen daarbij aansluiten, zijn ze welkom.

De voorzitter: Dank u. Uw oproep is gehoord. Dan gaan we naar de heer Van Schie. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Schie: Dank, voorzitter. Alles wat collega Van Essen al gezegd heeft over subsidies en de uitdagingen die daar zijn om die in het juiste boekjaar ook te verwerken, geldt ook voor het programma Mobiliteit. Dus daar verwijs ik korthedshalve maar naar voor diegenen die daar ook naar gevraagd hebben. De heer Hossain vroeg specifieke ook nog naar fietsprojecten. Die zijn nog wel wat complexer dan alleen de subsidiestromen zoals de heer Van Essen die al heeft toegelicht. Want bijvoorbeeld met de doorfietsroutes werken we ook soms met mandaatdelen, waarbij de provincie weer dingen uitvoert voor gemeenten. Er zijn ook weer onderdelen van de fietsroutes, bijvoorbeeld de doorfietsroutes die we zelf op onze eigen wegen doen die weer via het ... Via investeringen lopen. Dus het is wat complexer, maar ook daar is een deel van de problematiek vergelijkbaar. Dan vroeg mevrouw Bikker van het CDA ook nog, hoe gaan we voorkomen dat we die projecten onderbesteden en kunnen we niet wat harder werken? Dan heb ik hem maar even kort samengevat. Daar doen we natuurlijk van alles aan, ook door de werving van nieuwe collega's, meer junioren gaan we ook aantrekken en we werken ook in de uitvoering vaker met bouwteams, waardoor we geen lange aanbestedingstrajecten hebben, maar sneller aan de gang kunnen en ook dan vlotter resultaten kunnen boeken. Maar ook hier moeten we wel waarschuwen dat de krapte in de markt er soms ook voor zorgt dat het bij de uitvoeringspartners ook soms tot vertraging leidt en dat

ze ons ook vragen om het op een ander moment uit te voeren. Mevrouw Flink vroeg ook naar de fietsroutes. Daar heb ik net iets over gezegd. We kregen een compliment over het ov. Daar is natuurlijk uitgebreid nog op terugkomen. Ze maakt zich zorgen net als wij over natuurlijk de personeelstekorten in de ... Bij de ov-uitvoering. We spreken nu maandelijks vervoerders die daar ernstig mee te kampen hebben op aan. Maar het blijft ook punt van zorg bij dit college, of we daar met onze ambities ook echt uitgevoerd kunnen krijgen. De heer Travaille merkt op dat veel indicatoren op groen staan, maar dat we eigenlijk niet weten wat we daarmee bereiken, wat ik maar even kort samen. Dat heeft wel een beetje met de systematiek te maken die uw Staten daarbij hebben gekozen, waarbij we heel vaak de bolletjes toekennen aan wat we hebben gedaan, de outputindicatoren, terwijl het resultaat natuurlijk in effecten zit. Dat ... Ik vergelijk het altijd met de inspanning die FC Utrecht elk jaar weer pleegt om kampioen te worden. Dat doen ze wel, maar daarmee is het nog niet gelukt. Dus als je alleen maar kijkt van, hebben ze wel gevoetbald, dan is het groen. Was het resultaat echt fijn dit jaar? Nee, niet echt. Dat geldt dus voor veel van die indicatoren die we hebben. Dat is ook de reden dat we dat ook wel bijstellen. In het nieuwe bereikbaarheidsprogramma hebben we ook een aantal voorstellen gedaan nu bij de kadernota om de indicatoren anders in te richten. Commissie Janssen heeft daar ook goede aanbevelingen voor gedaan, zodat u beter ook kan zien wat het effect is van de inspanningen die wij plegen. Dan de heer Van der Linden, die vroeg naar het doel op de externe veiligheid. Dat is ook inderdaad een moeilijke indicator. Die gaan we ook niet meer opnemen. In het nieuwe doelenplan treft u ook een ander voorstel daarvoor aan die samenhangt met het bereikbaarheidsprogramma voor de komende jaren. Ook de heer Breur vroeg naar de bolletjes. Zojuist dus al een en ander over gezegd. Hij wilde ook wel meedenken, was de heer Breur geloof ik, over hoe het beter kon. Dat kan dus, maar dat betekent dus wel voor volgend jaar, zullen we maar zeggen, dus bij de kadernota kunnen we daar van alles van vinden, maar bij de jaarrekening 2024 zult u waarschijnlijk nog indicatoren die u ons dit jaar heeft meegegeven aantreffen. Verder zie ik uit naar het gesprek over hoe we de voorstellen bij de kadernota voor nieuwe indicatoren ook kunnen voeren later vandaag. Dat was hem even, voorzitter, wat mij betreft.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even rond. De heer Travaille heeft nog een interruptie. Ik wilde eerst vragen of er vragen gemist zijn en of er behoefte is aan tweede termijn. Maar als dit een interruptie is, gaat uw gang.

De heer Travaille: Ik begrijp uw vertwijfeling wel over, als we het niet hebben gemeten maar we hebben wel gemeten dat we een actie hebben uitgevoerd, daar zijn we allemaal niet zo superbenieuwd naar. We zijn gewoon benieuwd of er resultaten zijn. Als er geen resultaat is, wil ik gewoon een andere kleur voorstellen. We hebben nu drie stoplichtkleuren. Maar we kunnen ook nog een blauwe kleur toevoegen voor het moment dat we gewoon geen informatie hebben. Zou dat niet veel meer duidelijkheid geven over de daadwerkelijk bereikte resultaten?

De voorzitter: U bedoelt niet mijn vertwijfeling, maar die van de heer Van Schie. Maar ik kijk naar de heer Van Schie over zijn vertwijfeling.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, met het risico dat ik mij op het domein van de heer Bakker begeef, ik denk dat verstandig is dat Provinciale Staten gewoon indicatoren meegeven die de beleidsdoelen monitoren op een manier die ook in staat ... De Staten in staat stelt om beleid bij te sturen. Daar denken wij graag over mee. Dat is ook continu in ontwikkeling. Want ik ben meer het de heer Travaille eens dat je het meeste hebt aan die indicatoren die inzicht geven in het effect van je inspanningen, maar dat ... Voor sommige domeinen is dat best wel ingewikkeld, omdat we met heel veel plezier allerlei zaken meten, maar ook niet daar het meeste van de schuld aan willen uitgeven, zullen we maar zeggen. Er is altijd een balans. De heer Travaille zei van, was wel heel ontevreden over de effecten van het openbaar vervoer. Wij zagen bijvoorbeeld bij de reizigers een grote tevredenheid, ook ondanks de teruggeschaalde dienstregelingen. Dus dat zijn wel een soort van indicatoren waarvan ik vind ... Die ook belangrijk zijn voor het effect van ons

bereik, hoe komt het over op de samenleving? Wat heeft hij aan wat wij aan het doen zijn met elkaar? Dan vind ik een tevreden reiziger een hele belangrijke ...

De voorzitter: Mijnheer Van Schie, houd het kort. U heeft eigenlijk nog maar zes minuten voor alle Statenvoorstellen vandaag als het college. Dus dat gaan we ook niet redden. Maar houd het alstublieft kort. De heer Travaille nog een keer.

De heer Travaille: Mijn punt ging niet over ov. Mijn punt ging over fietsverkeer en ging over de relatie naar leefbaarheid. Daar is helemaal niets over bekend.

De voorzitter: Mijnheer Van Schie, kort.

Gedeputeerde Van Schie: Dan moeten we dus met elkaar zoeken hoe we dat ... Of die indicator anders moeten inrichten of die gegevens kunnen vinden. Bij het bereikbaarheidsprogramma hebben we daar de voorstellen voor gedaan, voorzitter.

De voorzitter: Dank u. Dan kijk ik even rond of er fracties zijn waarvan er vragen onbeantwoord zijn gebleven uit de eerste termijn. Ik zie geen handen omhoog. Dan mijn tweede vraag, is er een fractie die behoefte heeft aan een tweede termijn? Ik zie de heer Van der Linden. Gaat uw gang.

De heer Van der Linden: Dank u wel. Dat gaat over de vleermuizen waar ik net ... Noemde. Ik vond het wel grappig dat ik een reactie kreeg van gedeputeerde omdat ... Terwijl ik daar niet om gevraagd ... Ik had geen vraag gesteld. Maar volgens de isolatiebranche is het wel een hobbel en volgens Schema Utrechtse Aanpak ook. Het werd ook tijdens de tafeltjessessies nadrukkelijk benoemd. Dus daar baseerde ik op. Dank u wel.

De voorzitter: Het is een opmerking, of heeft u ook nog een specifieke vraag? Het is gewoon een opmerking richting de heer Van Schie dus. Van Essen, sorry. Dan was dat dan neem ik aan de tweede termijn voor dit voorstel. Dan alleen nog even inventariseren hoe we dit naar PS gaan brengen. Voorstel, een klein debat. Is daar bezwaar tegen? Mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Kijkend naar de aard van de stukken en de verschillende commissies die we nog gaan krijgen, lijkt me een normaal debat passend.

De voorzitter: Een normaal debat. Is daar bezwaar tegen? Ik zie geen bezwaar, ik zag instemming her en der. Dan stellen we voor, een normaal debat. Dan hebben we daarmee agendapunt 10 afgerond. Voordat we naar agendapunt 11 gaan, check ik even, zijn er mensen die behoefte hebben aan een korte schorsing van zo'n vijf minuten maximaal? Ik zie wat ... Is dat een instemming met ... Dan schorsen we voor vijf minuten.

11. SV Kadernota 2025-2028

De voorzitter: Beste mensen, neemt u uw plaats weer in. Dan gaan we verder met de agenda. Wil iedereen weer even plaatsnemen aub? Dan gaan we verder. Goed. Wij gaan verder met agendapunt 11, het Statenvoorstel Kadernota 2025-2026. Nee. 2028. Sorry. Dat vind ik een ... Prima. U wordt gevraagd in te gaan op de onderwerpen die de commissie M&M betreffen. Ook hier zal de bespreking weer in twee termijnen plaatsvinden. Ik hou dezelfde volgorde aan. Hopelijk heb ik nu de jui... Dezelfde volgorde als op uw scherm staat. Dan begin ik bij de BBB. Ik zie wat geschud, maar even voor de zekerheid, mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Nee. Wij houden onze ... We hebben nog heel veel bijdrages te doen, dus ik spaar nog tijd. Dank u wel.

De voorzitter: Prima. Dank u. Dan kijk ik naar de ... Naar GroenLinks. De heer Franken, gaat uw gang.

De heer Franken: We doen een combinatie van vragen. Dank u wel, voorzitter. Ten eerste willen we de GS en de provincie complimenteren voor de uitgebreide en goed leesbare stukken. Vandaar een aantal vragen in relatie tot M&M. We willen specifiek een positief punt benaderen waar we als GroenLinks als fractie erg blij mee zijn. In deze kadernota's zien we terug dat er structureel mensen beschikbaar komen voor ... Die zich gaan buigen over de net... Op de netcongestie, de verstopping van het elektriciteitsnet. De overlast van deze huidige netcongestie tot een minimum beperken is voor ons belangrijk en ook voor de coalitie. Daarom is het goed om dat terug te lezen. In relatie tot de verduurzaming van woningen hebben we net al een aantal vragen gehoord. We hebben daar gezien dat een aantal collega's inderdaad genoemd hebben dat een aantal vouchers bij de gemeenten blijven liggen. De vraag die wij daar nog bij willen stellen, is, zou de gedeputeerde willen reflecteren op dat de mindering van de middelen die wij zien dan niet gaat leiden tot een lagere verduurzamingsopgave? Dat de doelstelling erin ... Tot slot nog een aantal vragen gericht op de paragrafen 3.6 en 3.5, waar besparingen bij de RUD genoemd worden en dat in relatie tot een bericht van 10 mei, waar staatssecretaris Heijnen in een artikel bij het binnenlands bestuur aangaf dat zij bepaalde zaken dwingender wilde aanpakken, zoals de verplichte fusies die in haar ogen te laag... Te traag lopen, maar ook verwijst ze naar een analyse van afgelopen december waarin blijkt dat geen enkele van de 28 omgevingsdiensten nog voldoende robuust zijn. Deze onvol... Deze scores dan onvoldoende op onderwerp als omvang, digitalisering en kennisdeling. Ze wil ook nog meer ervoor zorgen dat er meer taken van de gemeenten en provincies worden overgeheveld naar de omgevingsdiensten. Recent ontvingen wij wel een brief nog van de voorzitters van RUD en de O3 over de voortgang van de fusie en dat die 1 januari 2026 rond moet zijn. Daarmee lijken zij te schetsen dat het allemaal op stoom werkt. De vragen die wij hier nog wel in relatie tot willen stellen, is, is de gedeputeerde van mening of de staatssecretaris bij de verwijzing van het trage verloop van de fusies ook naar onze omgevingsdiensten verwijst? Hoe beoordeelt de gedeputeerde het label van de staatssecretaris op onze dienst dat geen enkele dienst voldoende robuust is, als het gaat om digitalisering, kennisdeling en overhevelen van taken? Verwacht GS dan ook dat hier nog budget voor nodig zal zijn om deze robuustheid en dan wel de snelheid van de overheveling van takenpakket op het gewenste niveau te brengen? Houdt het college daar rekening mee in relatie tot deze kadernota, of ... Binnen dan de genoemde besparingen die ik daar teruglees, of gaan we dat terugzien later in de begroting? Mijn collega heeft nog meer vragen over mobiliteit.

De voorzitter: Dan de heer Oude Wesselink. Gaat uw gang.

De heer Oude Wesselink: Dank u wel. Zelf zou ik vanuit mobiliteit nog twee onderwerpen willen aanstippen. Als eerste de fietsbrug over de A12 ter hoogte van Bunnik die in het MIP op pagina 13 genoemd staat. Deze is begroot voor de meest kale variant met een ontwerprij van 15 miljoen euro. Echter, volgens onder andere GroenLinks ligt hier een mooie kans om een toegangspunt, sorry, toegangspoort te maken voor een verbinding met het buitengebied. Dat zorgt voor ook betere mogelijkheden van woningbouw in het gebied en werkt verkeersveiligheidsverhogend als deze brug net wat breder gemaakt wordt. Voor een extra investering van 7 à 10 procent krijgt de brug dan een extra oppervlakte van 25 procent. Dat lijkt GroenLinks een mooie kans. We horen graag de mening van de gedeputeerde hierover. Dan de Bikker-gelden. Jullie zijn vast allemaal bekend met deze motie, die ervoor heeft gezorgd dat er extra geïnvesteerd kan worden in het openbaar vervoer. Maar niet in Utrecht, want in de kadervoorstel is nu een, sorry, in de kadernota is nu een voorstel om 6 miljoen euro terug te sluisen van openbaar vervoer naar de uitvoering van de het bereikbaarheidsprogramma. De directe aanleiding waarom dit mogelijk is, is dus die zogenaamde Bikker-gelden. GroenLinks hoort graag van de gedeputeerde of deze beschouwing klopt en of de gedeputeerde het dan ook met GroenLinks eens is dat het raar is om op die manier indirect de Bikker-gelden te gebruiken voor andere bestemmingen dan het openbaar vervoer. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Was ... Het advies is, steek uw hand lang en goed op, want ik ... Er gebeurt heel veel ook op de achtergrond, wat afleidt. Maar de heer Hossain heeft een interruptie.

De heer Hossain: Dank u wel, voorzitter. Ik vroeg me nog af of de heer Oude Wesselink niet juist heel trots is dat wij die Bikker-gelden eigenlijk dus deels niet nodig hadden omdat wij al in een eerder stadium hebben geïnvesteerd om dat openbaar vervoer op peil te houden, in tegenstelling tot veel andere provincies en dat het dus eigenlijk een soort mooie meevaller is waarmee wij in brede zin in bereikbaarheid kunnen investeren en onze vooruitziendheid eigenlijk dus wordt beloond. Dank u.

De voorzitter: De heer Oude Wesselink.

De heer Oude Wesselink: Dat ervaart GroenLinks als zeer positief. Echter, wanneer we dan een extra investering krijgen vanuit het Rijk om beter openbaar vervoer te realiseren, zou het ook raar zijn om dat dan op die manier dan ... Onze eigen investering weer ongedaan te maken. Een extra investering voor het openbaar vervoer moet ook op die manier gebruikt worden, als een extra investering in het openbaar vervoer.

De voorzitter: De heer Hossain.

De heer Hossain: Voorzitter, daar kijkt de VVD toch ook deels anders naar, omdat ... Wij vinden goed openbaar voor heel belangrijk en daar is een soort minimumgrens die wij hebben vastgesteld. Juist in een eerder stadium zijn er dus middelen vrij gemaakt, misschien ook juist vanuit andere potjes, om ervoor te zorgen dat dat niveau dat we met ons allen zo belangrijk vinden, dat we dat kunnen halen. Maar op het moment dat we dat geld dus niet meer apart opzij hoeven te zetten en er dus ... Zijn er meer middelen, dan maak je volgens mij die afweging weer opnieuw. Dus volgens mij is het wel heel goed mogelijk om daar op twee manieren naar te kijken, namelijk die eerdere investering was niet meer nodig voor het ov ...

De voorzitter: Mijnheer Hossain, houdt u het kort? Dit is een interruptie.

De heer Hossain: Excuus.

De voorzitter: Wilt u hierop reageren, mijnheer Oude Wesselink? Ik weet niet of er een vraag in zat.

De heer Oude Wesselink: Ja, dat wil ik, met het risico dat we dan een nog verder debat krijgen. Maar ik denk van, blijkbaar ziet de VVD een grens aan wat we goed moeten investeren in het openbaar vervoer. Die grens ziet GroenLinks niet.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de VVD. De heer Hossain, aan u het woord.

De heer Hossain: Dank u wel, voorzitter. De VVD is heel blij dat we serieus werk maken van het investeren in onze infrastructuur. Onze grote ambities op het gebied van economische vitaliteit en brede welvaart vragen om een toekomstgericht beleid, waarbij we de randvoorwaarden scheppen waarbinnen de inwoners en bedrijven van Utrecht kunnen floreren. Want niet wij, maar zij maken uiteindelijk onze provincie echt tot een succes. Randvoorwaarden dus, zodat wij de schaa sprong in goede banen leiden. Dat vraagt om vooruitziend investeren. Binnen de beperkingen rondom personeel, middelen en vergunningsruimte waar we mee te maken hebben, zien we dat hier duidelijk een goede aanzet toe wordt gedaan. Fijn vinden we het ook in het bijzonder om te lezen dat er werk is gemaakt van de motie Indexeren kun je leren, dat die expliciet is opgenomen. Er wordt ook een belangrijke eerste stap gezet om ervoor te zorgen dat we niet alleen nu maar ook in de toekomst genoeg middelen hebben voor het beheer van onze wegen en infrastructuur. Dat is een grote en ook best wel kostbare opgave. In financiële zin kiezen we dus voor doen wat nodig is. De volgende stap is ook de goede inventarisatie van de

daadwerkelijke kosten en vangstbehoefte op het gebied van infra, dus realisme, en dat gaat niet alleen over wegen, maar bijvoorbeeld ook over riolering en over hemelwaterafvoer, waarvan we onder andere technische staten eigenlijk nog beter in beeld moeten krijgen en waar grillerigere weerspatronen mede door klimaatverandering extra belasting op leggen, zo leerde een dagje met de weginspecteur meerijsen en zien wat voor problemen er allemaal met putten zijn deze ... Dit Statenlid. Op basis van de tafeltjessessie kreeg ik in ieder geval vertrouwen, voorzitter, dat onze organisatie het goede begin daar ook half werk van wil maken, of dus juist het karwei af wil maken. Dat komt er een beetje verkeerd uit. Wij vragen ons af, ook aan gedeputeerde, op welke manier wij al vervolgstappen vernemen om verder te gaan met die motie. Hoe we nog even te input kunnen leveren. Gaat dat bij het MOP dit najaar gebeuren of komt er een aparte memo over? Dus dat is mijn vraag. Dus samenvattend, door te investeren in wegen en door door te pakken op motie Indexeren kun je leren creëren we realistische randvoorwaarden waarop onze inwoners kunnen bouwen, zodat zij snel en veilig van A naar B kunnen blijven gaan met de auto, op de fiets in het ov, of welke combinatie daarvan ook goed past. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dat was de volledige inbreng van uw fractie? Prima. Dank. Dan gaan we dit keer naar D66. De heer Kamp, gaat uw gang.

De heer Kamp: Dank u wel, voorzitter. D66 heeft drie algemene opmerkingen ten aanzien van de kadernota en drie specifieke politieke punten die we onder de aandacht willen brengen. Maar voordat ik daarop inga, wil ik eerst twee opmerkingen vooraf maken. Wil graag de ambtelijke organisatie bedanken voor de tafeltjessessie, waarin we een goede uitleg hebben gekregen, en ook dank voor de snelle beantwoording van de technische vragen. Ik kom daar zo nog op terug in mijn vervolg. Drie algemene opmerkingen. We zijn heel blij met de beantwoording van de technische vragen over fietsmobiliteit. Want ik heb begrepen dat de ambitie onevenredig of in ieder geval evenredig hoog blijft als het gaat om onze inzet voor de komende jaren, dat we fietsregio van Europa willen blijven. Dat vinden natuurlijk fantastisch. De tweede opmerking dat betreft een onzekerheid waar het gaat om onze inkomsten. Ik heb de paragraaf gelezen over de opcenten. Als je het over mobiliteit hebt en de inkomsten, dan kom je eigenlijk ook altijd te spreken over de wegenbelasting. We hebben gezien dat dat naar de toekomst toe nog wat onzeker is, heeft ook met een nieuw kabinet te maken, maar ook met het wel of niet invoeren van rekeningrijden. Ik zou willen weten of er ook in scenario's wordt gedacht, want dat kan ook wel consequenties hebben voor de toekomst van wat wij wel en niet kunnen financieren. Dat is mijn tweede punt. Het derde punt, dat leer je eigenlijk altijd door de jaren om wat meer nauwkeurig te lezen in politiek actief te zijn. Het is altijd weer interessant om te vragen, wat staat er niet in de kadernota? We verwachten allemaal dat zo'n kadernota heel erg compleet is en dat het huiswerk natuurlijk goed gedaan is. Maar ik zou eigenlijk ook andere fracties eens mee willen geven, lees nou eens ook wat er niet in staat. Dan kom ik zo in een concreet punt op terug. Ten aanzien van de drie politieke concrete onderwerpen. Als het gaat om de fietsbrug, GroenLinks noemde het net ook al, over de A12, wil ik toch in eerste instantie alle credits geven aan de Partij van de Arbeid die daar een technische vraag over heeft gesteld. In de beantwoording kunt u ook lezen dat die meter verbreding mogelijk is en dat daar ook financiële ruimte voor bestaat. Dus ik verwacht wel dat de Partij van de Arbeid met een motie of een amendement gaat komen. Ik kan nu alvast zeggen, even los van de beantwoording, als dat zo is, dan wil D66 die graag steunen. Dus daar trekken we graag samen in op. Dank daarvoor. Tweede dat betreft het onderwerp Maarsbergen, en dan met name de oversteekvoorziening rond de abri. Dat lijkt een triviaal punt. Overigens, in de beantwoording stond dat we daar in de commissie van 29 mei over hebben gesproken, maar dat moet zijn 3 april. Daar hebben mensen ook over ingesproken. Ik vind de technische beantwoording onvoldoende. Want er wordt verwezen naar een memo. We zijn inmiddels twee maanden verder. Er is ook het een en ander gebeurd. Een van de dingen die gebeurd is, is dat de gemeenteraad van de Utrechtse Heuvelrug een motie heeft aangenomen waarin zij ook die oversteekvoorziening bepleiten. Er is ook gekoerst op een overleg met de provincie. Dus ik krijg geen antwoord op de vraag die ik technisch stel, is dat overleg al geweest? Want er wordt naar een memo verwezen. Ik zou daar graag gewoon wel antwoord op willen krijgen. Dus ik vind die beantwoording

onvoldoende. Ik zou graag horen hoe het er nu voorstaat. Het derde en laatste punt dat is de vraag, wat staat er niet in die kadernota? We hebben nu denk ik twee jaar geleden een heel mooi coalitieakkoord, bijna twee jaar geleden, vastgesteld en daarin hebben we onder andere een punt opgenomen dat wij ons willen inzetten, een jaar geleden, voor een wandelbeleid. Ik lees helemaal niets in de kadernota over wandelen. Dat vind ik eigenlijk wel heel jammer. Ik wil eigenlijk ook vragen aan het college, we hebben een eigen fietsbeleid, we hebben een eigen auto- en infrastructuurbeleid, er is overal beleid voor, maar ten aanzien van het wandelen moet ik toch erg in het duister tasten, wat we gaan ... Wat gaan we concreet doen? Ik heb gezien dat de provincie Groningen dat bijvoorbeeld wel doet. Die hebben een dag of zes, zeven geleden een eigen wandelbeleid met, en dan gaat het niet gelijk om geld, maar er komt wel 1 miljoen beschikbaar om daar aandacht aan te besteden. Dus ik zou eigenlijk willen weten ook van GS, als je het hebt over wandelen, hoe vind ik dat terug in de kadernota en wat gaan we dan concreet doen? Ik wacht even de beantwoording af, maar ik vind dat wel een politiek punt om daar ook aandacht aan te besteden. Ik zie dat er al overlegd wordt, dus daar zal ongetwijfeld een mooi antwoord uit voortkomen. Ik wilde het daar in eerste termijn even bij later, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u.

De heer Kamp: En als het gaat om mobiliteit, het onderdeel openbaar vervoer, zal mijn collega Marcel Harinck daar het woord over voeren.

De voorzitter: Dat was mijn vraag. Dus de heer Harinck, gaat uw gang.

De heer Harinck: Dank, voorzitter. Met het risico op het herhalen van een debatje wat we net hebben gehad tussen de VVD en GroenLinks, moet ik zeggen dat ik toch iets meer in dit geval de visie van GroenLinks hierop deel. Er wordt een taakstelling gezet op openbaar vervoer waar we eerder een ambitie over hebben uitgesproken. Daar wordt dan onder andere die die motie Bikker-gelden voor gebruikt, terwijl die misschien juist zijn bedoeld om ons niveau nog hoger te tillen. Dus ik zou de visie van de gedeputeerde daar ook wel echt op willen vragen en ook ... De impact van die taakstelling is ook een beetje onbekend. Dat bleek uit de vraag van de PvdA. Dat wordt dan bij het bereikbaarheidsprogramma voor volgend jaar neergelegd. Dan gaan we dat daar maar zien. Dat vind ik ook wel spannend. Dus ook graag daar de visie van de gedeputeerde. Dank.

De voorzitter: Dank u. Dan gaan we naar het CDA. Mevrouw Bikker.

Mevrouw Bikker-Trouwborst: Dank u wel, voorzitter. Inderdaad, de kadernota stelt de provinciale kaders vast voor de begroting. Daarnaast wordt ons bij PS straks ook gevraagd om het MIP vast te stellen. Een aantal punten over de kadernota en daarna over het MIP. Allereerst bedankt voor de tafeltjessessie. Die heeft inderdaad veel duidelijkheid opgeleverd en ontzettend fijn dat die gehouden is. Ten aanzien van de kadernota dus twee punten. Het betreft de bereikbaarheid, leefbaarheid en mobiliteit. Als we kijken naar bijvoorbeeld het ov, dan zien we in de kadernota wat ons betreft lijnen die ingezet worden en dat zijn hele goede hoogwaardige ov-knooppunten en hubs. Zoals altijd, roepen we wel op om aandacht te blijven houden voor bereikbaarheid van het landelijk gebied en bereikbaarheid van nieuwe woonlocaties. Daar zal ik zo nog even op terugkomen. Tweede punt is meerjarendoelen bereikbaarheid. Die geven richting. Wat ons betreft, zijn die nog niet heel concreet gemaakt. Ik denk ook dat dat in de uitvoeringsprogramma's zal gaan gebeuren, maar ik wil ze hier toch wel noemen. Want er wordt in termen gesproken van, is minder dan of groter dan. Dat roept natuurlijk de vraag op van, minder dan wat en groter dan wat en hoeveel dan? Waar gaan we eigenlijk dan precies voor en wat is onze ambitie? Het zou mooi zijn als we onszelf uitdagen om daar concreter in te worden. Zojuist ging het al over tevredenheid van reizigers in het ov, maar ook bijvoorbeeld het aantal verkeersdoden of ernstig gewonden waar we toch best wel nog wat ambitieuzer in zouden mogen zijn om die aantallen, die laatste dus, naar beneden te krijgen en die eerste

omhoog. Dat wat betreft de kadernota. Het MIP. Ook eerst tevreden over, heel tevreden, over de plannen die er liggen. Ik noem bijvoorbeeld werkzaamheden aan provinciale wegen, verkeersveiligheid, fietspaden. Daar wordt echt enorm op ingezet en dat vinden we heel erg goed voor de komende jaren. Plannen voor het beveiligen van tramovergangen, extra budget in ieder geval inderdaad voor de Rijnbrug, aansluiting A12 Veenendaal en dergelijke. Die plannen kunnen niet meteen misschien doorgaan door stikstofproblematiek, maar wat ons ... Van ons uit als Staten zorgen we er wel voor dat de randvoorwaarden waar we voor kunnen staan, dat die op orde zijn. Een aantal vragen nog ten aanzien van het MIP. Is er voldoende financiële ruimte om de uitvoeringsprogramma's van het bereikbaarheidsprogramma inderdaad te realiseren? Heel specifiek, Gezond en veilig, motie 90. Is er voldoende ruimte om daar echt slagen in te maken en het verschil te gaan maken? Ik ga ervan uit van wel, maar ik noem hem toch. Twee, in hoeverre sluiten kadernota en MIP aan bij de nabije toekomst waar het gaat om woningbouwlocaties? Er zijn best wel forse woningopgaven. In hoeverre gaat het ons lukken de komende jaren met deze kadernota en MIP om die bereikbaarheid proactief op te pakken? Dan ruimte voor nieuwe projecten, is die er ook? Als het verkeer vastloopt, veiligheid aan de orde is, als hier mensen komen ... Inwoners komen inspreken en zeggen van, kan hier of daar niet iets gebeuren aan een rotonde bijvoorbeeld? In hoeverre is daar extra ruimte voor of moeten we dan toch echt met nieuwe voorstellen gaan komen? Tot slot, dat is een heel concreet punt, dus wat staat er niet in? Collega van D66. We zien bijvoorbeeld niet dat er investeringskrediet gevraagd wordt voor een fietstunnel bij Mijdrecht, N201. Die is niet opgenomen in het Statenvoorstel bij punt 2c. Daar willen we de vraag bij stellen van, wat is daar de reden voor en hoe nu verder? Over all dus heel tevreden. Een aantal vragen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we door naar de Partij van de Arbeid. Mevrouw Flink, gaat uw gang.

Mevrouw Flink: Bedankt, voorzitter. Wederom ook bedankt aan de ambtelijke organisatie voor de uitgebreide beantwoording tijdens de tafeltjessessies en ook op alle vragen die ik heb gesteld. Toch blijf ik nog met een aantal zorgen zitten rondom de kadernota. Die zijn ook al deels geuit door mijn collega's van GroenLinks en D66. Dat zit hem er vooral in dat er heel veel geld wordt ... Of er wordt gewoon geld weggehaald bij ov, bij knooppunten, geld uit het afdekken van de risico's van ov-tegenvallers. Die worden gedekt onder het mom van de Bikker-gelden, terwijl ik me volledig aansluit bij de heer Oude Wesselink als hij zegt van, dat was geld voor ov. We hebben extra geld gekregen. Dat betekent niet dat we dan gaan schuiven en dat het dan aan iets anders uitgegeven mocht worden. Nee, wat mij betreft, wat de PvdA betreft, is dat allemaal extra geld voor het ov. Waar het dan naartoe gaat, dan zien we dat er 6 miljoen naar dat ... De bezuinigingen zijn doorgevoerd. Blijft er eigenlijk 6 miljoen tekort binnen het nieuwe bereikbaarheidsprogramma, die dan ook in de kadernota inderdaad op die manier gedekt wordt. Ook op die technische vraag kreeg ik een vrij summier antwoord, want ik ben heel nieuwsgierig naar waar het dan precies naartoe gaat binnen het bereikbaarheidsprogramma. Wat kunnen we niet uitvoeren binnen het bereikbaarheidsprogramma als we die 6 miljoen extra niet krijgen? En voor welke moeilijke keuzes komen wij als PS dan te staan? Wat kunnen we dan niet meer doen? Ik zou daarom graag van de gedeputeerde daar een reflectie op willen. Ik vraag me af of hij ons misschien wat meer inzicht kan geven hierin, op wat er niet uitgevoerd kan worden binnen dat programma, zouden we die 6 miljoen er niet voor uittrekken, omdat ik van mening ben dat het belangrijk is dat we hier ook als PS toekomstgericht naar mobiliteit kijken. Laat ik die brug van toekomstgerichtheid ook gebruiken voor de fietsbrug, ook eerder al aangestipt. Wij vinden het erg fijn dat er voort wordt gemaakt met de fietsbrug over de A12 bij het station Bunnik. De brug wordt inmiddels ook wel de Brug der Zuchten genoemd. Toen ik laatst met de trein door Bunnik reed, toen zag ik ook inderdaad een aantal mensen die die brug moesten pakken even drie keer zuchtten, voor ze het trappetje op naar boven liepen. Deze brug die voldeed in de jaren '70, '80 aan de standaarden van die tijd, maar meer ook niet. Dat merk je na verloop van tijd. Ik wil voorkomen dat de brug die we gaan bouwen hetzelfde lot beschoren is, dat we aan de standaard van deze tijd hebben voldaan, maar dat niet dat extra beetje onze blik hebben verbreed op de toekomst. Want er zijn veel ontwikkelingen rondom het stationsgebied in Bunnik, de wijk Kersenweide wordt gebouwd met lagere parkeernormen. Deze brug zou

een goede verbinding zijn tussen die nieuwe wijk en het station, maar ook een goede brug tussen het buitengebied. Denk aan recreatie in het Kromme Rijngebied, wat misschien een verlichting kan brengen in het overvolle Amelisweerd. Maar dan is er wel een goede verbinding nodig. Niet alleen maar voor meer fietsers en meer voetgangers, maar ook meer soorten fietsers. Ouderen die hun kinderen naar school brengen in de bakfiets, voor mensen die op de elektrische fiets naar het station of de stad racen, kinderen die zelf voor het eerst op de fiets naar school mogen. Allemaal fietsers maar op een heel ander tempo en variërend in grootte. Als we een goede brug tussen de stad, het ov, het buitengebied van de Kromme Rijnstreek willen, dan doen we er goed aan daar nu al rekening mee te houden. Dat kunnen we ook doen, want in het MIP Mobiliteit wordt gesproken over een variant van één meter extra breedte, die ongeveer 1,5 miljoen extra zou kosten, een bedrag dat volgens beantwoording van de technische vragen ook nog makkelijk onder het kapitaallastenplafond past. Toch kiest GS met deze kadernota niet voor die betere en veiligere brug. Ik zou graag van de gedeputeerde daarom willen weten waarom hij die kosten niet tegen de baten vindt opwegen en of hij zelf toch nog de ruimte ziet om voor die bredere variant te gaan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de Partij voor de Dieren. De heer Travaille.

De heer Travaille: Dank u. Ook namens onze fractie dank voor de kadernota en zeker ook voor de tafeltjessessie. De tafeltjessessie is ieder jaar weer een feestje voor ons. Onze fractie heeft veel waardering voor de deskundigheid, de bereikbaarheid en de instelling van ambtelijke medewerkers. Overigens niet alleen tijdens de tafeltjessessie maar ook daarbuiten. In de strategische agenda, even terugbladerend, staat dat de provincie Utrecht gemeenten gaat ondersteunen met een planmatige aanpak voor energiebesparing, gericht op bebouwde omgeving in mkb. Wat we zien tot nu toe, zijn vooral heel veel soms best wel goede losse initiatieven. In het jaarverslag lezen we dat provincie Utrecht samen met gemeenten en omgevingsdiensten energietoezicht wil opschalen, maar dat dat helaas nog niet heeft geleid tot een gezamenlijk plan. We zien dat bedrijven de energiebesparingsplicht niet echt nakomen. Later daarover in deze vergadering of volgende week meer. De omgevingsdiensten rapporteren zelf dat ze te weinig opdrachten krijgen hiervoor van gemeenten. We zien ook dat een aantal gemeenten wel en een aantal gemeenten niet een doelstelling heeft op het gebied van energiebesparing. Provincie Utrecht biedt informatie via het energiedienstencentrum en daar hebben we ook vele goede initiatieven, bijvoorbeeld de vouchers. Maar er is geen samenhangende planmatige aanpak met gemeenten op het gebied van energiebesparing. Iedereen doet een beetje zijn dingetje. Onze vraag is daarom, wat gaat provincie Utrecht doen om in 2024 wel een samenhangende aanpak op het gebied van energiebesparing te organiseren? Dan mobiliteit. Wat we zien, is een investering van 100 miljoen euro, waarvan twee derde ongeveer gaat naar autowegen. Het coalitieakkoord duurzame, gezonde, groene, ondernemende provincie, en dan 70 miljoen na autowegen, terwijl we op heel veel andere dossiers, denk aan landbouwtransitie, natuurontwikkeling, energietransitie, waarborgen van waterkwaliteit, bodem, lucht, liggen we flink achter op onze doelstelling. Wat maakt dan die situatie voor mobiliteit zo belangrijk dat we juist daar een investering doen van 70 miljoen euro, is onze vraag. Het laatste punt dat gaat over de brede-welvaartsindicatoren die in de ... Het Statenvoorstel staan. Daarbij wordt eigenlijk simpelweg verwezen naar de kadernota. Maar wij zouden heel graag lezen in hoeverre de kadernota die hier voorligt eigenlijk bijdraagt aan brede welvaart. Of dat we misschien wel de verkeerde accenten leggen, bijvoorbeeld op mobiliteit in plaats van energietransitie. Kortom, een versterking van de brede welvaart of een verzwakking van de brede welvaart met deze kadernota, dat zouden wij verwachten bij deze paragraaf. Als we deze paragraaf niet serieus invullen, als we daar gewoon niet een goede beschouwing in opnemen, betekent dat we daar als Provinciale Staten eigenlijk geen goed debat over kunnen voeren. Dan heeft hij niet zo heel veel toegevoegde waarde. Wij zouden willen oproepen om dat wel goed in te vullen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de ChristenUnie. Mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Wij zijn tevreden dat met deze kadernota grotendeels verder wordt gewandeld op de ingeslagen weg van de afgelopen jaren en plannen ook worden voortgezet. Bij diverse commissies zullen we nog wel wat verder inzoomen op zaken waar wij nog zo onze vraagtekens bij hebben. Als we de kadernota doorlezen, dan botsen we al snel op een lijst met taakstellingen. Tijdens de tafeltjessessie werd helder dat er hoe dan ook in elk programma gesneden moest worden. Wij zijn het daar niet mee eens. We vinden dat we goed onderbouwde keuzes moeten maken op inhoud. Het verlagen van bijvoorbeeld het ene... Subsidiebudget gemeenten bij energiebesparing inwoners vinden wij niet wenselijk en ook een slecht signaal. Ondanks dat er landelijke en Europese middelen zijn, vinden we dat dit budget hiervoor behouden moet blijven om energiebesparing voor inwoners een extra duw te geven. We kunnen het ons niet permitteren om hierop te bezuinigen. Dan hebben we nog een aantal punten rondom mobiliteit. Die zal een collega voor zijn rekening nemen.

De voorzitter: De heer Wolting, gaat uw gang.

De heer Wolting: Dank u wel. Wat betreft mobiliteit, dan vragen we wel ons af wat de ambitie is van dit college. Want voor 2025 staan er helemaal geen voorstellen bij die we in studie gaan nemen. Dus aan het begin van het traject gaan we alles stilliggen. Dat betekent dus dat we, als we een paar jaar verder zijn, we blijkaar niks meer hebben. We hebben wel een suggestie aan de gedeputeerde om eens een object in studie te nemen. Dat is de revitalisering van de Ponlijn. Dat is ... Van oorsprong was dat een tramlijn van Amersfoort richting Veenendaal-Kesteren. Daar zouden wij best weleens willen onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om daar een hoogwaardig openbaarvervoerslijn van te maken, eventueel met bussen, want de trein is misschien te kostbaar en niet flexibel genoeg. Maar vooral ook om die hoek van onze provincie rond Veenendaal richting Amersfoort te ontsluiten, zodat we daar veel beter ...

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Breur.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Ik ben erg blij om te horen dat ChristenUnie zo begaan is met Veenendaal. Nu is het zo dat ik deze vraag twee jaar geleden al heb gesteld en het antwoord daarop is dat de Ponlijn inderdaad in de vorm van een trein te duur is, maar dat er wel wordt gekeken om een BRT-route van Veenendaal naar Amersfoort ... Of dat mogelijk is. Dus dat wordt al onderzocht. Wist u dat al en wilt u nog meer of is deze informatie u ontgaan?

De voorzitter: De heer Wolting.

De heer Wolting: Mij is de informatie ontgaan dat de relatie tussen de ... Ze kijken op allerlei mogelijke manieren naar de verbetering van het openbaar vervoer. Dus dat we Veenendaal beter willen ontsluiten, ja. Maar als wij dan ... Als ik dan constateer dat er geen plannen zijn die in onderzoek zijn ... Worden genomen voor 2025, maar ik heb dit onderwerp niet kunnen vinden in de investeringsbegroting, dus blijkaar wordt er niet zo heel veel aan gedaan, heb ik het idee. Dus daar hoor ik ook graag van de gedeputeerde over. Een tweede punt voor de ... Het in studie nemen, dat is eigenlijk de verdere uitgroei van onze doorfietsroutes. Want daar zit ook heel weinig ambitie in. We hebben er een aantal goed op de rit staan waar we bezig zijn, maar er moet wel een vervolg gaan komen. Tenslotte, voorzitter, wij zijn op een studiereis geweest naar Groningen. Daar zijn ze heel intensief bezig geweest met hubs voor het openbaar vervoer. Wij hebben het idee dat de provincie Utrecht net de andere kant op gaat, door het investeren in openbaarvervoershubs af te schalen. Tenminste, dat lees ik uit deze ... Dit plan. Dus graag ook daar de reflectie op van de gedeputeerde. Tot zover. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar UtrechtNu!, de heer Fiscalini.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Ik zal het kort houden, omwille van de tijd. Wij vonden het hartstikke fijn om te lezen dat de aanpak van netcongestie, die toch wel een belangrijke rol heeft in het

stuk als het gaat om energie ... Daarnaast hadden we nog één enkele vraag. Er staat dat ... De provincie die verwacht dat subsidies ook de komende jaren belangrijk instrument zullen zijn voor het realiseren van de doelen voor de energietransitie. Hoe kijkt de gedeputeerde ertegenaan dat het nieuwe kabinet toch wat anders aankijkt tegen de energietransitie? Wat voor gevolgen heeft dat voor de te verwachten subsidies? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar Volt, de heer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Ook onze dank voor het opstellen van de kadernota. Een aantal vragen en opmerkingen. Allereerst over programma vier. We zien een structureel budget van 635.000 euro dat erbij komt. We willen nog even een reactie van GS of ze voldoende fiducia hebben dat met de huidige middelen we volstaan om de gestelde ambities en doelen te halen met dit bedrag, of dat er heel veel meer mogelijk zou zijn met meer geld. Dan willen we ook nog even terugkomen op het controleren en handhaven voor energiebesparing. Zelf doen we daar waar we daar verantwoordelijk voor zijn en indirect door gemeenten proactief daarbij te ondersteunen. We willen graag vragen aan gedeputeerde of er ook eens overwogen om daar additionele middelen voor te alloceren en of het is overwogen om dat dan ook mee te nemen in het meerjarendoel, waar nu de wijziging enkel gaat over ondersteuning, naast toezicht. Die ondersteuning gaat dan neem ik aan over het ondersteunen van gemeentes, maar gaat het dan ook over het opschalen van de handhaving? Dan over programma vijf en zes. Het zal u niet verbazen. Volt had graag een investering gezien om gratis of heel goedkoop ov voor mensen met weinig geld mogelijk te maken. Onze motie die oproept de kosten en baten inzichtelijk te maken, die is opgesteld in nauwe samenwerking in constructieve samenwerking met de ambtelijke ondersteuning, waarvoor nog veel dank, werd door het presidium verwezen naar een volgende sociale Statenvergadering. We zullen deze dus nu in juni indienen. We zijn wel erg blij met de introductie van een nieuw doel, verbetering van de betaalbaarheid voor mensen met een kleine beurs. Daar is Volt erg blij mee. Kan de gedeputeerde nader toelichten hoe verbetering wordt geïnterpreteerd in dezen en of dat ook kan betekenen dat we heel goedkope of liefst gratis ov-tickets voor deze doelgroep mogelijk gaan maken? Dan de vrijval ov-middelen die nu onder andere naar het bereikbaarheids... Algemeen programma gaan. Eerder genoemd in de vergadering door collega's. Volt vraagt zich af, wat zijn daarbij de overwegingen geweest? Waarom niet extra investeren in ov, inclusief innovaties en hubs? Hoe verhoudt dit zich eigenlijk tot de geest van het coalitieakkoord? Het lijkt wat ons betreft een gemiste kans om een extra impuls te geven aan ov, waar de oorsprong van de vrijval immers voor bedoeld was, zoals onder andere door GroenLinks en andere aangegeven. Het was wellicht passend geweest om deze allocatie eerder met PS te bespreken. Dit kan wat Volt betreft een struikelblok worden voor het accepteren van de kadernota. Dan de indexatie van de MRB. Die staat nu op twee ... De motorvoertuigenbelasting. Staat nu op 2,90 procent voor 2024 en 2,80 voor 2025. Afgelopen jaar hebben wij gezien dat dit zich erg scheef verhoudt tot de werkelijkheid. Volt constateert herhaaldelijk achterblijvende accurate inflatiecorrecties. De daadwerkelijke inflatie was vaak hoger dan de toegepaste indexering. 2022 bijvoorbeeld noteerde een verschil van 8,5 procent punten, goed voor 11,8 miljoen met een structureel effect, zie kadernota 2023. Dit moet echt anders, ook vanuit het oogpunt van financieel risicomanagement. Is gedeputeerde het met ons eens dat we vanaf nu dit ook echt anders moeten gaan doen en dat je ook hier indexeren kan leren en dus expo's, correcties of bijstellingen mogelijk maakt zodat we de praktijk volgen? Daarnaast, Utrecht bungelt onderaan het lijstje met provincies qua hoogte van de MRB. GS ... Is gedeputeerde of het college met ons eens dat de MRB meer naar het gemiddelde van alle provincies Nederland of iets daarboven zou moeten bewegen? Is dit overwogen in het licht van de uitdaging op inkomensniveau voor de komende jaren? Welke ruimte ziet gedeputeerde om het MRB op te gaan hogen, los van een accurate indexatie? Volt heeft een motie in de pen voor zowel de juiste indexering als een verhoging van de MRB, om niet onderaan de provincielijst te blijven bungelen. We zien graag een reactie van de gedeputeerde hierop. Tot slot, een investering krediet van ruim 74 miljoen. 74 miljoen, wat kan je ervoor doen? 71 procent van dit bedrag gaat naar asfalt voor auto's. Is er zoveel minder nodig voor fietsen en andere vormen van duurzaam vervoer volgens gedeputeerde? Wij vragen gedeputeerde en het

college de noodzaak te duiden van deze investeringen, met name in de context van de urgente opgaves op het gebied van klimaat en gezonde leefomgeving, waarvoor toch eerst alle ... Waarvoor we toch allereerst alle zeilen zouden moeten bijzetten. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. U krijgt een interruptie van de heer Hossain. Gaat uw gang.

De heer Hossain: Dank u wel, voorzitter. Ik vroeg me af of de heer De Jong het met mij eens is dat een hele hoop investeringen asfalt juist bedoeld is om de veiligheid van fietsers te verbeteren, juist bedoeld is om de leefbaarheid, geluidsoverlast, als het bijvoorbeeld gaat om geluidswerend asfalt en dergelijke, te verminderen en dat we dus stiekem met die 71 miljoen heel veel investeringen doen in onze bredere doelstellingen? Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Nee, ben ik het niet mee eens. Ik denk ook dat we een beetje moeten voorkomen dat we te veel in de framing gaan vallen. Het is niet 71 miljoen, het is 74 miljoen, waarvan 71 procent gaat naar asfalt voor met name auto's. Er is nadrukkelijk, wat is het, zesse... 29 procent voor de fietsinfra gealloceerd. Dat was voor de fiets. 71 is voor de auto's. Dat kan. Het is niet ... Het is ... We zijn niet tegen auto's. Ook investering in de wegen is nodig. Absoluut. Maar het is wel een scheve verhouding. Dus is de vraag van, hoe verhoudt het zich tot onze ambities en de urgente noodzaak om een gezonde leefomgeving te creëren? Het lijkt wat ons betreft een beetje scheef.

De voorzitter: U krijgt ook een interruptie van de heer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Er werd genoemd over de motorrijtuigenbelastingen opcenten te verhogen. Is de heer ... Volt, de heer De Jong dan op de hoogte dat juist dan heel veel leasemaatschappijen dan zullen vertrekken omdat die daar gevolgen van ondervinden?

De voorzitter: De heer De Jong.

De heer De Jong: De leasemaatschappijen zullen vertrekken, zegt u dat? Voorzitter, wordt dat ... Ik verstond de vraag niet goed.

De voorzitter: Ja, dat is gezegd.

De heer De Jong: Gevolg van het ophogen MRB is dat de leasemaatschappijen zouden vertrekken. Wordt er dan geïmpliceerd dat het onze taak als politici is om leasemaatschappij te beschermen? Begrijp ik dat goed?

De voorzitter: Mijnheer Vermaat, wilt u dat wat verduidelijken?

De heer Vermaat: Ik begrijp het. Maar het betekent voor ... Leasemaatschappijen hebben dus ermee te maken in welke provincie ze zitten. Dus betekent als ... Het gevolg van als je dingen verhoogt, dat andere keuzes worden gemaakt en de vraag is of Volt dat een goede keuze vindt dat die zouden vertrekken, dat dat een gevolg zou kunnen zijn van uw voorstel.

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Van elke maatregel zijn er gevolgen. Die gevolgen moet je in kaart brengen. Dan moet je kijken hoe wenselijk of onwenselijk je het zou vinden om die maatregel dan wel of niet te nemen, of daar iets aan te kunnen doen. In dit geval zouden we altijd kunnen kijken van, zouden we dan maatregelen kunnen treffen die dat voorkomen? Ik denk dat daar maatregel voor te verzinnen zijn. Maar ik vraag me

ook af of dat meteen een direct gevolg is. Als Utrecht onderaan het lijstje bungelt van alle provincies, ik geloof niet dat de leasemaatschappijen in al die andere provincies niet te vinden zijn.

De voorzitter: Dank u. Dan gaan we door naar de bijdrage van de SGP. Dat is de heer Vermaat. Gaat uw gang.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Ook aansluitend op andere sprekers, de tafeltjessessie altijd heel goed en dat je allerlei vragen kunt stellen. Dus ik wil even het programma langs ... Even langs en een paar ... Een aantal opmerkingen maken. De eerste gaat over het programma vier en het stukje 4.3. Daar verbaast ons het voorstel om 210.000 euro te besparen op het subsidiebudget van energiebesparing inwoners. GroenLinks maakte daar ook al een opmerking over. Onze vraag is, wat is daar ... Welke gevolgen ziet de gedeputeerde hierdoor plaatsvinden, mogelijk ook door ... Bij gemeentes? Omdat zij het uiteindelijk moeten verstrekken. Tegelijkertijd zien we in het stuk staan dat de subsidieverstrekking mogelijk meer dan een halfjaar kan duren. De vraag die bij de SGP dan opkomt, is, is dat echt nodig? Als je dus in juni of juli een verzoek doet, kan het zijn dat je pas in tweede ... Een halfjaar later subsidie krijgt. Andere fracties hebben dat ook al benoemd dat ... Bij de SGP komt dan ... Is dat echt zo? Kan het echt niet sneller? Dat is een vraag die opkomt. Als laatste, als het gaat over die subsidieverstrekking, lijkt het in tegenspraak met verderop als er staat, omdat we verwachten dat subsidies ook de komende jaren een belangrijk instrument zullen zijn voor het realiseren van de doelen over ... Voor energietransitie en de budgetten daarvoor structureel zijn gemaakt. Dus eigenlijk zegt u verderop in uw tekst dat de subsidieverstrekking belangrijk is voor het behalen van de doelen. Dus vanwaar dan de keuze om die 210.000 euro te bezuinigen? Dan programma vijf. Als het gaat over de knooppunten, bereikbaarheid één zien we altijd als de algemene bereikbaarheid. Dus knooppunt heeft de SGP dus niet opgevat als alleen knooppunten ov, maar knooppunten in brede zin. In de tekst wordt in een keer een ... Wordt de brede benoeming gespecificeerd. Dus namelijk alleen nog maar ov-doorstroommaatregelen, terwijl het eerste punt was om het ov aantrekkelijker te maken. Laat u dat stuk nu vallen, of hoe gaat u dat oppakken? Dat is even tekstuele wijziging van het budget. Dan programma zes. Excuus. Dat was het punt van programma zes. Excuus, die haalde ik door elkaar. Dan wil ik nog even met u naar de doelenboom. Die worden flink aangepast, zeker als het gaat om de bereikbaarheid, een gedeelte. Eigenlijk een vraag die bij het college was, bij ons opkwam, weet de gedeputeerde of het GS de ... Waar de letters van smart voor staan, als het gaat over doelen beschrijven? Want heel veel doelen die wij lezen, wij ... Ik kan me er echt ... Hoe kunnen wij onze controlerende taak uitvoeren? Daar wil ik toch graag allereerst een reflectie van GS op. Ik dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de PVV, de heer Van der Star.

De heer Van der Star: Bedankt, voorzitter. Ook bedankt voor deze kadernota en de opstellers daarvan. Ook wij hebben enkele punten die we toch willen noemen en naar voren willen brengen en enkele vragen. Allereerst met betrekking tot de klimaatmaatregelen en de energietransitie, vindt onze fractie de plannen wel ambitieus en niet eens zo slecht, maar toch willen we er een kanttekening bij maken. Wat de PVV betreft, wordt waar mogelijk minder ingezet op bijvoorbeeld klimaatmitigatie, hernieuwbare energie en extra op bijvoorbeeld onderhoud van provinciale infrastructuur. Voor wat betreft het stimuleren van het subsidiebudget energiebe...

De voorzitter: Een ogenblikje. U krijgt een interruptie van de heer Harinck.

De heer Harinck: Dank, voorzitter. Die opmerking vond ik nogal opmerkelijk. Volgens mij heeft de PVV op landelijk niveau zich net gecommitteerd aan de klimaatdoelen. Hier zegt de PVV, daar gaan we toch minder op inzetten. Dus wellicht kan de heer Van de Star dat even duiden hoe dat zit.

De heer Van der Star: Bedankt voor de vraag.

De voorzitter: Mijnheer Van der Star.

De heer Van der Star: Sorry. Bedankt voor deze vraag. Ik heb ook specifiek genoemd dat er minder ingezet moet worden op klimaatmitigatie, hernieuwbare energie en extra bijvoorbeeld onderhoud van provinciale infrastructuur, maar dat er bijvoorbeeld meer ingezet moet worden op de inzet van kerncentrales. Dan bedoel ik de SMR's.

De voorzitter: Gaat u verder. U krijgt toch nog een vervolgvraag. Mijnheer Harinck.

De heer Harinck: Dat is toch niet echt een antwoord op mijn vraag, volgens mij, voorzitter. Dus de vraag is, de PVV committeert zich landelijk aan de klimaatdoelen, hier in de provincie Utrecht zwakt u ze af. Hoe kan dat?

De voorzitter: Dank. Dank u. Het is wel zo, het is aan de heer Van der Star om een antwoord te geven. Dus als u er wel of niet tevreden mee bent, daar kan hij niks aan doen. Maar, mijnheer Van der Star, u heeft nog een keer een vraag gehad. Aan u om daar een antwoord op te geven.

De heer Van der Star: Ik noem dat niet echt afzwakken. Ik noem dat echt een verandering van, we laten de klimaatmitigatie en de hernieuwbare energie, zoals de windturbines, op een laag pitje, het liefst helemaal niet natuurlijk. Maar dat we de ... Daarom inzetten op andere punten, wat betreft dat we ... Zoals de provinciale infrastructuur, wat wij ... Toch meer waarde achten.

De voorzitter: Dank. Gaat u verder met uw bijdrage.

De heer Van der Star: Wat betreft het stimuleren subsidiebudget energiebesparing inwoners, via het energiedienstencentrum, EDC, kan de provincie ondersteuning aan gemeenten bij verduurzaming van particuliere woningen efficiënter georganiseerd worden. Dan hebben wij ook de vraag, kan dit breed onderzocht worden met betrekking tot zoveel mogelijk provinciaal beleid? Even zien waar we zijn. Met betrekking tot de energietransitie is een beweging zichtbaar van extra hernieuwbare energie naar investeringen in kernenergie. Het klimaatfonds wordt gebruikt voor investeringen in innovatie en technologie. Hierdoor zijn er minder middelen beschikbaar voor de naleving van bestaande afspraken voor het behalen van de doelen uit het Parijsakkoord. Is het college bereid aan te haken bij de beschreven beweging van extra hernieuwbare energie naar kernenergie? Tot zover onze korte bijdrage, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de SP, de heer Breur.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. In deze kadernota voel ik me het meest ongemakkelijk bij de voorstellen die gaan over taakstellingen in het ov en het geld van de motie Bikker inderdaad, dat indirect voor andere doelen dan het ov wordt ingezet, dat ... Daar heb ik wel moeite mee, ook omdat er nog zo veel onzekerheden zijn vanuit het Rijk die op ons afgevuurd worden. Maar ook zijn er lande... Positieve ontwikkelingen in de landelijke politiek. Het wetsvoorstel om het openbaar vervoer weer in overheidshanden te nemen. Wat de SP betreft, is het nu tijd om te handelen. Enige tijd geleden kondigde de BBB een motie aan om namens de provincie Utrecht aan het Rijk te laten weten dat wij hier oren naar hebben. Ze zijn daarmee met andere fracties aan de slag gegaan. Ik vraag aan de BBB of we deze motie bij de kadernota kunnen verwachten. Dan heb ik nog een opmerking over het snoei- en maai-beleid bij provinciale wegen. Enkele weken geleden ontvingen we een klacht vanuit Veenendaal over het maaien bij de rondweg. Klaprozen, margrietten en koekoeksbloemen die net opkwamen, zijn hier rigoureus weggemaaid. Terwijl wij ons zorgen maken over de bijensterfte, wordt er vanuit de provincie bijgedragen aan het probleem in plaats van de oplossing. Dit kan niet de bedoeling zijn. Een onderhoud met een betrokken ambtenaar leert mij ook dat dit inderdaad niet de bedoeling is geweest. De aannemer heeft schijnbaar verkeerd materieel ingezet. Die wetenschap bespaart mij de moeite van het schrijven van een

motie. Dus langs deze weg dank hiervoor. De heer Wolting noemde al de ov-verbinding Veenendaal-Amersfoort. Ik heb ooit een toezegging gehad, maar als de heer Wolting zegt van, die zien we nog niet gestalte krijgen, dan prikkelt mij dat wel de nieuwsgierigheid, hoe staat het ermee? Tot slot, de verkeerstuin in Transwijk die heeft een financieel probleem. Ik wil vast hier in de week leggen dat mijn fractie hierover een motie overweegt te schrijven, want dit is een heel bijzonder verkeerspark met regionale en zelfs landelijke aantrekkingskracht, veel waarde heeft het voor kinderen die zo leren om te gaan in het verkeer, mensen in scootmobiel die hun verkeersskills op dit voertuig leren. Dus het is een waardevol stukje van onze provincie dat wij niet zomaar verloren moeten laten gaan. Dus vandaar dat mijn fractie hierover een motie overweegt. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan, de volgende is Forum voor Democratie, de heer De Hartog.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. Ook mijn complimenten aan de ambtenaren voor hun kennis en inbreng en opstellen van de kadernota en de gebruikte kennis bij de tafeltjessessie en de ... Vooral de hulpvaardigheid daarbij. Verder, vanwege de tijd beperk ik mij tot het ... Refereer ik naar mijn bijdrage voor de jaarstukken van vorig jaar. Die zijn even goed van toepassing op deze kadernota. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw Hoek, 50PLUS.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. 50PLUS zal zich toetsen op inderdaad ons verkiezingsprogramma. Wij hebben een ... Gaan ... Onze aandacht gaat uit naar kleine kernen-beleid, vooral de voorzieningen. Energie, participatie vinden wij heel belangrijk, vindt 50PLUS heel belangrijk. Ov vinden wij, vindt 50PLUS heel belangrijk. Wonen, en dan wil ik alvast wel de opmerking maken dat toch wel de waarneming is dat het allemaal vreselijk traag gaat voordat er eindelijk iets gebouwd gaat worden. Daar maken ... Maakt 50PLUS zich zeker zorg over. Dus daar komen we ook over terug ... Mee terug. De natuur in zijn algemeenheid. Van de week hebben we natuurlijk het werkbezoek gehad van groen ... Voor groene bomen weghalen, daar bomen planten. Daar gaan we ons ook nog verder in verdiepen. Waarschijnlijk, of we komen met een motie of een amendement, of sluiten ons ergens bij aan. Wat wij heel belangrijk vinden, is de agrarische sector. Gisteravond voor een groot gedeelte ervaren weer hoe de agrariërs die hier, 23, die hier allemaal hebben ingesproken, tranen trekkend, het is echt dramatisch wat daar gaat gebeuren als we niet ingrijpen en als we het niet anders gaan doen zoals het voorgesteld is. Dus tot zover, voorzitter, zitten we er op dit moment in en we komen er uiteraard met de Statenvergadering uitgebreid op terug. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we de eerste termijn van de commissie gehad. Dan kijk ik naar het college. Is er een schorsing nodig? Nee. De heer Bakker kan aan de beantwoording. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Bakker: Dank u wel, voorzitter. Dank voor alle opmerkingen, en ook hier de dankzegging voor de voor de tafeltjessessie. Wij zullen die wederom doorgeleiden. Er luisteren heel veel collega's mee in de zaal maar ook digitaal, en die hebben dat ook zeker gehoord. Ik ga de vragen zo kort en snel als mogelijk langs. GroenLinks ... Die op mijn portefeuilles uiteraard betrekking hebben. Er zaten overigens, voorzitter, zeg ik erbij, een paar vragen ik denk een beetje op het, hoe zeg je dat, het snijvlak zaten tussen deze commissie en BEM. Maar ik ga ze proberen te beantwoorden hier. De heer Franken, GroenLinks, die ik overigens niet meer zie, maar ik zie mevrouw Matser wel, die vroeg wat over de RUD. Hebben we dat ... Hoe zit dat, de besparing? De besparing die hier in staat, is de besparing die ook is gekomen eigenlijk op de ondersteunende processen binnen de RUD, waarvan zij zelf naar aanleiding van een zienswijze vanuit de provincie en ook van andere gemeenten hebben gezegd, dit kunnen wij verantwoord besparen op onze, zeg maar even, bedrijfsvoering. Die is hier vervolgens in meegenomen. Maar de ... Het artikel waar de heer Franken aan refereert, dat is precies de reden binnen dat interbestuurlijk programma waarom de, robuustheid is dan het woord dat opkomt, maar dat is precies de reden waarom wij zo hard werken aan die fusie van die twee omgevingsdiensten. We zitten op koers. Het gaat goed. We zitten in de stuurgroep,

we zijn nauw betrokken en we hebben, toch ook belangrijk om te zeggen, 2 miljoen euro frictiekosten ter beschikking gesteld voor het slagen van deze fusie. Dus dan vinden wij ook wel dat we aandacht mogen vragen en dat doen we ook voor het belang van een gezonde dienst op 1 januari 2026, want zo'n fusie is niet een bezuinigingsoperatie. Eén reclamepunt daar dan meteen bij, 17 en 18 juni zijn er sessies voor de Staten en raden hierover. Dus ga er zeker heen, zou ik zeggen, als u zich daarover wil laten informeren. Dan is er een ... Dan ga ik een stukje vooruit. Dan kom ik bij Partij voor de Dieren. De heer Travaille vraagt al over brede welvaart. Volgens mij blijft dat altijd een beetje een ... Ik heb het idee dat we dat debatje vaker hebben gevoerd met elkaar als in, wat neem je in zo'n Statenvoorstel op in brede welvaart en in hoeverre zit dat niet, en dat is toch al een beetje de visie van het college, eigenlijk echt verankerd in alles wat wij doen. Daar kan je inderdaad vragen bij stellen, is het genoeg en waar heeft het dan weerslag op hier en op later en op andere plekken in de wereld? Maar kijkend naar het coalitieakkoord, maar zeker kijkend ook naar de Omgevingsvisie, mag dat toch wel de grotere noemer zijn waaronder wij het beleid uitvoeren. Heel specifiek wel over die paragraaf Brede welvaart, daarvan is nu juist door de commissie Janssen met een delegatie van u het voorstel gedaan om die uit de jaarstukken te schrappen. Maar is er wel een klimaatparagraaf, en die houden we ook in stand, waarin we ... Onze ambitie is om steeds breder te gaan kijken naar die klimaatrisico's en hoe nemen we klimaat, maar ook bredere zin, sustainable development goals, maar deze brede welvaart-doelen even vrij vertaald, hoe nemen we die daar goed in mee? ChristenUnie vroeg, wat, dat is dan denk ik een zowat generiekere vraag, over het snijden in de programma's. Niet overal in alle programma's is natuurlijk even hard gesneden, om het zo maar even te zeggen. Een aantal programma's hebben we ook echt buiten schot gehouden dan wel hebben we gezegd, die leveren relatief een kleinere bijdrage. Maar het is van, je moet op een gegeven moment een toch fikse taakstelling die erin zat ook ergens vandaan halen. Dus we hebben, gekeken waar zit lucht, waar kunnen we slim verbinden, waar zitten mogelijke besparingen naar aanleiding van het overdrachtsdocument dat u heeft gehad van de oude naar de nieuwe Staten? Daarop zijn we gaan koersen en naar mening van het college ligt er een verantwoord voorstel bij u wat we kunnen lijden, om het zomaar even te zeggen. Maar helemaal pijnloos gaat dat natuurlijk nooit. Daar heeft u inhoudelijk al een paar zaken over gezegd. Dan vroeg Volt het een en ander over de motorrijtuigenbelasting. Eigenlijk is het antwoord heel simpel, dit is echt een politieke vraag die u stelt. Wij volgen de CPI-systematiek. Ik verwijs u naar paragraaf 3.4 in de kadernota. Dat is die prijsindexcompe... -Indexatie, consumentenprijsindexatie. Die volgen we. Dat is de afspraak die de coalitie vormende partijen in het akkoord hebben gemaakt. Dat is waarmee we het doen. Als u daar iets anders in wilt, dan moet u dat politiek met elkaar bediscussiëren.

De voorzitter: U krijgt daarop een reactie van de heer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Dat moeten we dan politiek met elkaar discussiëren. Je zou zeggen, doe dat in een commissievergadering. Hé, daar zitten we nu, dus dat is dan het idee. Maar ik wil de gedeputeerde toch even vragen, ik snap het, daar kunt u als gedeputeerde misschien moeilijk richtinggevende uitspraken over doen, anders dan namens het college zeggen, dit hebben we nou eenmaal zo afgesproken. Ik hoor daar een beetje knarsetanden, die ik heel goed kan begrijpen. Toch wil ik gedeputeerde vragen, naast dat het een politieke afweging is, is het natuurlijk ook wel zo dat we indexeren met een reden. Dat doen we om die inflatiecorrectie toe te passen. Als dan steeds maar blijkt elk jaar dat het indexatiecijfer dat wij aanhangen, in dit geval CPI, dat dat niet accuraat is met wat er in de praktijk heeft plaatsgevonden, dan is een achterafcorrectie toch eigenlijk een prima voorstel?

Gedeputeerde Bakker: Voorzitter ...

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Sorry. Ik was te enthousiast. Ik denk dat het knarsetanden wat u hoorde wellicht mijn iPad tegen de microfoon aan was, want voor mij is het gewoon een gegeven. Dus u hoort mij daar niet

over knarsetanden. Het is wat het is. Dat is de afspraak waarmee wij besteld zijn en waarmee we moeten het doen. Als daar andere politieke oordelen over zijn, dan gaan we dat weer zien. Maar dit de koers die wij varen. Die indexaties zijn er natuurlijk niet voor niks. We hebben naar aanleiding van die motie inderdaad Indexeren kun je leren gekeken, hoe kunnen we dat binnen de hele organisatie op al die domeinen op zo'n goed mogelijke manier doen? CPI is dat voor de motorrijtuigenbelasting. Ik zeg ook tegen de heer De Jong, we hebben natuurlijk best een extreme mutaties, om het zo maar even te zeggen, gezien omdat die inflatie zo door het plafond schoten. Dus ik verwacht ook wel, er zijn ook jaren geweest waarin dat natuurlijk niet zo is geweest. Maar nogmaals, dit is waarmee wij ... Waar we op koersen en waar we op ramen en wat wij ... Wat voor ons en voor mij daarin gewoon een gegeven is. Dan kijk ik nog even als laatste vraag, de SGP.

De voorzitter: Mijnheer Bakker. Mijnheer De Jong, wilt u reageren? Ik wil u er wel op wijzen dat u nog maar heel beperkt spreektijd heeft voor een aantal Statenvoorstellen die ... Waarvan ik inschat dat die voor uw fractie ook heel veel erg van belang zijn. Maar gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank voor de waarschuwing. Ik doe het heel kort. Ik begrijp wat gedeputeerde zegt en dan constateer ik dus wel dat ... U houdt dit aan, maar u kunt toch ook feitelijk constateren dat een heel aantal jaren niet in lijn liep met wat er in de praktijk achteraf waar blijkt zijn? Dat is toch gewoon een feitelijke constatering. Kunt u die delen?

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Ik denk dat we in den brede zien dat het heel lastig is om exact die inflatiecijfers natuurlijk te voorspellen en wat daarin gebeurt. Dat hebben we bijvoorbeeld ook gezien op het onderhoudsprogramma voor mobiliteit. Dat is hierbij afgelopen tijd ook zo gebeurd, omdat die inflatiecijfers door het plafond zijn geschoven. Maar in principe is dit natuurlijk wel de raming die we ermee doen en kunt u ook in paragraaf 3.4 zien hoe dat er voor de rest voor de komende jaren uitziet. SGP vroeg nog over de doelenboom. Even, waarom hebben we dit gedaan? Is denk ik ook een iets generieke vraag. Hebben we een toezegging gedaan om die doelenboom op te frissen. Ik hoop dat dat ... Naar onze smaak is dat in ieder geval gelukt. We hebben hem compacter en logischer gemaakt. We hebben de beleidswijzigingen die zijn doorgevoerd hierin verwerkt. Dus dat is wat er is gebeurd. Ik zou indachtig de voorstellen van de commissie Janssen toch ook willen zeggen, ik hoop ook, en ik weet dat uw partij, zeg ik tegen de heer Vermaat, en u heeft een fervent collega en een fractie die daar ook volgens mij een goed ... Iedere keer een goed punt van maakt, dat het ook aan ons samen, maar zeker ook aan de Staten is om iedere keer bij beleidsvoorstellen die komen inderdaad de vragen te stellen, hoe is dit verwerkt in de P&C-cyclus? Landen die beleidsdoelen op een goede manier hierin? Wij hebben in ieder geval getracht het zo compact en logisch mogelijk op te schrijven en dat zo specifiek mogelijk te doen, maar ook op zo'n manier dat ze niet al na drie maanden verouderd zijn en dat ze ook even mee kunnen. Misschien een open deur, maar als u daar andere voorstellen in heeft daar waar het over de beleidsdoelen gaat, dan staat u dat vrij natuurlijk om daar ook weer voorstellen te doen hier of in de beleidsdocumenten die langskomen.

De voorzitter: De heer Vermaat heeft in ieder geval daar iets over te vragen. Gaat uw gang.

De heer Vermaat: Voorzitter, helder dat het een opschoning is en een aanpassing op beleidsterreinen die gewijzigd zijn. Dat begrijpen we. Maar als er staat bijvoorbeeld, aantrekkelijke knooppunten, hoe kunnen wij beoordelen wanneer iets aantrekkelijk is? Of ,we stimuleren mensen om vaker op de fiets te gaan? Wat is vaker? Dat is een beetje het gevoel van hoe smart, dus eigenlijk niet smart, zijn deze geformuleerd en hoe kunnen wij dan onze controlerende taak ook in de nieuwe voorstellen die komen, die worden getoetst aan de doelenboom? Dus daar graag uw reflectie op.

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Dat hangt natuurlijk aan indicatoren die we daar ook weer onder hangen, de effecten die je daarmee wil bereiken en de indicatoren daar ... Waarmee we zeggen, dus 90 proce... Ik zeg maar iets. Het is niet mijn beleidsterrein. 90 procent van de ritten moet zo snel zijn verlopen en als we dat hebben, dan hebben we het goed. Kunnen we dat ook meten? Hoe ziet dat eruit? Dan hebben we natuurlijk best het een en ander met elkaar gezegd over beleidsevaluaties en hebben wij dan ook altijd de sleutel in handen, dat was even het debatje wat u even terug had bij mijn collega, hebben wij dan als provincie altijd de sleutel in handen om dat te bereiken. Maar precies de vraag die u stelt, dat einde, dat zou volgens mij niet zo moeten zijn dat die ... Dat het beleid moet ... Dat het P&C moet landen in het beleid. Nee, het is andersom. Het beleid, bereikbaarheidsprogramma of de strategie over de circulaire samenleving, die zijn leidend en die moet u het ... Het abstract wat daarvoor van uw belang is om te kunnen beoordelen of wij op koers zijn jaarlijks, dat moet landen in de P&C-cyclus.

De voorzitter: Gaat u verder, of was u ... U was klaar. Dan de heer Van Essen. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Dank voor de vragen. Een heel aantal fracties die heeft vragen over de verlaging van het subsidiebudget Isolatie voor woningen. Dat snap ik goed. De ... Eigenlijk de vraag die vele fracties hebben, wat is de impact daarvan en gaat hierdoor de isolatie vertragen? Het antwoord is nee, die gaat zeker niet vertragen. De reden dat ... We hebben ook binnen het energieprogramma gekeken, waar zit lucht, waar zit ruimte? We hebben geconcludeerd dat met het opzetten van het energiedienstencentrum we een hele solide planmatige aanpak hebben voor de gebouwde omgeving voor energiebesparing. Dat maakt dat in ons eigen programma enige lucht zit. Dat is denk ik een belangrijke, ook in combinatie met het Statenvoorstel wat vandaag later op de agenda staat, namelijk de middelen voor versnelling van de energietransitie, waar natuurlijk 10 miljoen is gereserveerd voor isolatie van woningen. Dus u moet het ook in samenhang daarmee zien. Dat maakt dat dit ... Deze besparing mogelijk is. Tegelijkertijd, samen met de 10 miljoen, de isolatieopgave voor woningen, juist sneller ter hand kan worden genomen.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. De gedeputeerde zegt, er ontstaat lucht voor de provincie om deze bezuiniging, om het even zo te zeggen, door te voeren. Maar komen de lagere overheden, dus de gemeenten, dan niet door in de problemen om die subsidie te geven?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, tegen de heer Vermaat zou ik willen zeggen, nee, die komen niet in problemen. Sterker nog, het energiedienstencentrum wordt door gemeentes zeer gewaardeerd. Het is niet voor niks dat daar ook bijna alle gemeentes inmiddels aan meedoen, een heel groot aantal gemeentes aan meedoen. En ook, dat is misschien meteen ook een antwoord op de vraag uit Partij voor de Dieren, want ik kreeg daarbij de indruk van alsof het energiedienstencentrum alleen informatie levert, dat is niet zo. Het energiedienstencentrum is echt een planmatige aanpak om de grootste energieverbruikende sector, om het zo te zeggen, binnen onze provincie, de gebouwde omgeving, en woningen in het bijzonder, om daar energie te besparen. Dat gaat niet ... Dat gaat ook over informatie richting inwoners, maar dat gaat ook bijvoorbeeld over data over type woningen. Dat gaat ook over maatregelen. Dat gaat over bijvoorbeeld de mensen die heel snel laagdrempelig energiebesparende maatregelen kunnen nemen. Maar het gaat bijvoorbeeld ook over collectieve inkoopacties voor VvE's of voor wijken om grootschalig planmatig woningen te isoleren. Dus het is een aanpak die, wat ik ook echt merk, door gemeentes bijzonder gewaardeerd wordt. Het is primair natuurlijk de opgave van gemeentes, isolatie van woningen. Maar waar we als provincie ook een belangrijke rol in spelen. Die pakken wij op deze manier. Dus het beeld van, er is

geen planmatige aanpak voor energiebesparing, die is er wel degelijk. Die heet energiedienstencentrum, en gemeenten zijn daar bijzonder blij mee.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van mevrouw Rikkoert. Gaat uw gang.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Net werd er al even gerefereerd aan het Statenvoorstel dat straks nog op de agenda staat. Dat gaat over budgetten die uit de reserves worden gehaald. Als het gaat om klein bier, wat hier eigenlijk wordt benoemd, wat overgebleven is bij de oprichting van het EDC, neem het dan gewoon niet op, want het is een slecht signaal. Want er staat nu eigenlijk, de provincie gaat bezuinigen op energiebesparing voor inwoners. Dat willen wij er gewoon niet in hebben.

De voorzitter: Wilt u hier op aanvullen? Mijnheer Travaille, vult u dan aan. Gaat uw gang.

De heer Travaille: Letterlijk sluiten we ons daar graag bij aan, bij die oproep, om dat vooral hier niet te gaan doen. Het heeft eigenlijk niet zoveel opbrengst. Ik begrijp ook niet zo goed waarom er lucht nodig is. Er was gezocht naar lucht, zei de gedeputeerde. Lijkt me ook niet van toepassing hier. Inderdaad, wij hebben als partij wel een beetje het beeld dat dat energiedienstencentrum een soort Gamma is voor energiebesparing. Want we zien ook dat er enorme verschillen zitten in gemeenten die het ...

De voorzitter: Mijnheer Travaille, het is een interruptie, niet een heel pleidooi. Dus uw vraag, of u sluit aan bij mevrouw Rikkoert.

De heer Travaille: Mijn vraag zou dan zijn, wat doet dat energiedienstencentrum echt anders dan alleen maar een beetje helpen, stimuleren en faciliteren? Maakt het energiedienstencentrum afspraken met gemeenten en met omgevingsdiensten over daadwerkelijke acties in controle op energiebesparingsmaatregelen en hulp aan burgers? Afspraken.

De voorzitter: Dank u. Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, misschien eerst naar mevrouw Rikkoert. Die zegt, het is een slecht signaal. Het signaal is dat we 10 miljoen gaan investeren in verduurzaming van woningen. U zegt, we vinden deze bezuiniging een slecht signaal. Ik denk dat het goed is dat we altijd blijven kijken, ook vanuit verstandig financieel beleid, zit er lucht, zit er ruimte in onze begroting? Die hebben we hier gevonden. Dat is waarom we dit ook aan u, ik zou haast zeggen, durven voorleggen. Want de ambitie om woningisolatie te versnellen die staat overeind. Sterker nog, dat is de reden waarom wij en via het opzetten van energiedienstencentrum maar ook via dat Statenvoorstel dat vandaag later voorligt daar extra in investeren. Dan Partij voor de Dieren, de heer Travaille. Nee, het energiedienstencentrum gaat niet over bedrijven. Dat is een apart spoor. Het gaat echt over woningen. Gaat het over afspraken maken? Nee, het gaat niet ... Het gaat over ondersteuning van de uitvoering. Dat is wel waar het op dit moment stukt. Gemeentes zijn niet geholpen met een provincie die met een blocnootje komt en getalletjes gaat opschrijven en daar een handtekening onder vraagt. Daar schieten gemeentes niks mee op. Waar gemeentes behoefte aan hebben, is een provincie die naast hen gaat staan en die hen helpt om deze lastige opgave te versnellen. Dat is wat wij hier doen. Daar staan wij volledig achter. Kom ik bij de vraag van, even kijken, de vorige, bij ... De kadernota kwam ook even langs. Besparing op het energieloket. Was ook van Partij voor de Dieren. Dat ging dus niet over het energieloket. Dat ging over dit budget. Dus het loket is niet ... Wordt niet afgeschakeld, afgeschaafd. Ik denk dat dat even het misverstand was bij het vorige agendapunt. Hebben we dat ook meteen rechtgezet. Kom ik nog bij de vraag van UtrechtNu!. Die zegt, subsidies zijn die belangrijk? U schroeft er iets op terug. Ja, subsidies blijven belangrijk. Dat gaat over meer dan alleen energiebesparing. Dat gaat over het hele programma energietransitie zitten, en dat gaat juist natuurlijk voor meer ... Veel meer programma's. Dat is waarom daar ook in staat en ook dat die tijdshorizon, want daar ging dat ... Die zin waar UtrechtNU! aan refereerde in de kadernota over, om die

ook naar achter te schuiven, zodat ook dat instrument beschikbaar blijft. Wat doen veranderingen in het hoofdlijnenakkoord? Ik denk dat wij er in het vorige agendapunten al met elkaar het een en ander over gewisseld hebben. Ik zou in herhaling vallen als ik dat ... Verder op inga. Dat geldt ook bij ... Voor het versnellen van de verstrekking van energietransit... Van subsidies. Volgens mij het vorige agenda... Waar SGP naar vraagt, is vrij uitgebreid al bij stilgestaan. Vraagt de PVV nog, ik vond het fijn om te horen vanuit PVV, zegt van, plannen rond energie zijn niet eens zo slecht. Ik beschouw het maar even als een groot compliment, dus dank daarvoor. U vraagt ook, is het college bereid om de beweging richting ... Van minder duurzame energie naar meer kernenergie te ondersteunen? Ik geloof niet dat er in het hoofdlijnenakkoord wordt gesproken over minder duurzame energie. Er wordt juist gesproken over energieonafhankelijkheid, meer eigen opwek. Dus ik heb denk ik dat toch anders gelezen. Beweging naar meer kernenergie, dat is niet iets wat van vandaag op morgen geregeld is. We hebben daar ook in de Energievisie teksten over ... Voor opgenomen, die nog in concept uiteraard zijn. Dus ik denk dat we ook in dat kader elkaar daar nog over te spreken komen. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u. Dan gaan we naar de heer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, het eerste onderwerp in de agenda... Is de fietsbrug in Bunnik. Wat een mooi onderwerp is dat. Dus blij dat daar zoveel enthousiasme voor is. Dat delen wij natuurlijk van harte. Er komt een prachtige brug die inderdaad, zoals mevrouw Flink aangaf, mijnheer Oude Wesselink ook, nieuwe gebieden gaat ontsluiten, doorfietsroutes mogelijk maakt en het Science Park ook kan verbinden met het achterland. Helemaal prachtig. Goed voor Bunnik, goed voor de omgeving. Zijn we wel enthousiast over. Maar jullie willen graag in plaats van zes een zeven meter brede brug, en dat mag wat kosten. Dat vinden wij op zich ook mooi, als het een zeven meter brede brug kan zijn. We gaan met de aanbesteding nu ook proberen dat voor elkaar te krijgen, dus om binnen het budget die zeven meter te realiseren. Zetten we nu niet in op het verhogen van het budget, en dat wilde ik dus ook maar even zo houden, maar we zetten dus wel in op die zeven meter. Ik zal misschien na de vergadering nog even toelichten waarom dat zo is. Wat betreft de Bikker-gelden, hebben velen van u erover gesproken. Mijnheer Oude Wesselink begon er als eerste over. En dan het gevoel dat er nu Bikker-gelden voor andere middelen worden ingezet. Dat is natuurlijk niet zo. Bikker-gelden zijn bedoeld om het openbaar vervoer in het land in stand te houden, met name omdat inderdaad op heel veel plekken het openbaar vervoer is afgeschaald in relatie tot de moeizame passagiersontwikkeling in coronatijd. We zijn nog steeds niet terug op het niveau van voor corona, en ook in onze provincie is dat natuurlijk niet het geval. We hebben in Utrecht, en de heer Hossain zei dat ook al, er natuurlijk voor gekozen om ook in coronatijd flink te investeren in het openbaar vervoer. Ook dit college heeft de ambitie om naast het in stand houden van het openbaar vervoer op het niveau wat we al hadden met ons basislijnnennet 6 miljoen extra uitgetrokken om de huidige ambities vast te houden en nog eens 6 miljoen extra om te intensiveren. Dus je zou kunnen zeggen, met die eerste 6 miljoen hebben we al voldaan aan de wens van de Tweede Kamer om ons openbaar vervoer op peil te houden. Maar wij doen er nog een schep bovenop. Dat doen we bewust omdat er een ambitie is om dat met elkaar te doen. Dat betekent wel dat, u hebt natuurlijk gelijk dat als je meer geld in openbaar vervoer wil steken, dan kan dat, alleen dat gaat dan ten koste van allerlei andere ambities die we ook belangrijk vinden. Daarom heeft het college ervoor gekozen om de herberekening van de ambities uit het bereikbaarheidsprogramma goed te motiveren en de extra middelen die daarvoor zijn ook te dekken vanuit de algemene middelen. Dus het tekort, tussen aanhalingstekens, op het bereikbaarheidsprogramma was 12 miljoen. Daarvan hebben we dus 6 miljoen uit de algemene middelen al ter beschikking gesteld om het bereikbaarheidsprogramma mogelijk te maken. Dat hebben we ook toegelicht in het ... Toen we het bereikbaarheidsprogramma besproken, is het in de commissie behandeld en hadden wij het gevoel daaruit, en ik in elk geval, dat veel van de ambities in het bereikbaarheidsprogramma door uw Staten gedeeld worden. Het is wel een ingewikkelde budgetschuif die we nu maken. Dat ben ik met u eens. Het is ook ... De perceptie kan eruit ontstaan dat we Bikker-middelen inzetten om andere dingen te doen dan waar ze voor bedoeld zijn. Dat is geenszins het geval. Bikker-middelen zijn bedoeld om het openbaar

vervoer in stand te houden. Daar zetten we ze voor in. We zetten ze ook nog niet allemaal in. Een deel daarvan, 4 miljoen ongeveer, houden we ook nog in reserve binnen het bereikbaarheidsprogramma om tegenvallers die we verwachten op de ov-studentenkaart ook nog te kunnen betalen. Want we verwachten dus dat we uiteindelijk minder inkomsten vanuit het Rijk krijgen voor ons openbaar vervoer. Dus ik denk dat het verstandig is dat we met zijn allen even een goede scheiding maken tussen van, wat is onze ambitie en wat hebben we daarvoor nodig, en welke bronnen wenden we aan om die ambities te verwezenlijken? Daar is de kadernota ook voor bedoeld om een brede integrale afweging te maken tussen alle ambities van de Staten en alle bronnen die we ter beschikking hebben. Wij hebben er nu voor gekozen om een deel van de ambities op het bereikbaarheidsprogramma en openbaar vervoer daarbinnen te dekken vanuit de algemene middelen en ook een deel daarvan inderdaad gerechtvaardigd vanuit de Bikker-middelen die daar ook voor bedoeld zijn. Als u nu zegt met zijn allen van, we willen die Bikker-middelen op een andere manier inzetten, dan kan het uitsluitend binnen openbaar vervoer, maar betekent dus andere ambities verlagen. Het college heeft daar niet voor gekozen, want we vinden die ambities onverkort relevant. Een iets uitgebreide uitleg, voorzitter. Maar het is een belangrijk onderwerp voor de Staten, merk ik, omdat tussen het strategisch collegeakkoord, de bijpassende begrotingsaanpassing en nu deze kadernota natuurlijk de wereld niet heeft stilgestaan en dus de financiële taakstellingen en doelstellingen ook meer inzichtelijk zijn geworden. Dus ik hoop dat ik daar nu iets meer licht op heb laten schijnen. Dan ...

De voorzitter: U krijgt toch nog een interruptie van mevrouw Flink. Gaat uw gang.

Mevrouw Flink: Dank, voorzitter. Ik heb toch nog een vervolgvraag over dit onderwerp, omdat het inderdaad redelijk complex is. Begrijp ik het goed dat de gedeputeerden zegt van, we hebben dat nodig voor het bereikbaarheidsprogramma en daar zitten ook ambities bij, ook onder andere publieke mobiliteit, wat je ook ov zou kunnen noemen, maar er is ook de mogelijkheid, dat is niet de keuze geweest van dit college, om het allemaal bij ov te houden. Dan weten we dat het naar ov gaat. Maar er is eigenlijk voor gekozen om het naar bereikbaarheidsprogramma te doen en dan zien we later hoe het in het bereikbaarheidsprogramma op een gegeven moment landt, bij publieke mobiliteit, bij netwerk beter benutten, bij al die doelen onder het BBP. Begrijp ik dat goed is?

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, dank. Technisch ziet het er een beetje complex uit misschien, hoe de miljoenen heen en weer vliegen, vind ik soms ook weleens lastig, moet ik bekennen. Het doel is om de Bikker-middelen gewoon in te zetten voor ov. Dat doen we ook. Aan de andere kant hebben we ook nog andere zaken te dekken. Ik denk ... Ik zeg het verkeerd, er komt iemand op me afrennen, maar dat valt mee. Het is een telefoontje. Aan de andere kant hebben we vanuit onze middelen voor het coalitieakkoord natuurlijk ook de ambitie op ov van geld voorzien. Wat we nu eigenlijk doen, is dus de middelen van het ... Vanuit het coalitieakkoord anders inzetten voor het bereikbaarheidsprogramma, waar ook heel veel ambities op zit natuurlijk die passend zijn binnen de afspraken die we gemaakt hebben als het gaat om openbaar vervoer, fiets en overige vormen van publieke mobiliteit, zoals bereikbaarheidsprogramma verwoord. De Bikker-middelen zetten we direct in voor openbaar vervoer. Het is best nuttig om daarbij in de rekenschap te houden dat alle ambities uit het bereikbaarheidsprogramma natuurlijk die 12 miljoen extra kosten ten opzichte van wat ze eerst kosten. Dat is een hele hoop geld. Misschien is het goed als ik nog even ook of een paar dingen daarop toe ligt of misschien toezeg, met het oog op de tijd, voorzitter, dat ik een memo stuur om eens even goed helder te maken welke ambities we nu invullen met het bereikbaarheidsprogramma, hoe de dekking daarvan tot stand is gekomen en waar de Bikker-middelen precies landen. Dan kunt u dat wat makkelijker op papier volgen, denk ik, dan dat ik een tabelletje ga proberen voor te lezen.

De voorzitter: Dat lijkt me prima. Dan noteren we dat als toezegging dat er een memo komt. Kunt u ook aangeven welke termijn?

Gedeputeerde Van Schie: In elk geval voor de behandeling van de kadernota uiteraard in de Statenvergadering, voorzitter.

Gedeputeerde Van Schie: En ruim daarvoor, zodat de commissie ook tijd heeft om het tot zich te nemen en te besluiten om wel of geen motie dan wel amendement in te dienen?

Gedeputeerde Van Schie: Uiteraard. Waarbij ik wel zeg, voorzitter, dat het dus geen nieuwe gegevens bevat, maar dat de bestaande brieven en verschillende stappen die u sinds de strategische collegeagenda en de ... Nu de kadernota hebben gezet, nog een keer overzichtelijk samenvatten.

De voorzitter: Afspreken, uiterlijk een week voor de Statenvergadering?

Gedeputeerde Van Schie: Doen we.

De voorzitter: Prima. Gaat u verder.

Gedeputeerde Van Schie: De heer Hossain, voorzitter, vroeg naar de motie Indexeren kan je leren.

De voorzitter: U krijgt toch nog een vraag van mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Als het mag, voorzitter, zou ik toch nog een vervolgvraag ... Heel erg dank dat we een memo krijgen om het allemaal wat duidelijker ... Dat zal voor mij ook heel erg helpen. Maar waar het bij mij toch nog een beetje pijn doet, is het idee dat we een meevaller hebben gehad landelijk vanuit het Rijk, hebben wij eigenlijk geen keuze over gemaakt als PS, waarmee we een ambitie die we in de coalitie hebben spoken, namelijk dat wij extra gaan investeren van ov niet meer nodig vinden, want onze eigen middelen kunnen we daarmee vrijmaken voor andere bereikbaarheidsambities. Zo blijft hij toch een klein beetje bij mij hangen. Heb ik dat goed gezien? Ik zag de gedeputeerde nee schudden, dus dan zou ik daar graag nog ene reflectie op willen. Dank u.

Gedeputeerde Van Schie: De ambitie die in het coalitieakkoord is afgesproken, die we ook hebben met elkaar, was om 12 miljoen extra te investeren in het openbaar vervoer. Dat doen we. Er wordt niks op bezuinigd, er wordt extra geïntensiveerd, en flink. Daarnaast hebben we de ambitie om allerlei andere bereikbaarheidsprogramma's uit te voeren. Als het gaat om verkeersveiligheid, als het gaat om publieke mobiliteit. We hebben geconstateerd dat we daar te weinig geld voor hebben als we dat allemaal willen doen. Dus met alle bronnen die we hebben, voeden we zowel de extra ambitie op openbaar vervoer als de bestaande ambities op het bereikbaarheidsprogramma en er wordt dus niks bezuinigd. Echt helemaal niks. De extra middelen die we daar vanuit Bikker vanuit landelijk hebben gekregen voor de instandhouding van het openbaar vervoer, die zetten we daar ook voor in. U kunt natuurlijk zeggen van, dat is die 6 miljoen uit het coalitieakkoord, of het is die 6 miljoen uit algemene middelen. Kun je ... Of het is die 6 miljoen ... 4 miljoen vanuit de bikker-middelen die we daarvoor inzetten. Dat zijn wel allemaal bronnen die we gebruiken voor dezelfde doelen. Dus u kunt tegen mij zeggen, ik vind die doelen die u heeft op openbaar vervoer niet afdoende en we gaan samen zoeken naar extra middelen, dan sta ik aan uw kant. Alleen dan ... Dat wordt wel streng keuzes maken. Want de heer Bakker zit naast mij en we hebben gewoon een sluitende begroting. Maar er zitten echt geen miljoenen extra meer in het vat. Als u tegen mij zegt van, we willen heel graag minder uitgeven aan iets, want u heeft allerlei doelstellingen die me niet bevallen, dan kunt u dat ook zeggen. Maar ik heb toen we het bereikbaarheidsprogramma met elkaar besproken, toch gemerkt dat er breed draagvlak is voor de ambities die we nastreven. Dus u bent wel aan zet. Dit is het

moment waarop we het doen. Dus nu bij de kadernota zetten we de middelen in en dan gaan wij ermee aan de slag.

De voorzitter: Dank u. Gaat verder met de beantwoording.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, want de Hossain vroeg naar de motie Indexeren kan je leren. Die ging natuurlijk ook specifiek over een deel van het tekort wat we ook nu met het ... De extra middelen voor het bereikbaarheidsprogramma gaan oplossen, namelijk het deel op de onderhoudsvoorzieningen die we moeten treffen. Dat is dus nu ook gewerkt. Dus de ... We hebben geleerd, we hebben geïndexeerd, het zit er nu in en we gaan dat nu voortaan ook goed doen. De heer Hossain vroeg ook een beetje technisch naar de hemelwaterafvoer. Dat zijn losse uitdagingen die ook niet in de indexeringsproblematiek een rol spelen. Als we iets moeten doen, dan gaan we daar gewoon mee aan het gevang en dan komt u dat terug ... Vindt u dat natuurlijk in het MIP of in het MOP en dan kunt u daar zelf ook weer besluiten over nemen. Voorzitter, dan D66, de heer Kamp, de heer Harinck had allerlei vragen die zeer relevant zijn, waaronder bij Maarsbergen, de oversteek en de abri daar. U vroeg specifiek van, is er al overleg geweest met de gemeente? Dat is nog niet geweest. Daar gaan we wel mee aan de gang. Maar wij zijn nog steeds niet voornemens om die oversteekvoorziening nu al aan te passen, omdat we er echt van overtuigd zijn dat we een veilige oversteekvoorziening gaan maken. Het kan heel goed zijn dat de gemeente en iedereen die daar ook wat van vindt ons van allerlei goede adviezen voorziet. Daar gaan we goed naar luisteren, gaan we ook goed mee in gesprek. Maar het is natuurlijk nooit het streven van onze wegbeheerders en -ingenieurs om voorzieningen aan te leggen die niet veilig zijn. We leggen een veilige voorziening aan en dat mag u dus ook aannemen. Maar we blijven in gesprek en, waar het nodig is, passen we altijd plannen aan.

De heer Kamp: Voorzitter?

De voorzitter: Ik wilde zeggen, de handen moeten goed omhoog. Maar de heer Kamp, gaat uw gang.

De heer Kamp: Heel even kort. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat de provincie niet meewerkt aan een onveilige voorziening, maar dit is juist bedoeld om de veiligheid te vergroten. Ik heb daar een iets andere visie op.

De voorzitter: En uw vraag?

De heer Kamp: Wanneer gaan we die oversteekvoorziening door middel van een zebrapad dan wel aanleggen?

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, absolute veiligheid bestaat niet op de weg. Dat weet de heer Kamp ook. Dus het kan altijd veiliger. Maar we hebben richtlijnen, daar richten wij onze wegen op in. Het kan altijd zijn dat lokale initiatieven aangeven van, we hebben andere inzichten. Maar vaak zijn dat dan geen verkeerskundigen die dat vinden. Dus mocht de gemeenteraad van Utrechtse Heuvelrug een second opinion vragen en daar met een verkeerskundig inzicht komen dat wij nog niet hebben gezien, dan nemen we dat natuurlijk graag ter harte. Maar dat is ... Volgens mij zijn we nog niet in die fase. We zijn in de fase dat we gewoon een voorstel hebben gedaan voor een veilige weginrichting en dat de omgeving zegt, dit is voor ons gevoel niet veilig genoeg. En waarbij onze deskundigen zeggen, wij vinden het wel veilig genoeg. Dat is een interpretatiekwestie. We zijn er nog over in gesprek. Ik laat u uiteraard weten als die gesprekken zijn afgerond wat de conclusies daarvan zullen zijn. Voorzitter, dan vroeg de heer Kamp nog naar het wandelbeleid. Dat ziet u inderdaad nu niet terug in de kadernota, maar wel straks terug in het bereikbaarheidsprogramma. We gaan natuurlijk aan de slag met uitvoeringsprogramma's. Lopen is daar een onderdeel van. Dan hebben we het wel vaak gewoon over utilitair lopen, van, je moet ergens heen

omdat je er moet zijn en niet alleen maar omdat je een ommetje wil maken. De ommetjes die zitten bij collega Van Muilekom, bij recreatie. Maar als het gaat om lopen omdat je van de bushalte naar school moet of naar dat soort plekken waar de provincie een rol heeft, daar pakken we in het bereikbaarheidsprogramma op terug en daar wordt u ook over geïnformeerd.

De heer Kamp: Voorzitter?

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Kamp. Gaat uw gang.

De heer Kamp: Ik heb de hele kadernota doorge... Ook de doelenboom. Maar heel het woord wandelen of lopen komt daar niet in voor. Zou het een idee zijn om dat wel op te nemen?

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Het gaat altijd weer even over de aggregatieniveau natuurlijk, voorzitter, want dan gaat het ook weer over, vind je een indicator die dan goed inzicht geeft in de ... En recht doet aan de provinciale inspanningen en wat we daar kunnen bereiken? Ik zou willen voorstellen dat we eerst het bereikbaarheidsprogramma, het onderdeel bespreken waar lopen een onderdeel van uitmaakt en dat we met elkaar dan kijken of dat voldoende beeld geeft. Ik zie de heer Kamp nee schudden. Misschien wil hij dan een suggestie doen over hoe we dat op een andere manier kunnen doen. Wij denken dat dat het goede moment is om met elkaar het gesprek te voeren. Dan zijn we inderdaad, als dat tot andere indicatoren zou moeten leiden een jaar later, maar indicatoren zijn echt wel hoofdlijnen van beleid, dus lijkt me dat dat een goed moment is om het met elkaar te bespreken. Motie Bikker-gelden, vroeg de heer Kamp ook naar. Ik denk dat ik daar al een ander over gezegd heb. Dus ik denk voor nu voldoende. Dan vraagt mevrouw Bikker, zijn familie begrepen we al eerder van het CDA, voorzitter, aandacht voor het landelijk gebied en nieuwe woningen. Ja, natuurlijk, heel belangrijk. Een belangrijk onderdeel van de mobiliteit is bereikbaarheid van het landelijk gebied te vergroten. In Programma Publieke mobiliteit zullen we daar ook uitgebreid aandacht aan geven, maar natuurlijk ook met investeringen en ook met betrekking tot de schoolroutes hebben we natuurlijk de toezegging gedaan dat we daarmee aan de gang gaan, daar waar we binnen het MIP investeringen doen en waar we subsidies geven, het regionaal fietswerk ontwikkelen. Dus we komen hier terug als we de motie verder hebben uitgewerkt, voorzitter. Dan vroeg mevrouw Bikker ook naar de fietstunnel bij de N201. We zijn ook druk in gesprek met de omgeving daarover. Het is een heel complex project. Daar gaat de Staten dus ook apart een besluit overnemen. Dus vandaar dat het nu niet ook al in het MIP zit. Maar komt wel met een voorstel naar uw Staten toe, voorzitter. Mevrouw Flink heb ik al uitgebreid beantwoord over de Bikker-gelden en over de brug, denk ik. Dus dan ga ik naar de 100 miljoen, waarvan twee derde van autowegen, volgens de heer Travaille. Daar kijk ik toch iets tegen ... Anders tegenaan. Dat zal niet helemaal vreemd in de oren klinken. Dat zijn natuurlijk niet allemaal autogelden als wij iets doen met de weg. Er zitten hele grote projecten tussen. Het merendeel van die ... Het grootste project wat we nu activeren, is het project de Berekuil in Baarn, wat ook met name bedoeld is voor fietsers en fietsveiligheid, wat de doorstroming voor het openbaar vervoer moet verbeteren. Er zitten een heleboel aspecten aan die natuurlijk niet sec voor de auto zijn. Het is wel asfalt, het zijn wel kunstwerken, maar ze zijn niet aan één doelgroep toe te rekenen, als u dat al zou willen. Dat is ook wel een beetje de complexiteit bij veel van onze investeringsprojecten, dat ze natuurlijk meerdere doelen raken. Ook bij de vervangingsinvesteringen, zoals nu bijvoorbeeld ook bij de Zuiderse Ring, we gaan asfalt vervangen, maar wel met als oogmerk om de snelheid te verlagen en de leefbaarheid te vergroten. Dus u kunt zeggen, dat is een autoproject, maar het is wel een autoproject waarvan uw Staten hebben gezegd, het is belangrijk om de snelheid te verlagen op dat traject verkeersveiligheid en de leefbaarheid te ...

De voorzitter: De heer Travaille wil daarop reageren. Gaat uw gang.

De heer Travaille: Ik begrijp wel dat er ook andere onderdelen in zitten. Er zullen her en der zonnepanelen in zitten en er zal ook een fietsbruggetje bij zitten. Maar als je kijkt naar die 100 miljoen, u bent het toch met de Partij voor de Dieren en met Volt volgens mij ook eens dat het merendeel toch bedoeld is voor het autoverkeer?

De voorzitter: Ik ben het met niemand eens, maar wellicht is de gedeputeerde het met u eens. Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, een deel van die investeringen zal zeker ook de automobilist ten goede komen, maar dus ook de fietser en de ov-gebruiker. Dus het is heel moeilijk om dat te knippen. Dat voorbeeld wat ik zojuist gaf over de N33 is natuurlijk gewoon ... Het was een andere trouwens. Maar dat heel veel wegenprojecten natuurlijk heel veel meerdere doelen dienen. Ik vind het echt een beetje jammer als we dat gaan segmenteren in voor de fietser, voor de auto, voor de ov-gebruiker, voor de wandelaar. We doen onze investeringen voor alle inwoners van onze provincie.

De voorzitter: Ik zie geen reactie, dus gaat u verder.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, mevrouw Rikkoert en de heer Wolting vroegen naar onze ambitie, of we niet meer studieprojecten nodig hebben. Ik kan de ChristenUnie geruststellen, er lopen best nog wel wat studieprojecten en er komen er ook echt nog wel bij. Maar we hebben ook een behoorlijke klus te klaren om ... Waar het gaat om de realisatie. Er zit voor 500 miljoen aan investeringen in de planning. Die willen we allemaal uitvoeren. Er zit een grote krapte zowel in de provinciale organisatie als bij externe partners om dat ook voor elkaar te krijgen. Dus dat is echt wel ook een complexe toewijzing van mensen en middelen. Belangrijke grote programma's waar we ook aan samenwerken ... In samenwerken, en ook daar gaat het weer om investeringen van vele miljoenen, zijn bijvoorbeeld ook het U-Netprogramma waarin we de groeiambities in onze provincie proberen in te richten met extra mobiliteitsmaatregelen. Gaat het om grote investeringen waar veel aan gestudeerd wordt door heel veel mensen. Een deel van de, dat zal mevrouw Flink zien als u de memo krijgt, een deel van de extra middelen die in het bereikbaarheidsprogramma worden toegekend zitten ook gewoon puur in ambtelijke capaciteit op dat soort projecten voor U-Net om bijvoorbeeld de Merwedelijn te realiseren. Dat zijn heel veel mensen die daarvoor aan het werk zijn. Die moeten we ook gewoon betalen. We hebben ... Er werd ook gevraagd naar van, hoe gaat het met die hubs en die taakstelling? Want we gaan inderdaad ook bezuinigen op een aantal subsidies. Dat hebben we in het coalitieakkoord ook zo afgesproken, dat als we een financiële taakstelling hebben, dat we ook vooral kijken naar materiële middelen en naar subsidies. We hebben heel veel subsidies gewogen en uiteindelijk toch besloten, die houden we in stand. Een van de subsidies die we afschalen, was de subsidies die we geven voor de hubontwikkeling aan gemeenten. Daar ging het vaak om kleine subsidiebedragen, voor gemeenten groot, voor ons misschien klein. Telt toch bij elkaar op. Werd ook niet altijd helemaal uitgenut, het budget. Maar betekent niet dat we ophouden met onze ambities op hubs. Integendeel, we willen de hubs steeds een plek blijven geven en ... Maar soms betekent dat bijvoorbeeld dat we in eigen assets investeren bijvoorbeeld, zoals bij Breukelen. Soms betekent ook dat het een apart project is waar we misschien bij uw Staten voor terugkomen, dat het juist een grote investering is. Soms dragen we bij met kennis, met investeringen op onze eigen fietspaden. Dus op alle manieren ondersteunen we nog steeds de ontwikkeling van hubs. Voorzitter, De heer De Jong vroeg om gratis openbaar vervoer, de stand van zaken en wat doen we om het ov heel laagdrempelig toegankelijk te houden, vat ik hem maar even samen. Die worden op dit moment onderzocht, de voorstellen die we daarvoor gaan doen. Dat doen we ook samen met de gemeenten die uiteindelijk primair verantwoordelijk zijn natuurlijk voor minimabeleid en ervoor moeten zorgen dat mensen kunnen meedoen in de samenleving. Wij gaan daar een aantal producten voor voorstellen samen met de gemeenten, bijvoorbeeld een basiskorting of een basiskorting waar gemeenten nog een kop op kunnen zetten door voor bepaalde doelgroepen het nog een grotere korting te maken of misschien zelfs voor bepaalde doelgroepen helemaal

vrij te stellen van betalen. Maar dat doen we dus samen met gemeenten. U krijgt een voorstel, even kijken wanneer we dat doen, ik denk na de zomer. Na de zomer, typt iemand hier in dit documentje, met hoofdletters. Dank. Dan de heer Vermaat, voorzitter.

De voorzitter: U krijgt de interruptie van de heer Oude Wesselink.

De heer Oude Wesselink: Dank u wel. Heel korte vraag. U zei ... De voorz... De gedeputeerde zei, we krijgen een voorstel. Bedoelt u daar concreet mee, een Statenvoorstel?

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Nee, dat zal geen Statenvoorstel zijn. Maar bij het onderdeel Publieke mobiliteit zullen we uitwerken hoe we het openbaar voor toegankelijk maken. Dat zijn uitvoeringsprogramma's die Gedeputeerde Staten gaat vaststellen, denk ik. Maar uiteraard ga ik daarover met u in gesprek, krijgt u een memo of een brief en kunnen we daarover een commissie in debat. Als u daar richtinggevende uitspraken over wil meegeven, heeft de Staten daartoe de gelegenheid, voorzitter.

De voorzitter: Dank u. Gaat u verder.

Gedeputeerde Van Schie: De heer Vermaat vroeg of het allemaal wel smart was met onze doelenboom en of we daar niet toch concreet kunnen doen ... Kunnen worden. Ik ben het heel erg met de heer Vermaat eens dat we dat graag willen, zo concreet mogelijk zijn. Het kan niet altijd, want we hebben niet altijd, zoals ook al eerder uitgelegd, direct effect met onze inspanningen. Want we vragen ook altijd heel veel van de samenleving. Maar wij willen uiteraard met u altijd in gesprek over de doelen die we formuleren en hoe we die beter kunnen maken. Net ook al iets over gezegd, toen we het hadden juist ook bij de jaarrekening, over de bolletjes en, wat bereiken we dan met elkaar? Dus als daar suggesties zijn vanuit de SGP-fractie, hoor ik die graag over hoe we dat ook voor bereikbaarheid kunnen verbeteren. Over de knooppunten heb ik net al iets gezegd, voorzitter. Dan de heer Breur vroeg ook naar de Bikker-gelden. Heb ik uitgebreid op gereflecteerd. We kregen een goede wenk dat we nog beter het snoei- en maaibeeld in de gaten moeten houden. Hij vroeg, voorzitter, naar de ov-verbinding Veenendaal-Amersfoort. Die wordt door ontwikkeling in het kader van ... Doorontwikkeld in het kader van de gebiedsuitwerking, Ov-netwerkperspectief. Voeren we nu uit. Op dit moment is lijn 280 al ingezet en kan dus ook opschalen op moment dat de vervoersbehoefte toeneemt. We kunnen elk jaar opnieuw bij de uitwerking van het vervoersprogramma natuurlijk met uw Staten in gesprek over of het genoeg is of niet. Dan de verkeerstuin in Transwijk ...

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Wolting.

De heer Wolting: Voorzitter, u spreekt wel, het zit in de studie. We hebben lijn 280 die ervoor is Onze vraag is eigenlijk van, moeten we niet een stap harder lopen en zorgen dat we daar echt gewoon een hoogwaardig openbaarvervoerbinding krijgen tussen Veenendaal en Amersfoort en dat vergt meer als een reguliere buslijn.

De voorzitter: De heer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: U weet dus dat we op een aantal aspecten de 12 miljoen uit het coalitieakkoord inzetten om de bereikbaarheid in de provincie te verbeteren. Ik zie dit ook als een suggestie om verbeteringen toe te passen. Die hebben we verdeeld in een aantal subposten, ook besproken in de commissie, waarbij het op BRT-niveau verbeteren van verbindingen tussen grote trekkers willen onderzoeken en ook voorstellen voor gaan doen. Dit zal daar onderdeel van uitmaken. Nogmaals, we komen met voorstellen ervoor waar u dan ook wat van kunt vinden. De beste manier natuurlijk inderdaad voor alle ov-gebruikers om te stimuleren dat ze beter openbaar vervoer krijgen, is door het vooral veel te

gebruiken, want dan gaan wij vanzelf opschalen. Maar deze verbinding is in beeld. Dat is een belangrijke potentiële dikke lijn, die we ook op die manier recht willen doen. Maar er zijn er meer in onze provincie. Dus ... Ze zijn ons niet allemaal even lief, maar we willen ze wel allemaal goed ten opzichte van elkaar wegen. Dan toch de verkeerstuin, voorzitter. De jonge André herinnert zich maar goed dat hij daar met een politiepet op zijn klasgenoten heeft gedirigeerd over de verschillende pleintjes en wegen. Mooi initiatief. Is ook contact over geweest met de collega's. We kunnen hen ondersteunen met ons netwerk en lespakketten. Subsidie vinden we op dit moment zeker niet passend, omdat het echt een lokaal initiatief is en het onderdeel is van de ... Het beleid van de gemeenteraad van Utrecht om daar keuzes in te maken. Ik zou ook willen waken dat we niet alle educatieprojecten in alle gemeenten tot onze verantwoordelijkheid rekenen. We hebben goede educatieprogramma's die we uitzetten bij professionele partners die dat in de hele provincie uitrollen. Als we overige initiatieven allemaal willen gaan ondersteunen, dan komen we gauw middelen tekort voor onze kerntaken, ben ik bang. Dus dat zou mijn advies op dit moment zijn, voorzitter. Nou is het lichtje gaan knipperen, maar heb ik toch geprobeerd zo snel mogelijk alle vragen te beantwoorden.

De voorzitter: Dank u. Ik kijk even rond of er nog vragen onbeantwoord zijn. Volgens mij is dat ... De heer De Jong heeft een onbeantwoorde vraag. Gaat uw gang.

De heer De Jong: Dan ga ik het heel snel doen, want mijn tijd is heel erg beperkt. Maar ik ... Moet ik me herhalen. Maar ik had een vraag ook over die ...

De voorzitter: Ogenblik, mijnheer De Jong. Als het een gemiste vraag is, dan is dat niet ... Hoeft dat niet ten koste van uw spreektijd te gaan. De tweede termijn komt hierna nog. Dus als dit ... Dit is gewoon een vraag die nog niet beantwoord is, die u eerder heeft gesteld. Houd het dan kort en herhaal de vraag.

De heer De Jong: Zeker. Stop de tijd. Heel fijn. Dan kan ik ook iets rustiger praten. Er is wel een duiding over gegeven, maar nog niet gericht op mijn vraag. Het ging over die ruim 74 miljoen, het investeringskrediet, waarvan ik heb aangegeven, 71 procent gaat naar asfalt voor auto's. De gedeputeerde heeft er al iets over geduid. Hij zegt, het gaat ook een beetje naar fiets. Maar volgens mij moeten we heel duidelijk even heel ... Gewoon, laten we nou eens heel scherp naar de feiten kijken. In het Statenvoorstel staat onder 2c dat er 74.412.000 gaat naar zeven projecten. Naar mijn beleving, tenzij het veranderd is, laat het me vooral weten, mag je op een N-weg niet fietsen en zijn de meeste projecten ...

De voorzitter: Houd het wel kort, mijnheer De Jong, want u vertelt nu meer dan in uw vraag

De heer De Jong: U heeft gelijk, u heeft gelijk

De voorzitter: Kort.

De heer De Jong: 10 seconden. Van die zeven projecten zijn er vijf die gaan over wegverkeer. 71 procent van het geld is daarvoor gealloceerd. Dan klopt het toch gewoon feitelijk, dat is oké, 71 procent gaat naar asfalt voor auto's. Dat is dan toch een feitelijke constatering? Kan gedeputeerde dat gewoon bevestigen?

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, ik wilde dat het zo makkelijk was. Maar ik heb net het voorbeeld genoemd van die Berenkuil in Baarn. Dat is een wegproject, maar het is vooral bedoeld om fietsers ook veilig over te laten steken. Dat kun je dan natuurlijk een wegproject noemen, maar dat is wel een wegproject waar fietsers en automobilisten profijt van hebben. Dus ik wil met alle plezier zeggen van, al het geld wat we hebben, moet naar auto's, maar dat is niet waar.

De voorzitter: Uw antwoord is duidelijk en volgens mij was dit antwoord ook eerder gegeven. Ik kijk even rond. Is er behoefte, ik meen bij de heer Travaille, voor een tweede termijn? Zijn er nog anderen? De heer Kamp. Dan begin ik eerst met de heer Travaille.

De heer Travaille: Mijn punt gaat over hetzelfde onderdeel, die 2c in het MIP. Wij willen de gedeputeerde vraag om zo goed als hij dat kan een ...

De voorzitter: Ogenblikje. Even voor de duidelijkheid. Dit gaat wel ten koste van de spreektijd.

De heer Travaille: Dank u. Inzicht te geven in wat de bijdrage is voor auto, voor fiets, voor lopen en ov van die lijst van projecten voor 100 miljoen. We willen daar graag wat inzicht en ik denk dat het voor alle Statenleden handig is om te weten, waar investeren we in welke modaliteit? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u. De heer Kamp had een hand opgestoken voor een tweede termijn. Gaat uw gang.

De heer Kamp: Dank u wel, voorzitter. Ik wil GS danken voor het antwoord, de beantwoording van de vragen. Ik wil wel vast aankondigen dat D66 overweegt met twee moties en amendementen te komen. De eerste betreft Maarsbergen. Het tweede betreft het wandelen.

De voorzitter: Dank. Ik weet niet of er nog andere han... Mevrouw Van den Broek, gaat uw gang.

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Ik had in de eerste termijn niks gezegd, maar daarmee was ik ook vergeten de ambtenaren te bedanken die hard hebben gewerkt aan alle stukken, ook voor de jaarstukken nog. Dus dat wil bij deze even goedmaken. Dan heb ik als enige nog geen antwoord op de vraag van de SP over die motie. Nee, we zijn nog niet in overle... Nee. We gaan hem niet indienen bij de kadernota, omdat we nog een overleg zijn met andere provincies, heb ik even voor u nagevraagd op de achterbank. U staat natuurlijk vrij om zelf een motie in te dienen over dit onderwerp.

De voorzitter: Dank u. Inderdaad, ik was vergeten u even het woord te geven omdat u een vraag had gekregen. Excuus. De heer Breur wil hier nog op reageren. Gaat uw gang.

De heer Breur: Kan mevrouw Van den Broek een indicatie geven wanneer we die motie wel kunnen verwachten? Want ik kan natuurlijk zelf die motie indienen maar dat voelt niet goed, want dan loop ik met uw veren te pronken en dat vind ik niet netjes. Dus ik wil wel u eerder de gelegenheid geven om hem in te dienen. Maar ik ... Mijn geduld wordt wel op de proef gesteld. Dus ...

De voorzitter: Dank.

De heer Breur: Kunt u een indicatie geven?

De voorzitter: Dank u. Het zijn niet mijn veren, het zijn de veren van mevrouw Van Den Broek. Maar, mevrouw Van den Broek, geeft u hier een reactie op alstublieft.

Mevrouw Van den Broek: Ondanks dat ik wel van veren hou, maar, nee, ik kan geen indicatie geven. Dus als u zegt, ik ga zelf dan die motie indienen, dan kijken wij wat we daar dan met die motie weer gaan doen. Bespreken we hem in de fractie. Dus als uw geduld het niet trekt, dan zou ik het gewoon doen.

De voorzitter: Het geduld van de heer Breur. Dank u. Zijn ... Ik zie ... De heer Hossain heeft ook nog een tweede termijn. Gaat uw gang.

De heer Hossain: Voorzitter, ik moet toch even benoemen dat we het heel jammer vinden dat er een soort valse tegenstelling tussen automobilititeit en andere vormen mobiliteit wordt geschetst. Want volgens mij is

dat helemaal niet zo. Er gaat geld naar de Poort van Baarn inderdaad, nog een apart fietstunneltje erbij in Berenkuil. Extra investering zelfs, zodat het mooi landschappelijk ingepast kan worden. De N230. We hebben een inspreker gehad, die wilde heel graag die investering, zodat die weer fatsoenlijk kon slapen. Ook te zien in de context van Amelisweerd en ARU. Dus het geldt bij ... Voor de fietsbrug bij de A12-Bunnik. Hebben we het ook over gehad hoe het belangrijk we die vinden. Een doorfietsroute. Wij geloven in ieder geval echt in bereikbaarheid, mobiliteit als combinatie van auto, fiets en ov. Dat is precies wat wij terugzien in deze kadernota MIP. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Flink. Maar ik zag achter u de heer Travaille. Is dat een interruptie? Een interruptie op de heer Hossain. Gaat u gang.

De heer Travaille: Dank u, voorzitter. U kunt het wel zeggen dat dat zo heel mooi afgewogen en integraal is. Het enige wat wij vragen, is inzicht. Wij zijn de Staten, wij moeten kunnen controleren, wat gaan we doen? Het enige wat wij vragen aan de gedeputeerde, maak zo goed als u dat kunt het inzicht in de verschillende modaliteiten. Dat u daar een andere weging bij heeft, dat is zeker aan u.

De voorzitter: Ik heb geen enkele weging, maar u bedoelt de heer Hossain. Wilt hierop reageren, mijnheer Hossain? Nee.

De heer Hossain: Heel ...

De voorzitter: Wel? Gaat uw gang.

De heer Hossain: Heel kort. Daar zijn we natuurlijk nooit tegen, tegen inzicht. Echter, wat ook vrij duidelijk is, denk aan al die voorbeelden, is dat dat eigenlijk niet te doen is. Dus volgens mij moeten we het ook op projectbasis afwegen. Als we 33 miljoen in de Poort van Baarn investeren en de grootste beneficiary, mensen met het meeste profijt, sorry, zijn de fietsers en voetgangers, het langzame en kwetsbare verkeer, is dat dan 60 procent, is dat dan 70 procent fiets? Hoe weegt u dat? Dus ik denk ... Wij denken toch dat het beter is om per project te beoordelen, is het een verstandig project? En niet toch wat ik voel, een beetje te gaan framen met het idee van, er gaat 70 procent naar ...

De voorzitter: Houd u het kort, mijnheer Hossain.

De heer Hossain: Dank u wel.

De voorzitter: Het is helder. Dank u. Dan ga ik naar mevrouw Flink voor de tweede termijn. Gaat uw gang.

Mevrouw Flink: Dank u wel, voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor de uitgebreide beantwoording en ook de toezegging om nog met een memo te komen. Daar kijk ik erg naar uit. Om mij in de tussentijd toch misschien enigszins gerust te stellen, vroeg ik mij af of de gedeputeerde kon toezeggen dat met deze kadernota er zowel uitvoering wordt gegeven aan de doelen, ambities voor de uitvoering van motie Bikker, als de doelen die we in het coalitieakkoord hebben gezet, als het bereikbaarheidsprogramma. Daarnaast ben ik ook nieuwsgierig wat betreft de fietsbrug. De gedeputeerde zegt van, daar willen we in de aanbesteding proberen te kijken of dat mogelijk is, die zeven meter te realiseren. Ik vroeg me af of dat ook een toezegging was. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Vermaat heeft ook een tweede termijn. Gaat uw gang.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Dank u wel ook voor de beantwoording. Eerste termijn vergeten, maar nu kan ik mooi aansluiten bij D66 rondom Maarsbergen. Als het rondom de motie of amendement ... Dan doen wij graag mee. Dat andere punt over het subsidiebudget energiebesparing, er kwam net ook een

aardige discussie over, daar overwegen wij een amendement voor om dat er dan uit te halen zoals dat door meerdere fracties ... Dan kunnen we ook mogelijk inderdaad samenwerken. Ik dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn alle fracties met een tweede termijn aan het woord geweest? Dan kijk ik naar het college. Dan is alleen de heer Van Schie, denk ik ... Mijnheer Van Schie, hou het kort en ...

Gedeputeerde Van Schie: Dank u wel, voorzitter. De meest concrete vragen kwamen natuurlijk van de heer Travaille die nog een uitsplitsing wil van de programma's. Hoewel het natuurlijk moeilijk is, zoals de heer Hossain ook al aangaf, om dat ... Schaartje, knippen. Staan vanaf bladzijde 35 in het MIP in hoofdstuk 5 al per project de budgetverdelingen beschikbaar. Dus niet geaggregeerd, maar wel per project. Het lijkt me toch voldoende inzicht bieden, ook voor de heer Travaille, om zijn conclusies eraan te verbinden of die dat wel of niet voldoende vindt, of welke doelgroepen dan voldoende bod zijn gekomen of niet. Mevrouw Flink, doe ik de toezegging dat ik mijn best doe om die zeven meter te realiseren en zal u zo spoedig mogelijk informeren over de voortgang. Ja, met de kadernotavoorstellen realiseren we de ambities uit het coalitieakkoord, realiseren we de ambities van motie Bikker om het openbaar vervoer in stand te houden en kunnen we ... Hebben we voldoende middelen beschikbaar om de ambities zoals verwoord in het bereikbaarheidsprogramma met 12 miljoen aan extra middelen, om al die ambities ook te realiseren, ook vormgeven. Belangrijkste kanttekening als het gaat om het openbaar vervoer is en blijft natuurlijk de constatering helaas dat de vervoerders op dit moment niet in staat zijn om onze ambities met ons en de beschikbare middelen ook te realiseren. Maar goed, dat ... We hopen natuurlijk dat dat op enig moment normaliseert. Maar ook dat is natuurlijk met de juiste ambitie voor opschaling en uitbreiding, intensivering heel kwetsbaar op het moment dat we al weten dat we onze huidige ambities al niet kunnen waarmaken. Even kijken, mijnheer ...

De voorzitter: De heer Travaille, ik roep u nog eens op, hou uw hand goed en lang omhoog, want er gebeurt heel veel, ook achter u, wat u niet ziet. Maar dan is het altijd even helder voor mij wat er gebeurt. Maar de heer Travaille heeft een interruptie. Gaat uw gang.

De heer Travaille: Prima. Ik dacht dat de heer Van Schie nog even een zin aan het afmaken was. Daarom wachtte ik heel even. Wij vragen toch de heer Van Schie expliciet om ... Het gaat om een investering van 100 miljoen. Het enige wat wij vragen, is een stukje extra inzicht. Het is wat ons betreft iets te kort door de bocht, om het even in mobiliteitstermen uit te drukken, om dan te verwijzen naar een aantal onderliggende product... Projecten en een aantal stukken die daarachter zitten. We hebben hier een mooi lijstje bij 2c van, wat zijn de projecten? Op dat niveau willen wij graag een lijstje, en ik heb daar meerdere fracties over gehoord, waarbij we kunnen zien, welke modaliteiten worden hier ondersteund?

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, maar dat is echt een samenvatting van dingen die verder heel uitgebreid zijn toegelicht in het MIP en waar u ook allemaal aparte gegevens over krijgt. Hoe dikker we de samenvatting gaan maken, hoe ingewikkelder dat ook weer is. Het staat echt gewoon in het MIP. Maar ik wil de heer Travaille aanbieden ook ambtelijk nog eventjes daar een sessie over te hebben, zodat we echt per project ook kunnen toelichten welke modaliteit aan de orde komt. Hij kan ... Mag echt alles weten wat er te weten is. Maar om dat voor de hele Staten voor alle investeringsprojecten toch weer een aparte aggregatie te gaan maken terwijl de gegevens echt gewoon zijn, vind ik op dit moment echt te ver gaan, voorzitter.

De voorzitter: Dank u. Dat is duidelijk. Aan de heer Travaille om de politieke instrumenten in te zetten die nodig zijn als hij hier niet tevreden over is. Gaat u verder.

Gedeputeerde Van Schie: Ik hoop daarmee ...

Mevrouw Bikker-Trouwborst: Mag ik een punt van orde maken?

De voorzitter: Mevrouw Bikker.

Mevrouw Bikker-Trouwborst: Ik denk dat ik in uw blinde hoek, zit want ik had een interruptie eigenlijk op de heer Travaille. Maar ik denk, ik laat toch even doorpraten.

De voorzitter: Gaat uw gang. Dat is dan geen punt van orde, maar interrumpeert u. Gaat uw gang.

Mevrouw Bikker-Trouwborst: Dank u wel. Het is altijd met een kadernota zo dat het gesprek constant gaat over aantallen en nu ook over doelgroepen. Maar volgens mij denken we als provincie juist in beleid en moeten we met elkaar zeggen van, wat wordt ons beleid? Wat is ons beleid? Hoe staan die middelen goed ten dienste van wat we echt willen? Dat strategisch beleid goed bespreken, volgens mij moet daar vooral de discussie over gaan. Ik ... Omdat het zo over schuiven met middelen, met miljoenen, met doelgroepen gaat, had ik toch echt even de behoefte om dit te zeggen. Volgens mij zitten we daarvoor hier met name.

De voorzitter: Dank u. Het was niet een vraag maar een opmerking, die geplaatst is. Prima. Mijnheer Travaille wil daarop reageren. Gaat uw gang.

De heer Travaille: Eigenlijk ben ik het wel eens met mevrouw Bikker. Maar tegelijkertijd, het gaat hier om een investering van 100 miljoen. Dus dat we daar wat extra informatie over vragen, ik denk dat dat niet misplaatst is. Maar oké, laten we die ambtelijke inzet maar kijken wat daar uitkomt. We hebben het wel nodig.

De voorzitter: Dank u. Dan ga ik terug naar de heer Van Schie. Was u klaar of had u nog ...

Gedeputeerde Van Schie: Ik hoop dat ik alle vragen uit deze termijn heb beantwoord, voorzitter.

De voorzitter: Alle vragen zijn beantwoord. Prima. Dan ronden we hiermee dit agendapunt af. We hoeven niet te inventariseren hoe we dit naar PS brengen, dus dat scheelt. Dan, voordat we naar het volgende agendapunt gaan, even een reflectiemoment. We gaan de Statenvoorstellen vandaag niet afronden. Dat is even een conclusie. Het is wel zo, we hebben voor de komende twee Statenvoorstellen gasten die komen inspreken. Dus ik doe een beroep op u om in ieder geval die gasten aan bod te laten komen. Dus voor sommige fracties is wat ... Spreektijd wat minder, maar laten we proberen ieder geval de eerste twee Statenvoorstellen nog aan bod te laten komen.

12. SV De Utrechtse Klimaataanpak: Naar Netto Nul

De voorzitter: Dan beginnen we met het eerste Statenvoorstel, de Utrechtse Klimaataanpak, Naar Netto Nul. Via dit voorstel stelt u de Utrechtse Klimaataanpak vast. Voorbehoud is toekenning van het benodigde budget in ... Via de kadernota uiteraard. We hebben één inspreker. Dat is mevrouw Swellengrebel van Windalarm regio Amersfoort. U bent aanwezig. Prima. Welkom. U krijgt maximaal vijf minuten de tijd. U mag achter een microfoon plaatsnemen. Mag ook hier op het sprekers... Spreekgestoelte. Wat u fijn vindt. Dat ... U spreekt in principe de Staten toe, de commissie toe, dus ... Het is over ... Dus het raakt het Statenvoorstel van de heer Bakker, en die zit hier. Dat is waar. Dat was ik even ... Gaat uw gang. U krijgt maximaal vijf minuten en daarna krijgt u alle vragen. Gaat uw gang.

Mevrouw Swellengrebel: Dank u wel. Het gaat hier om het klimaat en dus om de maximale reductie van broeikasgassen en dus om het stoppen met fossiele energie. Dat is heel iets anders dan al onze benodigde energie binnen de eigen provinciegrenzen op te wekken. Dat is om te beginnen niet kostenefficiënt. U gaat toch ook niet uw eigen windturbines produceren of uw eigen elektrische auto's? Het ging toch ook om het

betaalbaar houden van de energierekening van burgers? Als Stedin stelt dat het niet bouwen van windmolens in Utrecht pas echt een netcongestieprobleem geeft, laat ze dan een economische afweging geven tussen wel en geen extra windturbines, onderbouwd en inzichtelijk. Er zal hier in Utrecht met zon en wind sowieso een aanzienlijk deel van de tijd onvoldoende energie opgewekt kunnen worden. Dan zal er toch elektriciteit moeten worden aangevoerd van elders, voorlopig afkomstig van gas en kolen gestookte centrales, want ook met accu's ga je dat niet redden. Kortom, je hebt hoe dan ook die aanvoerleidingen nodig. Trouwens, de bestuursvoorzitter van de windbranche stelde in een interview met het Financieel Dagblad dat vier windmolens genoeg zouden zijn om de netcongestie van Utrecht op te lossen. Voor wat het waard is van iemand uit die branche. Dus laat Stedin maar met bewijs en een financiële vergelijking komen. Voor RES-regio Amersfoort is oorspronkelijk berekend, en daar heb ik inmiddels bewijs van, dat 0,21 terrawattuur moet worden opgewekt om een eerlijk aandeel te leveren aan de landelijke opdracht van de 35. Maar met de kennis van toen hebben ze toen hun bod tweeëneenhalf keer opgehoogd naar 0,5. Dat was een ambitie. Men wilde onderzoeken of dat haalbaar was. Inmiddels is veel bekend geworden over gezondheidseffecten, de effecten van laagfrequent geluid, bisfenol A, de effecten van wiebelstroom op de noodzakelijke beschikbaarheid van regelbaar vermogen, wereldwijde schaarste aan materialen voor accu's et cetera. Hetzelfde is bijvoorbeeld gebeurd met RES-regio Foodvalley. Ook zij hebben toen met alle goede bedoelingen hun aandeel zo'n tweeënhalve keer verhoogd. Waarom dan nu die regio's dwingen dat veel te hoge bod ook waar te gaan maken? Is gezondheid van burgers niet veel belangrijker? Want dat is een heel ander aspect. Het blijkt keer op keer dat burgers, maar dus ook u als volksvertegenwoordigers, door onze overheid onvolledig of zelfs foutief geïnformeerd bent, dankzij de enorme invloed van de windlobby en het lucratieve verdienmodel. Ik zal u hiervan zes voorbeelden sturen, inclusief onderbouwing, over eerlijkheid en de rol van de windlobby, NPRS en de ministeries. Een voorbeeld daarvan zijn de nieuwe nog conceptwindturbinenormen. Die zijn voor omwonenden zeer onveilig, maar wel heel lucratief voor de windbranche. In de motivatie om weer een jaargemiddelde geluidsnorm te kiezen, staan ronduit onwaarheden. Alleen het meest hoorbare geluid wordt gemeten, terwijl inmiddels wel bewezen is dat laagfrequent geluid niet alleen veel verder draagt, maar ook schadelijke impact heeft op onder andere ons evenwichtsorgaan en op het deel van de hersenen dat het sympathisch zenuwstelsel aanstuurt. Ik stuur u ook een recente update na het op TNO-onderzoek gebaseerde CE Delft-rapport. Deze update is gebaseerd op overheidsinformatie en cijfers van het CBS, PBL en RVO. Hieruit blijkt niet alleen dat de landelijke 35 terrawatturopdracht ruim voor 2030 gehaald wordt, maar u ziet ook meerdere scenario's om de klimaatdoelen van 2030 en 2050 te halen zonder extra wind op land. Dat schept dus ruimte voor woningen en is een stuk gezonder voor uw burgers. Niemand is niet alleen ... Nederland is niet alleen het dichtstbevolkte land van Europa, maar heeft nu ook de hoogste wind-op-land-dichtheid per vierkante kilometer van Europa. Ja, we hebben ook de slechtste gezondheidsnormen voor wind op land. Samen met Noorwegen zijn wij het enige Europese land met een jaargemiddelde norm. U wilt er nog meer windturbines bijzetten? Kortom, ik roep u op om te stoppen met gemeentes en regio's te dreigen met project besluiten en te kiezen voor betaalbare, natuurvriendelijke en gezonde alternatieven waar wel draagvlak voor is. Wat betreft lokaal eigendom en zeggenschap, zolang die windturbinenormen zo slecht uitpakken voor omwonenden en alleen maar in het voordeel zijn van exploitanten en nu u dat ook weet, is het dus de vraag of u verantwoordelijkheid wil nemen voor het plaatsen van turbines op minder dan tienmaal de masthoogte van woningen. Lokaal zeggenschap betekent dus dat iedereen die toch dichterbij een turbine komt te wonen te allen tijde moet mogen beslissen dat een turbine stil wordt gezet als hij of zij het niet langer verdraagt. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ondertussen, ik begreep dat u bij dit Statenvoorstel wilde inspreken, maar het lijkt me vooral ook eigenlijk meer aan te sluiten bij het volgende Statenvoorstel. Maar goed, we gaan kijken. Zijn er vragen nu al van fracties? Steek uw handen op. Ik zie mevrouw Van den Broek. Gaat uw gang.

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Ik heb twee vragen voor mevrouw. U heeft het over de invloed van de windlobby. Kunt u dat misschien iets meer onderbouwen? U heeft het ook over scenario's om de klimaatdoelen te halen zonder extra wind op land. Op welke scenario's doelt u dan precies? Kunt u daar iets over delen?

De voorzitter: Dank u. Ik zag de heer Van der Star, maar ik weet niet of ik de heer Travaille ook een hand zag opste... Nee. de heer Van der Star, u stak uw hand op. Gaat uw gang.

De heer Van der Star: Bedankt, voorzitter. Daar heb ik ook nog een vraag aan mevrouw Swellengrebel. Dat betreft, waarom zijn die ontwerpwindturbijnennormen zo slecht? Want ik begrijp dat er toch een officieel plan MER, milieueffectrapportage, procedure op is losgelaten. Dus misschien kunt u dit nader toelichten.

De voorzitter: Dank u. Dan zag ik de heer Vermaat. Gaat uw gang.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Dank ook voor uw inspraak die we ook verder deze agenda kunnen meenemen. Een vraagje, aan het begin had u het over oplossing van de netcongestie met ... Dat dat mogelijk was met vier windmolens. Over andere stukken zei u, die zend ik u toe. Krijgen wij deze ook? Dat vind ik wel interessant om te bestuderen.

De voorzitter: Dank u. Zijn er nog anderen? Ik zie mevrouw Welschen. Gaat uw gang. gaat u gaan.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Dank u voor het inspreken. U had wat opmerkingen bij lokaal eigendom. Kunt u omschrijven wat voor u een acceptabele vorm is van lokaal eigendom, wat u betreft?

De voorzitter: Dank. Heb ik nu alle fracties gehad die wat wilden vragen? Prima. Dan mevrouw Swellengrebel, aan u het woord.

Mevrouw Swellengrebel: Daar ligt mijn papier op. De vraag was van de BBB, u heeft het over de invloed van de windlobby, kunt u dat onderbouwen? Aan alle kanten blijkt gewoon dat meer wind op land niet nodig is, data zal ik u dus ook toesturen, die berekeningen, en zelfs contraproductief ook. Dat weet de NVDE dus ook drommels goed. Ons verzoek aan de overheid om dat onafhankelijk te laten uitzoeken of het ook verder kan zonder wind op land, al die klimaatdoelen halen, dat werd steeds genegeerd. Dus toen waren wij als Windalarm op TNO afgestapt van, kunnen jullie dat dan misschien gaan onderzoeken? Dat kostte dus 50.000 euro. Dat hebben wij niet. Toen vroegen wij aan die directeur op afdeling TNO van, kunnen we dat niet vragen aan Economische zaken om dat te betalen? Toen zei hij, dan moet ik eerst bellen met de directeur van de NVDE. Ik mag hier de naam niet noemen, maar goed, ik weet wel hoe die heet. Want het is toch gewoon zo dat als zo'n vraag bij Economische zaken binnenkomt, dan wordt hij eerst rechtstreeks doorgestuurd naar de adviseur van de NVDE. En als die het geen goed idee vindt, dan gebeurt het niet. Dus u raadt het al, het gebeurde niet. Dat is een voorbeeld. Dan de vraag, de scenario's om klimaatdoelen te halen zonder extra wind op land. Ook dat staat dus verder beschreven in dat stuk wat ik u ga sturen. Maar het is gewoon zo dat, heel simpel, doordat de energievraag ... Aan de vraagkant is de doelstelling inmiddels voor groene waterstof door Rob Jetten, uit de regering, verlaagd, ook omdat het een nieuwe techniek is waar hij wat rustiger aan mee wil beginnen. Dus hij heeft inmiddels voor minder electrolyzers in de planning dan oorspronkelijk bedacht was. Daardoor is er ook veel minder groene stroom nodig om die groene waterstof te maken. Dus daarmee is eigenlijk het probleem al opgelost. Er zijn ook gewoon ... CE Delft, in het vorige rapport wat zij gemaakt hebben, dat wij dus wel zelf betaald hebben trouwens, daarin zeggen zij dan voor 2050 dat het zelfs zonder wind op land en ook zonder kernenergie geen probleem is om aan die klimaatdoelen toe te komen. Maar het blijft gewoon zo dat ... De NVDE die wil gewoon voor al hun ... Onder al hun leden zorgen dat iedereen werk houdt, dus die blijven alsmaar roepen dat alles moet. Dan de vraag van de PVV, waarom zijn die nieuwe ontwerp-turbijnennormen eigenlijk zo slecht, want die PlanMER was er al gedaan? Dat is precies ook zo'n goed voorbeeld eigenlijk. Die hele

PlanMER, daarvoor is dan eerst een notitie Reikwijdte en detailniveau gemaakt, een onderzoeksopzet. Daar konden zienswijzen op worden ingediend. In die NRD stond al van tevoren dat er uiteindelijk weer een jaargemiddelde geluidsnorm uit moest voortkomen. Dat is natuurlijk ... Heel veel zienswijzen zijn daarover gegaan. In de reactienota werd vervolgens gezegd, we zullen dat verder motiveren in de ontwerpwindturbinenormen. Die ontwerp ... Dat ontwerp is er inmiddels, is gelukkig nog niet vastgesteld, maar komt volgens mij na de zomer in de Tweede Kamer, of de Eerste. Daarin staat al een dusdanige beroerde motivatie dat ... Ze zeggen bijvoorbeeld van, ook de WHO drukt advieswaarden uit in deze geluidsnormen, deze jaargemiddelde geluidsnormen. Dat doen ze, maar niet als het gaat om windturbines. Sterker, de WHO heeft gewoon al gezegd, geschreven dat juist die jaargemiddelde geluidsnorm, die is oorspronkelijk ontwikkeld voor stationair draaiende apparaten. Dat zijn windturbines niet. Dus dat die ook niet geschikt is. Er wordt zelfs in die motivatie ook nog een keer gezegd dat het kan vanwege het relatief constante karakter van windturbinegeluid. Sorry, dat is zoef, zoef. Is al niet constant. Dan is het soms hard en soms zacht, dus het klopt gewoon niet. Dan is nog een belangrijk aspect van waarom dat niet deugt, dat die geluidsnormen, dat die decibellen worden dan gemeten en dan alleen maar de frequenties die hoorbaar zijn voor ons als mens. Terwijl juist die laagfrequente tonen, die minder of niet te horen zijn, die dragen om te beginnen veel verder dan, dat gaat ook dwars door muren heen, en die, dat zei ik net al, hebben impact op niet alleen het gehoor wat je dan fysiek hoort, maar wel op allerlei andere delen van je lichaam en veroorzaken daar allerlei effecten. Dan de vraag van de SGP, het oplossen van de netcongestie met vier turbines, of u die ook ... Dat was iets, een interview met Financieel Dagblad, of u die ook kunt krijgen. Helaas. Dat was een dubbelinterview van het ... De bestuursvoorzitter dus van de branche van de wind, samen met iemand, een bestuursvoorzitter van de NLVOW. Dat is een club voor omwonenden. Dat is op een bepaald moment gestopt, dat interview, toen deze mijnheer Van de NLVOW op een bepaald moment zei van, dat klopt helemaal niet, zelfs die vier windturbines zijn niet nodig. Daar had deze meneer van de branche geen antwoord meer op. Toen is dat interview gestopt. Het is nog steeds niet gepubliceerd helaas. Dan de laatste vraag van het CDA, lokaal eigendom, wat vindt u dan een acceptabele vorm, mevrouw van het CDA. Dat heb ik net eigenlijk al gezegd. Feitelijk is het zo dat mensen die verder weg wonen dan tien keer de masthoogte van een turbine geen recht van spreken zouden mogen hebben over of dat ding er A, überhaupt komt, B, hoe hard hij draait, wanneer die draait, of die 's nachts mag draaien, enzovoort. Dus ik vind, als je dus het echt zo niet alle gezondheidsonderzoeken die ook door Wind Wiki bijvoorbeeld inmiddels boven water zijn gehaald op hun site, artsen die zich verzameld hebben in Wind Wiki, die allemaal inmiddels veel meer bewijzen dat het ook echt schadelijk is voor mensen, als u die allemaal wil negeren, dan blijft er alleen maar over dat ik het acceptabel kan vinden dat wat ik net zei. Dat was het, geloof ik.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk nog even naar de heer Bakker of hij nog vanuit ... Nee. Dat is niet helemaal zijn portefeuille. Dan dank ik u voor uw inspraak en dan gaan we verder met dit agendapunt. Ook hier weer een Statenvoorstel wat we in twee termijnen gaan behandelen. Dan begin ik weer bij de BBB, mevrouw Van den Broek, gaat uw gang.

Mevrouw Van den Broek: Ik kom eraan, maar mijn laptop moet even wakker worden. Sorry. Dank u wel, voorzitter. Er worden voor dit Statenvoorstel twee besluiten gevraagd. Het eerste besluit is vaststellen van de Utrechtse Klimaataanpak. Even kijken hoe ik dat nou hier opgeschreven ... Naar Netto Nul, onder voorbehoud van vaststelling van het benodigde budget in de kadernota van 2025. Wat BBB betreft, stellen we de kadernota nog niet vast. Dat heeft te maken met het feit dat wij hier ... Dat wij artikel 47-vragen hebben gesteld naar aanleiding van de analyse van het hoofdlijnenakkoord. Die zal het college ondertussen bereikt hebben. Als het goed is, gaan we die in de BEM bespreken, dus ik zal daar verder nu niet over uitweiden. Maar dat is dus een reden om niet vast te stellen voor ons. Er wordt nog een besluit gevraagd, de kaders van de Utrechtse Klimaataanpak mee te nemen in de wijziging van de Omgevingsvisie. Ook in die artikel 47-vragen en het onderliggende stuk vragen wij om verschillende onderwerpen on hold te zetten, naar aanleiding van het nieuwe coalitieakkoord op het akkoord op hoofdlijnen. Ook daarin dus alle

onderwerpen die te maken hebben met energietransitie en klimaatbeleid. Dit om te voorkomen dat er geen zaken in de Omgevingsvisie terechtkomen die haaks staan op het beleid van het nieuwe kabinet. Dus hier wil ik het graag bij laten voor nu.

De voorzitter: U krijgt een vraag, interruptie van de heer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. De overweging van de BBB die begrijp we. Dat hebben we eerder ook gehoord dat u dat zou doen. Maar kunt u misschien een eerste indicatie ... Hoe u tegen dit voorstel aankijkt? Is het positief of is het negatief of hoe kijkt de BBB ertegen?

De voorzitter: Mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Ik ben er nog ... We zijn er nog niet helemaal uit. Ook vooral eigenlijk als je het hebt over netto nul. Want we willen zoveel en we willen zoveel versnellen. Ik ben gewoon bang dat door versnelling, versnelling, we in het traject terechtkomen van hardlopers en doodlopers. Dus wat ons betreft, willen we gewoon nog even wachten, willen we die nieuwe richtlijnen zien of dat daar verandering in zit en dan willen we daar nog even rustig over nadenken. Want volgens mij kunnen we eigenlijk helemaal niet naar netto nul. Maar dat is een ander verhaal, dat hoorde ik net van mijn buurman. Die is net weggelopen, dus ik kan het even niet verder onderbouwen op dit moment. Ik laat het even hierbij.

De voorzitter: Dank. U krijgt wel een interruptie van mevrouw Matser. Gaat uw gang.

Mevrouw Matser: Ik ben toch benieuwd of u kunt aangeven of er dingen naar voren springen uit de voorgestelde aanpak Naar Netto Nul, waarvan u zegt, dat is een punt waarvan ik denk dat we daar niet op verder moeten. Welke onderdelen zijn dat?

De voorzitter: Ik vind en zeg niks, maar u heeft ... Bedoelt mevrouw Van den Broek. Gaat uw gang.

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Omdat wij natuurlijk die artikel 47-vragen al hadden gemaakt en daar een bepaald idee bij hebben, heb ik ... Ben ik niet ook nog specifiek naar allerlei onderdelen binnen deze ... Dit Statenvoorstel gaan zoeken, omdat wij gewoon het idee hebben dat we beter even kunnen wachten. Dan hebben we het over vier maanden wachten, want met ... 17 september is volgens mij Prinsjesdag en dan moet het nieuwe beleid ook bekend zijn. Dus denk ik, die vier maanden kan best nog wel even, zeker als we daarmee kunnen voorkomen dat we niet de verkeerde dingen gaan vaststellen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw Matser, aan u het woord voor uw bijdrage.

Mevrouw Matser: Dank u wel. Naar Netto Nul, alleen al de titel die maakt mij natuurlijk blij. Maar ik zal graag inzoomen op twee specifieke onderdelen die worden voorgesteld in het voorstel, namelijk ten eerste de lobbyagenda. We willen in Den Haag en de EU ervoor gaan zorgen dat die klimaatagenda ook daar breed gedragen wordt en dat we daarmee verder kunnen. Volgens mij is dat een enorm goed punt om mee aan de slag te gaan. Ook willen we aan de slag gaan met het gedrag van onze inwoners om hen te ondersteunen bij wat zij kunnen doen om eraan bij te dragen dat we uiteindelijk ernaartoe gaan dat we minder uitstoten en uiteindelijk uitkomen op die netto nul. We willen daarbij aansluiten ... Dat is een supergoed idee. Daar hebben we natuurlijk ook al allerlei programma's voor, zoals programma's rondom de isolatie van huizen, waardoor uiteindelijk de energierekening van mensen lager wordt, we gaan aan de slag met duurzame opwek, aan de slag met de ondersteuning van maatschappelijke organisaties en mkb, hoe zij verder kunnen gaan verduurzamen. Dat is super. Maar ik word minder enthousiast van het stukje waarin het gaat over dat we willen aansluiten bij de landelijke bewustwordingscampagnes, omdat die campagnes vaak gericht zijn op het individuele gedrag van een persoon. Ik denk juist, wat ik hiervoor

noemde, dat we allerlei manieren bieden om mensen te ondersteunen. Dus als we het voorbeeld krijgen van de campagne Zet de knop om, dan gaat het heel erg over, doe het licht uit als je thuis bent, eet een week minder vlees, douche korter, wat natuurlijk allemaal supergoede initiatieven zijn, maar volgens mij zijn die inmiddels wel bekend bij de inwoners van Utrecht, dus is het nuttiger als we bij ... In die campagnes inzetten op het laten zien hoe wij als provincie eraan bijdrage en het makkelijker maken om dit soort dingen te doen. Een deel van dat idee staat gelukkig ook al in dit voorstel. Er wordt genoemd om boegbeelden in het zonnetje te zetten. Volgens mij is dat dan ook precies waar dit voorstel op zou moeten focussen. Dat is dus mijn suggestie, om dat iets explicieter te maken in het voorstel. Graag reactie van gedeputeerde daarop hoe hij daarnaar kijkt. Wat ik denk ook belangrijk is, is als we zeggen, we willen zelf campagne gaan maken om onze inwoners ernaartoe te krijgen om duurzamer te leven, dat we dan ook zeggen, de ruimte die wij in de provincie beschikbaar hebben voor reclame, daar staan wij niet langer meer toe dat daar reclame gemaakt wordt voor dingen die niet duurzaam zijn. Dan deel twee is dat we ook onderzoek gaan doen naar hoe we ... Ben ik heel erg blij met dat we van start gaan met meer monitoring, dat we van start gaan met het kijken naar hoe we ook bepaalde zaken kunnen afbouwen. Ik was erg blij dat die paragrafen erin stonden en ook dat we onderzoek gaan doen naar of we zelf nog onbedoeld bijdragen aan fossiele uitstoot met bepaalde subsidies die wij verstrekken. Het is een stuk dat sterk is gericht op het proces. Dat klopt, want we hebben natuurlijk ook nog een energievisie vast te stellen waarin meer dingen in de uitwerking naar voren komen en een middellangetermijnstrategie over de circulaire samenleving. Dus ik verwacht dat daar nog meer concrete projecten in naar voren komen en dat zou ik ook graag bevestigd horen van de gedeputeerde. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik wijs erop dat u in uw laatste minuut van uw spreektijd zit. Toch nog een interruptie van de heer Vermaat. Gaat uw gang.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Het gaat mij om het begin van de bijdrage van GroenLinks. U bent blij met de lobby en alle andere maatregelen. Ik ben benieuwd hoe u aankijkt tegen de vijfenhalf fte die hiervoor nodig is en omgerekend kom je op bijna 750.000 aan euro's wat hiervoor wordt apart gezet. Hoe kijkt u daartegen?

De voorzitter: Ik kijk nergens tegenaan, maar u bedoelt mevrouw Matser. Gaat uw gang.

Mevrouw Matser: Voorzitter, dat is hoognodig. Volgens mij alleen maar goed als we daar meer mensen op in gaan zetten, zodat we die lobby vorm kunnen gaan geven in Brussel, in Den Haag, zodat we aan de slag kunnen met gemeenten, zodat we aan de slag kunnen met die campagnes. Heel goed.

De voorzitter: Mevrouw Welschen heeft ook een interruptie. Gaat uw gang.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: GroenLinks zegt iets over het verbieden van reclame-uitingen van niet duurzame producten, diensten misschien ... Als provincie, hoe geef je daaraan ... Als provincie hand en voet aan?

De voorzitter: Mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: We hebben als provincie op bepaalde plekken zelf abri's, zoals bij de bushokjes bij snelwegen is het volgens mij ook zo. Wij zouden in de volgende uitgifte van de concessie daarvoor daar regels voor kunnen opnemen dat we niet langer willen dat daar reclame gemaakt wordt voor bijvoorbeeld vliegen, voor bijvoorbeeld vleeskortingen dat soort zaken.

De voorzitter: De heer Nagtegaal, gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Normaal doe ik eigenlijk niks in deze commissie, maar ik word enorm getriggerd door hetgeen wat mevrouw Matser zegt. Want om even een vraag te stellen, gaat het dan bijvoorbeeld ook om reclames waar een hamburger op staat of reclame waarin, weet ik veel, waar een zalmfilet op staat, een reclame waar een vliegtuig op staat? Of ... Ik zie geknik. Maar wie bent ... Of wie is mevrouw Matser eigenlijk om dat dan te bepalen, dat we onze inwoners uniform qua gedragsverandering willen gaan sturen?

De voorzitter: Mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: In mijn eentje bepaal ik natuurlijk niks. Dat zullen we uiteindelijk met zijn allen samen doen. Maar volgens mij is het goed als we gaan kijken naar, wat voor campagnes willen wij voeren om ervoor te zorgen dat inwoners van onze provincie duurzamer kunnen leven? Ook te kijken naar, wat voor een reclame-uitingen staan wij toe in onze openbare ruimte? En moeten dat nog wel vervuilende dingen zijn? Het voelt een beetje alsof we aan de ene kant zeggen, nee, stop vooral met vliegen, want dat is supervervuilend. En aan de andere kant staan we dus wel die vliegrecames toe. Dat voelt schreef. Ik zou zeggen, laten we daar dan ook een lijn in trekken.

De voorzitter: Een vervolgvraag... Ik zie twee handen tegelijkertijd. Ik geef toch eerst even het woord aan de Nagtegaal voor een vervolgvraag en dan kom ik bij u, mijnheer Travaille.

De heer Nagtegaal: Niet per se een vervolgvraag. Als GroenLinks met dit soort voorstellen komt zo dadelijk in de Staten, kan ik u vast vertellen dat mijn fractie daartegen is. Ik wil ook iedereen oproepen hier faliekant tegen te stemmen, want dit soort dingen, dat wordt toch een soort gedachtenpolitie en daar wil ik me verre van houden.

De voorzitter: Dank. Dan de heer Travaille wil ook reageren. Gaat uw gang.

De heer Travaille: Ik ondersteun graag de oproep van GroenLinks. Overigens is het gewoon staand beleid van de gemeente Utrecht en een aantal andere gemeenten, dus eigenlijk niks raars of niks nieuws, zeg ik tegen UtrechtNu!.

De voorzitter: Dank u. Mevrouw Matser wil nog reageren op de heer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Met dit voorstel zeg ik niet, we verbieden u om aan een hamburger te denken. We verbieden u ook niet om die hamburger te eten. Maar we zeggen, laten we geen reclameruimte beschikbaar stellen voor die hamburger. Dat is volgens mij wel een belangrijk onderscheid.

De voorzitter: Dank. Het is helder. Dan gaan we naar de VVD. Geen inbreng. Dan D66. De heer Harinck, gaat uw gang.

De heer Harinck: Dank, voorzitter. Het klimaat slaat op hol. Steeds vaker zien we weersextremen welke tot groot leed leiden voor mens, dier en natuur. Voor D66 is het duidelijk, we moeten ingrijpen. Een stevige aanpak op klimaatmitigatie is daarom noodzakelijk om erger te voorkomen. Daarom is onze fractie ook initiatiefnemer geweest van de moties die hierin worden genoemd, Klimaat Centraal en Code rood voor klimaat. Deze aanpak op klimaat kunnen wij uiteraard niet alleen. De hele wereld zal moeten bijdragen. Europa als meest welvarende continent zal hier de leiding moeten nemen. Dit betekent dat de EU, de Nederlandse staat en de provincie Utrecht hier elk een aandeel in hebben. Zeker omdat de uitstoot van onze provincie er anders uitziet dan andere provincies in het land, is een Utrechtse aanpak relevant. Deze aanpak geeft ons als organisatie de middelen om goed in de gaten te houden hoe we ervoor staan en waar we moeten bijsturen. Dat is top. Echter, we moeten ook echt overgaan op uitvoering. Het is genoeg met de plannenmakerij. Hier zal de klimaatbeleidscyclus van jaarlijks rapporteren en bijsturen enorm bij helpen. De

strategie rondom data en monitoring is daarvoor ook essentieel. Complimenten voor de aanpak. Uiteraard gaan we als provincie niet over alles. We moeten onze rol pakken waar nodig en passend. Dat betekent via de klimaattafels, via de Omgevingsvisie, met een gedeelte verantwoordelijkheid voor heel GS en, hoe mooi, via een klimaatberaad waarin we onze burgers en ondernemers gaan betrekken. Een lang gekoesterde wens van D66. Top. Dan over de klimaatinnovatieagenda. Deze insteek om innovatie te stimuleren en actief nieuwe middelen en nieuw beleid te zoeken en om te versnellen, zowel binnen als buiten onze provinciale organisatie, stemt ons erg positief. Daarin vinden we het belangrijk dat de Staten daar ook terugkoppeling van krijgen over hoe het staat met de nieuwe middelen. Maak dat meetbaar. Echter, we moeten ook eerlijk zijn. We kunnen ons niet uit deze crisis innoveren. Op veel plekken zal de aanpak gaan wringen en zal het misschien pijn doen, voor niet altijd iedereen even leuk. Dat moeten we erkennen, voorzitter. Dan, voorzitter, het mag duidelijk zijn dat D66 fier achter de aangescherpte ambitie staat. We zijn heel erg blij dat de landelijke koers hierin hetzelfde lijkt te blijven. In Europees verband is voorgesteld om de doelen voor 2040 te verzwaren naar 90 procent broeikasreductie. Dit is uiteraard nog niet aangenomen, maar wij overwegen een motie om ons als provincie Utrecht aan te sluiten bij deze doelen, zodra die op Europees niveau worden vastgesteld, en hopen op veel steun daarvoor. Tot zover.

De voorzitter: Dank u. Dan mevrouw Welschen, CDA.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Dank u wel. Complimenten voor het stuk en hoe het ... Inhoud en vorm. De titel is ambitieus, maar dat is wel meer ... Door meerdere partijen gezegd. Maar minder en uiteindelijk geen uitstoot is nodig en daar hebben we ons ... Hebben we met elkaar voor getekend en ons aan verbonden. We zullen wel blijven maken voor een goede balans wie bijdraagt en in welke mate, want dat is en dat blijft belangrijk voor draagvlak in de samenleving voor de stappen die we moeten zetten naar die enorme reductie.

De voorzitter: Dank u wel. Kort maar krachtig. De Partij van de Arbeid. Mevrouw Flink, gaat uw gang.

Mevrouw Flink: Dank u wel, voorzitter. Ik probeer het net zo kort te houden. Wij zijn heel blij met deze klimaataanpak, we vinden het goed dat we op een integrale manier naar deze uitdagingen gaan kijken en we kijken uit naar de uitwerking van onder andere het plan om te compenseren de precieze inzet van de CO₂-beprijzing en ook de inzet van het klimaatberaad. Wat betreft dat laatste heb ik nog een suggestie die ik graag zou willen meegeven. Wat handig is bij een klimaat beraad, is dat het echt een concrete vraagstelling moet zijn en dat vooraf duidelijk is voor de deelnemers wat er uiteindelijk mee gebeurt. Ik zie graag hoe de gedeputeerde dat te zijner tijd zal uitwerken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de Partij voor de Dieren, mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u wel. Wij vinden vooral het symbooltje van de zeilboot die over een ondergelopen land gaat als symbool voor onze klimaataanpak in Utrecht in het rapport niet zo gepast. Dat is precies wat we niet willen. In de titel misten we ook de klimaatmitigatie, omdat het niet gaat over -adaptatie. We missen de CO₂- en CH₄-uitstoot door het lage waterpeil voor de landbouw. Dat is niet mooi meegenomen, omdat het op een andere klimaattafel ligt. Maar daar trekt het klimaat zich natuurlijk zelf verder niks van aan. We denken dat dat er gewoon bij hoort, dat je moet kunnen inschatten hoe dat zich verhoudt tot bijvoorbeeld bebouwing. Er ligt een keurig rapport. De aanpak die beschreven is heel veel praten met elkaar, een beetje monitoren. Het is eigenlijk boterzacht. Wij denken dat hier niet veel in verandert. We hebben in de schriftelijke vragen gevraagd, welke extra dingen gaat u dan doen voor bebouwde omgeving en mobiliteit? Antwoord was, geen extra maatregelen. Wij geloven niet dat dit iets gaat veranderen.

De voorzitter: Dank. Ook u bent aan uw laatste minuut spreektijd toe, wijs ik u even op. De ChristenUnie, mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. De Utrechtse klimaataanpak Naar Netto Nul is een ambitieus plan. We gaan ervoor, laten we het zo zeggen. Maar we weten ook dat we afhankelijk zijn van nationale en internationale keuzes. Dus hopelijk maken ze daar ook de verantwoorde beslissingen. Tijdens de consultatiebijeenkomst is aangegeven even dat de samenwerking met het bedrijfsleven nog wordt gemist. Dat is wat ons betreft cruciaal. Dus hoe gaat het college dit ook versterken? Daarnaast zouden wij graag een bedrijventerreingerichte aanpak willen zien, om daar de lokale samenwerking tussen bedrijven te vergroten. Wat ons betreft zouden de Utrechtse omgevingsdiensten hierin kunnen ondersteunen namens de provincie. We zijn benieuwd wat de gedeputeerde van dit plan vindt. Bedankt.

De voorzitter: Dank u wel. Dan UtrechtNu!, de heer Fiscalini. Gaat uw gang.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Mijn fractie worstelt een beetje met dit stuk. Vooral eigenlijk wat de gevolgen zijn voor dit stuk als het wordt aangenomen. Er staat heel veel in, we gaan sturen, we gaan monitoren, we gaan ontwikkelen, we gaan onderzoeken. Maar er is nog eigenlijk weinig concreets, weinig tastbaars. Daarnaast stond er een stukje wat toch wel een beetje de wenkbrauw deed fronsen, is dat, aan de klimaattafels wordt beleid ontwikkeld en gerealiseerd. Is het dan zo dat als wij nu instemmen met dit Statenvoorstel dat we dan automatisch ook instemmen met het nog te ontwikkelen beleid, wat wij nog niet gezien hebben? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan Volt, de heer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Volt vindt het fijn dat de provincie zich hard maakt voor het klimaat. Goed dat dit plan er is. Op naar meer concrete maatregelen. Wat Volt betreft zouden we wel beter op een klimaatneutrale provincie in 2040 kunnen sturen. Dan heb je nog wat speling richting 2050. We zijn benieuwd hoeveel vertrouwen gedeputeerde heeft in het halen van 2050 en of dat met zo'n doel niet 2060 wordt. Zou 2040 niet realistisch zijn in het licht van de grote urgentie? Als Volt wil ik vervolgens zeggen, voorzitter, zijn wij bijzonder verheugd dat er een klimaatberaad komt. Daar hebben we ons vaak hard voor gemaakt hier. Meerdere Statenvergaderingen hebben we de oproep gedaan. Ik herinner mij een toezegging van gedeputeerde dat een provinciaal klimaatberaad serieus zou worden overwogen in de klimaataanpak. Er is woord gehouden. Heel fijn. Grote complimenten aan het college dat ze op dit belangrijke thema burgers en bedrijven in een deliberatieproces gaan betrekken. Kan gedeputeerde wellicht hierdoor iets meer duiden over de opzet en uitvoering van zo'n ... Van het klimaatberaad. Gezien de tijd, houden we het even daarbij, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer De Jong, wat goed van u. Dank u. U krijgt nog wel ... U krijgt een interruptie van de heer Harinck. Gaat uw gang.

De heer Harinck: Dank, voorzitter. Even aftasten waar de ruimte is. Ik zei net, ik wil een motie indienen om te kijken om te aansluiten bij de Europese doelen, 90 procent in 2040. U zegt net iets ambitieuzer. Mooi natuurlijk. Maar als ik die motie indoen, wilt u die dan steunen?

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u, voorzitter. Ik denk dat het zeker de overweging waard is, dus we gaan er serieus naar kijken.

De voorzitter: Dank. Da, de volgende is de SGP. Of is het nog een interruptie? Nee. Uw inbreng. Gaat uw gang, mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Als SGP worstelen we ook met dit stuk. We begrijpen de landelijke doelstellingen, regels waarin ook de provincie zijn gehouden en dat uitvoering aan wordt

gegeven. Alleen het budget en zaken die worden geregeld, daar zit bij ons wat ruimte, daarom ook de interruptie bij GroenLinks. Als dat de invulling is van het lobbywerk, dan kan wat ons betreft die 5 en 11 fte behoorlijk naar beneden en kunnen we misschien op andere dingen zoals de bebouwde omgeving, een van de doelen waar de meeste uitstoot is, daarop in te zetten. Dus wij vinden dat in verhouding gewoon een hoop geld. Dan, als het gaat over de maatregelen en de prestatie-indicatoren hebben we toch twee even wat vragen. Mobiliteit. Eentje staat, minimaal 90 procent van de fietspaden voldoet aan de kwaliteit conform het mobiliteitsprogramma op basis van breedte, verharding en doorstroming. Heeft dat ... Past dat in dit programma? Eentje waar we nog grotere zorgen over maken, dat is landbouw en landgebruik. In ontwikkeling, in ontwikkeling, in ontwikkeling, in ontwikkeling, in ontwikkeling. Wat betekent dat als we dit aannemen voor landbouw en landgebruik? Ik dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de PVV. De heer Van der Star.

De heer Van der Star: Bedankt, voorzitter. Geen toevoeging of bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Breur, SP.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Bij de klimaataanpak is de vraag hoe we het gaan doen het allerbelangrijkst. Daarom heb ik met extra interesse de paragraaf Hoe gaan we sturen gelezen. Wat ik daar las, daar schrok ik van. Pagina 18, derde kolom, eerste zin, een deel van alle ondernemers en inwoners in Utrecht heeft de verduurzaming van hun woning of bedrijf enthousiast omarmt, met een t. Dat moet natuurlijk omarmd met een d zijn. Inhoudelijk wordt er vooral verwezen naar tafels en beleidsdocumenten, bestaat ons klimaatbeleid vooral uit praten en stukken schrijven. Dat het concreter kan, blijkt uit de doelen uit de Omgevingsvisie. Die zijn helder. Maar hoe realiseren we die? Hoe zorgen we ervoor dat we inderdaad 50 procent minder primair abiotische grondstoffen gebruiken? Hoe remmen we de bodemdaling in het veenweidegebied met minimaal 50 procent en hoe zorgen we voor voldoende laadinfrastructuur? Antwoord op die vragen zie ik liever dan een paragraaf in een beleidsdocument waarin staat omschreven dat we een paragraaf in een beleidsdocument zullen schrijven. Als we dit voorstel aannemen, zullen we ons er heus geen buil aan vallen, maar ik vraag het college wel, wanneer gaan we concrete stappen zetten en welke stappen nemen we dan? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar 50PLUS, de heer Van Reenen, gaat uw gang.

De heer Van Reenen: Dank u, voorzitter. De streefdoelen die zijn vastgesteld door de Europese Unie en de Rijksoverheid. Wat ons betreft is dan ook een lobby niet nodig vanuit de provincie Utrecht om die streefdoelen te gaan halen. Anders hadden ze ze niet vastgesteld en dan zouden ze dat ... Daar gaan ze dan mee aan de slag, zou je denken. Dit voorstel is er juist om het jaarlijks te monitoren. Maar gaat dit voorstel de uitvoering van programma's op gebied van energietransitie, landbouw, wonen beperken? Wat zijn de consequenties van dit Statenvoorstel op die andere programma's? De Utrechtse aanpak beoogt klimaattransitie te versnellen. De vraag aan de gedeputeerde is dan ook, waarom wilt u versnellen? Want die doelen zijn immers Europees vastgesteld. Wat is dan het concrete nieuwe doel? Want dat hebben we niet kunnen vinden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we de eerste termijn van de commissie gehad. Mijnheer Bakker, wenst u een schorsing? De heer Bakker kan door. Dus gaat uw gang.

Gedeputeerde Bakker: Dank, voorzitter. Ik denk dat het ... Dank voor alle reacties, laat ik daarmee beginnen, en de vragen die zijn gesteld, de complimenten die zijn gedeeld. Of het helemaal voldeed aan wat u verwachtte toen op het linkje klikte, dat wisselde natuurlijk een beetje. Maar volgens mij hebben we er een mooi debat met elkaar ... Heb ik zojuist mogen aanschouwen over een belangrijk onderwerp. Ik denk, ik ga ... Ik wil even beginnen met wat te zeggen over, wat hebben we nu precies in handen? Want dat

is, toegegeven, best even een zoektocht. Ik zou liegen als ik zou zeggen dat wij daar met elkaar in de voorbereiding en de vele gesprekken die we daarover hebben gevoerd binnen en buiten ook niet best wel met elkaar over hebben gewisseld. Het eerste werktitel was een klimaatplan, maar eigenlijk hebben we gezegd, dat doet geen recht, want dit is niet het plan waarin dit gebeurt. Nee, dit is het raamwerk, dit is de klimaataanpak, waarin wij gaan vastleggen hoe we daar vervolgens gaan komen. U heeft ons, college, opdracht gegeven via motie 79 en motie 100 om dit te gaan doen, om een PDCA-, Plan, Do, Check Act, cyclus op te gaan ... In te gaan richten waarmee je kan gaan sturen op het bereiken van je klimaatdoelstellingen. Klimaatmitigatiedoelstellingen. Die komen weer voort ... Parijsakkoord, vertaald naar het klimaatakkoord, daar heeft provinciale Staten zich achter geschaard en dat hebben we vervolgens hierin geschaard, in vertaald. Is er niks gebeurd afgelopen jaren? Er is heel veel gebeurd. Maar dit document geeft wel richting, koers en grip op wat we aan het doen zijn. De ... Wat belangrijk is, is dat, er werd een paar keer gevraagd naar de doelen. Die doelen worden hier nogmaals duidelijk in verankerd, namelijk die 55 procent 2030 en naar netto nul in 2050. De heer Harinck maakte daar een terechte opmerking denk ik bij, de discussie die er nu is in ... Over 2040 zit hier nog niet in, nog geen vastgesteld beleid. Maar wij zeggen, we volgen Europa en wat het kabinet en ook overigens het nieuwe hoofdlijnenakkoord die hebben zich ook geschaard achter die doelen wat daarover gezegd is. Vervolgens wordt in die klimaattafels de vijf bekende landelijke sectoren en de zesde sector, namelijk wij als provincie zelf, wordt iedere keer over gerapporteerd. Halen we dan ook die restemissies om die doelen vervolgens te bereiken met elkaar? Doen we dat niet, dan moet er een tandje bij. Dan kijk ik ook naar u, u zit dan vervolgens aan het stuur om ieder jaar met elkaar ook te bepalen, gaan we dat halen en wat is er dan extra nodig? Daar zitten uitdagingen en vragen genoeg achter. Ik denk dat we daar niet helemaal in moeten gaan treden. Maar wilt u het verschil gaan maken op mobiliteit, wilt u het verschil gaan maken op energietransitie of op het waterpeil, dan is bijvoorbeeld, als je het hebt over water, dan is dat iets wat in de uitwerking van het UPLG gaat komen, dan is dat iets wat in de Regionale Veenweidestrategie zit. Dat zit niet in dit plan. Dit is het overkoepelende document erbij. Wat nog een ander punt wat ik daarin graag wil noemen, waarom is dit ook belangrijk, is dat we het ... Vooral ook zeggen, we moeten dit beter gaan monitoren. De datahuishouding hierover moet op orde. Daar ben ik heel blij mee, dat we dit ook in beeld brengen, namelijk dat we op een goede manier grip gaan houden op, zijn we ook op koers en blijven daar ook ieder jaar getrouw over rapporteren aan u?

De voorzitter: De heer Vermaat heeft daar een vraag over. Gaat uw gang.

De heer Vermaat: Voorzitter, u zegt, de gedeputeerde zegt van, dat is een soort paraplu wat er overheen zit. Kunnen we daaruit concluderen dat nieuw beleid hier niet gemaakt wordt, als het gaat over ... U noemde zaken als UPLG of andere zaken, dat het ... In de andere beleidsdomeinen worden beslissingen genomen en die worden dan verwerkt hier in dit stuk?

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Dat klopt. Met wel als belangrijke feedbackloop, om dat verschrikkelijk woord maar te gebruiken, dat dat beleid dan vervolgens wel moet voldoen aan het bereiken van die doelstellingen, namelijk die klimaatdoelstellingen. Maar dat beleid stellen we hier natuurlijk niet vast met elkaar. Voorzitter, ik stel voor dat ik door de specifieke vraag ga, maar het lijkt mij goed om dit eventjes in algemene zin nog te noemen. De BBB zegt, zet het even in de koelkast wat we hier aan het doen zijn. We hebben ... De vragen van de BBB zullen hopelijk snel beantwoord worden. We hebben de vragen van UtrechtNu!, die een beetje hetzelfde ... Suggestie doen, wel beantwoord. Volgens mij, als mijn administratie geen fouten weergeeft, dan zijn die vragen volgens mij beantwoord. Wij zeggen, die kadernota moeten we gewoon zelf uitvoeren. U heeft in het vorige debat daar ook al het een en ander over gedeeld. Dat willen wij ook doen. Artikel 5, Financiële verordening et cetera. U heeft dat debat ook met elkaar over te voeren. Meer inhoudelijk op dit punt zie ik, om heel eerlijk te zijn, niet zoveel contrast

met wat ik heb gelezen in het hoofdlijnenakkoord. Natuurlijk, er gaat ongetwijfeld van alles landelijk gebeuren. Dat gebeurt ook bij ieder ander kabinet. Maar juist deze ploeg heeft gezegd, we scharen ons achter die doelen en we gaan daarmee verder. Volgens mij pas dat heel mooi bij wat we hier aan het doen zijn met elkaar. Dan vraagt u, wil ... Het versnellen. Waarom moeten we versnellen? Als we echt al Dafne Schippers-stijl aan het sprinten waren, dan heeft ... Dan had ik misschien wel met u mee kunnen spreken, maar ik denk dat alle staatjes die hierin zitten juist laten zien dat dat niet helemaal lukt. Gaat dat dan per se met alleen dit plan wel lukken? Daar geef ik het antwoord wat ik net aan de heer Vermaat gaf, nee, maar dat gaat daar wel bij helpen en gaat daar grip op geven om daar samen op te kunnen sturen. Dus ik zie het als een noodzakelijke versnelling. Kom ik bij GroenLinks, de camp...

De voorzitter: Een ogenblik, u krijgt een interruptie van de heer Van Reenen. Gaat uw gang.

De heer Van Reenen: Dank, voorzitter, begrijp ik dan goed dat het ... De doelstelling 2050 halen gewoon blijft wat hij is, en dat er ... De aanpak alleen een versnelling behoeft om dat te gaan halen?

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Om daar daadwerkelijk te gaan komen in 2050, dat vraagt nog wel wat. Daarom weten we denk ik best goed wat we tot 2030 of 2035 moeten doen. Maar die periode daarna, om echt helemaal naar netto nul te komen, iets emissies zullen er altijd zijn, maar om daar helemaal te komen, dat wordt nog best wel uitdagende en ik denk ook hele interessante vragen. Dus vandaar dat wij ook in dat licht zo'n klimaatberaad bijvoorbeeld zien, waarin we daar ook heel graag het gesprek over verder aan willen gaan met de bewoners van onze provincie. Maar volgens mij klopt het wat u zei, de aanname die u deed. Voorzitter, ik wilde graag naar GroenLinks over de campagne. Inderdaad, dus ik kan volgens mij mevrouw Matser geruststellen. Het gaat ons om de boegbeelden laten zien, de goede voorbeelden geven van een heel leuk gesprek met ook onderzoeken van de universiteit die heel mooi aangaf, die is bij mij blijven hangen, jij moet op de fiets, dat doet dus bij niemand iets. Maar 80 procent van de mensen neemt al voor woon-werkverkeer de fiets, doe jij ook mee? Dat ... Psychologisch gezien zet dat klaarblijkelijk een knopje aan waardoor je die beweging ook gaat maken. Wij gaan kijken, hoe kunnen wij het goede voorbeeld geven? Hoe kunnen wij in al die programma's daar op de goede manier op aansluiten? Maar ik denk, en dat is de kanttekening en misschien, dat ben ik wel met u eens, misschien staat dat er wat te scherp, dus ik hoop dat ik met deze uitleg dat even wat nuanceer, we moeten wel uitkijken dat wij niet een te grote broek aantrekken als provincie. Niet dat we dat niet zouden willen, maar we worden enigszins beperkt door financiën en andere capaciteit, uitvoering. Maar de gemeente is die eerste overheid die heel dicht bij de bewoners staat. Rijksoverheid heeft zulke grote campagnes. Wij hebben niet de illusie dat wij daar eventjes iedere maand met een eigen campagne doorheen kunnen gaan fietsen. Dus we kijken wel, waar kunnen we slim bij aansluiten? Maar leidend principe moet zijn de impact die we daarin kunnen maken. U vroeg wat over reclame. Daar zijn op twee ... Afgelopen 2 april schriftelijke vragen over beantwoord vanuit het college. Misschien even omwille van de tijd, ik denk dat het echt een politieke vraag is om daar met elkaar over door te praten. Ik proefde daar al wat wisselende reacties op. Het college heeft gezegd, dat ligt nu niet op de plank en vinden wij ook nu niet aan ons. Dan nemen ... Een vraag over die concrete maatregelen. Komen die dan vervolg volgens in die andere programma's. Daar is het antwoord kort ja op inderdaad. Even kijken. Dan kan ik volgens mij wat vooruit. PvdA, benieuwd naar de uitwerking. Dat gaat zeker komen. Daar wordt op dit moment hard aan gewerkt, over het afvangen en opslaan van CO₂. Hopelijk Q3, anders Q4, maar dit jaar komt die uitwerking naar u toe. De vraag die u stelt over klimaatberaad, herkenbaar ook met wat eigen ervaringen die ik ermee heb en helemaal eens. Dus die ... Dat gaan we zeker op die manier ook inrichten. Zorg dat het een goede vraag is die op tafel ligt en ook een concrete. Komen we vanuit de participatiehoedanigheid nog wel met u over te spreken, denk ik. Kom ik bij de Partij voor de Dieren. Al een paar dingen over gezegd. Ik ... We hebben heel erg getwijfeld, want we hoorden natuurlijk de eerdere kritiek van de heer Travaille op de zeilboot als metafoor. Wij vonden

hem wel erg mooi, maar we hopen dat los van de plaatjes de inhoud leidend kan zijn. Ik ben het niet ... Wij zijn het niet met u eens dat dit, u noemde ... U plakte het woord boterzacht aan. Ik denk, we zijn er allebei bij. U heeft ons de opdracht gegeven om dit plan te maken, om juist meer grip op die klimaatdoelstellingen te hebben. Maar dan vervolgens, en dat is even waar we dit debat over begonnen, vervolgens moet het wel in al die programma's gaan gebeuren, in al die projecten en programma's. In die zin blijft dat misschien wel even de ambivalentie en even waar we op moeten kauwen in dit stuk om met elkaar goed grip daarover te krijgen. Ik hoop dat mijn toelichting daarbij heeft gelukt. Dit zien we als een noodzakelijk raamwerk om die klimaatdoelstellingen, die volgens mij ook de Partij voor de Dieren een warm hart toedraagt, om die te gaan bereiken. ChristenUnie vroeg wat over ... Of zei wat over bedrijfsleven, ondernemers. Volgens mij staat het in de innovatie ... Daar ziet u ... U zit normaal daar. Het zit er toch al direct in. Maar u vroeg wat over het betrekken van bedrijfsleven, ondernemers. Absoluut. Was ook wel met de tegendenkersbijeenkomst die wij hadden een belangrijk onderwerp. Vergeet die nou niet. De ROM was daar bijvoorbeeld ook uitgenodigd. Dus kijk ook wat startende ondernemers kunnen bijdragen. Dus is zeker erg belangrijk denk ik ook, in veel van die onderwerpen weer erg belangrijk. De energietransitie, mobiliteit, wat kunnen ze daarin doen? Dus die nemen wij ... Aanmoediging nemen wij zeker over. Over de bedrijfsterreinen kijk ik even ... Vind ik lastig om te zeggen. Waar zeggen we dan precies ja tegen? Ik weet niet of u bekend met het werklandschappen van de toekomst-traject. Daar is ook in het ... Vanuit het collegeakkoord geld voor beschikbaar gesteld. Maar dat gaat eigenlijk, en ik hoop u daarmee een beetje te bedienen, gaat heel erg over de combinatie van verduurzaming, klimaatadaptatie, vergroenen en maak die bedrijventerreinen fijne plekken om te zijn. Daar wordt ... Daar volgt snel wat meer nieuws over welke plekken daar dan ook voor gekozen worden. Maar altijd bereid om nog een keer nader over te verkennen, dan wel met mijn collega Van Schie. UtrechtNu! heb ik volgens mij al beantwoord in het begin met, waar wordt het beleid vastgesteld en wat stellen we dan hier vast? Volt, klimaatberaad. Dank. Gaan wij ...

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Fiscalini. Gaat uw gang.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Ja, dat heeft u deels beantwoord. Dat klopt. Maar ik zit nog wel een klein beetje te worstelen met dus wat we hier dan precies gaan vaststellen. Komt er dan nog een vervolgmoment dat als we het beleid gaan zien dat we daar ook nog een mening over kunnen geven? Of is het gewoon van, we stellen dit vast en wat er dan eventueel ontwikkeld wordt aan die tafels, dat gaan we uitvoeren?

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Ik denk dat het tweeledig is. Aan de ene kant ... Misschien wel drieledig. Aan de ene kant gaat er vanuit de klimaataanpak in eigenlijk een cyclus van monitoring ... Kijken we of we de doelen halen. In die klimaatparagraaf in de begroting in de jaarstukken kunt u zien, zijn we op koers met elkaar of moeten we daar, en daar zult u ongetwijfeld politiek allemaal net wat anders tegenaan kijken, of moeten daar aanvullende maatregelen op genomen worden? Daar bent u vervolgens zelf bij. Dat is, als ik het even uit mijn hoofd zeg, de mo... De uitvoering van motie 79, Grip krijgen op het behalen van die klimaatdoelen. Andere punt is dat in die programma's, en dat zijn die klimaattafels, dus bijvoorbeeld heb je het over de energietransitie, krijg je het snel over de Energievisie, pMIEK, dat soort zaken, daar gaat u vervolgens de inhoudelijke besluiten met elkaar nemen. Ik kan me voorstellen dat u dat vervolgens iedere keer weer toetst aan de doelen die zijn vastgesteld. Ik hoop dat u me nog een beetje kan volgen. Ik zie een gefronste blik. Het is ook moeilijk te volgen, maar u gaat het terugzien. In de begroting en in de jaarstukken ziet u iedere keer hiervan de uitwerking. Daarnaast zijn er natuurlijk een aantal andere trajecten, zoals we het net al even hadden over een klimaatberaad, zoals we het hadden over het afvangen en opslaan van CO₂, dat zijn elementen, campagnes, dat zijn elementen die heel erg vanuit dit programma worden opgepakt. Dan mag ik misschien een bruggetje maken naar de SGP. De heer Vermaat leek te suggereren dat we 5,5 fte aan lobbycapaciteit gaan organiseren. Dat is zeker niet zo. Dus ik was even benieuwd waar dat vandaan

kwam. Maar het gaat bijvoorbeeld over monitoring, is een ontzettend belangrijk onderwerp, en daar moet je gewoon wel menskracht voor hebben. Monitoring, communicatie, innovatie, kennisontwikkeling. De link, dus de relatie met Europees en landelijk beleid, hoe zitten wij goed aan tafel? Wij worden door Volt vaak bevraagd over Europese subsidies. Hebben we daar mensen die daar goed op zitten? Dus zo is dat team opgebouwd. Dan denk ik dat wij, om heel eerlijk te zijn, met de ambities die er zijn, dat we het vrij lean hebben ingericht, dit team. Dus dat is zeker niet alleen maar lobby. Dan ga ik naar de SP. U heeft het scherp gelezen en de taalfout ontdekt. Dat doet altijd een beetje pijn natuurlijk. Maar ... En u had vooral de vraag van, hoe gaan we sturen en wat gaan we doen? Ik hoop dat ik daar in de eerdere reacties wel het nodige over heb gezegd. 50PLUS ook, heb ik net ook beantwoord. Stellen we een nieuw doel? Nee, maar we maken expliciet die doelen die er zijn, namelijk 55 procent en de 2050-doel, die maken we wel expliciet en stellen we met elkaar vast als Staten, althans, als u het voorstel aanneemt. Dat was mijn bijdrage, voorzitter.

De voorzitter: Dank u. Ik kijk even rond of alle vragen beant... Ontbreek... Is dat een ontbrekende vraag of een tweede termijn? Er is een ontbrekende vraag van de heer Vermaat. Gaat uw gang.

De heer Vermaat: Voorzitter, ik had over de prestatie-indicatoren over ... Rondom mobiliteit en landbouw... Land- en landbouwgebruik, of landbouw- en landgebruik, had ik nog vraag over gesteld. Over ... Daar sloot ik eigenlijk mijn bijdrage mee af.

De voorzitter: Ik kijk even rond. Zijn er nog andere vragen die niet beantwoord zijn? Ik zie geen reactie. Mijnheer Bakker, kunt u daar meteen op een gaan of moet u even ...

Gedeputeerde Bakker: En dan ... Mag ik misschien even een wedervraag stellen, dat we elkaar goed begrijpen? Misschien niet heel gebruikelijk, maar dan heeft u het over een van de eerste bijlagen, vraag ik dan aan de heer Vermaat. Want daarvan hebben wij gewoon een overzicht gegeven hoe het nu is en daar zijn een aantal zaken nog in ontwikkeling. Dat is ook de ... Dat zie je ook in de kadernotabijdrage, het debat, dat we het daar over de doelenboom hebben gehad. Maar wij hebben getracht om even op een goede manier een overzicht aan u te geven van, hoe zitten dan vervolgens die doelen en die prestatie-indicatoren er op dit moment in? Maar misschien bedoelt u iets heel anders.

De voorzitter: Mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Deels. Dat is antwoord landbouw- en landgebruik. Want daar stond, in ontwikkeling, in ontwikkeling. Maar bij mobiliteit, de een na laatste, nee, pagina 38, in ieder geval onder wordt over 90 procent van de fietspaden, breedte, verharding en doorstroming ... Daar vroeg ik mij af van, in welke relatie staat dat tot de klimaataanpak?

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Getracht is om hier een overzicht te geven, dus een informatief overzicht, dit stelt u niet vast, dit waren indicatoren uit de begroting van 2024, en sommigen moeten inderdaad nog of aangescherpt, aangepast of uitgewerkt worden, dat gebeurt in die sectoren, maar dit is een overzicht van de prestatie-indicatoren die daarbij horen. Daarbij hebben wij gekeken naar, wat zijn zaken die van invloed zijn op het bereiken van die klimaatdoelstellingen? En dan heel specifiek als het gaat over mobiliteit. Dan kunt u zich voorstellen dat op het moment dat we ... Dat de fietsvoorzieningen goed zijn en we mensen ook los van de bewustwordingscampagne ook daadwerkelijk in de infrastructuur goed kunnen ... Een goed fietsnetwerk kunnen bieden, dat dat helpt bij het bereiken van onze doelstelling.

De voorzitter: Mijnheer Vermaat heeft toch nog een vraag.

De heer Vermaat: Het is dan meer een interruptie. Volgens mij stellen we hem wel vast. Want dat is punt één van het besluit. Dit is onderdeel van de Utrechtse Klimaataanpak Naar Netto Nul.

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Ja, u stelt het document vast en wat daarin belangrijk is. Maar wat wij ... U heeft het al vastgesteld, want dit stond namelijk in de begroting van 2024. Wat hierheen is meegegeven, net zoals de andere bijlagen, is een overzicht van de status die het op dit moment ... Die dat op dit moment heeft. Dan kunt u, en dat kan ik me best voorstellen, nog reden twisten over of de indicatoren er helemaal bij horen of enigszins aanverwant zijn. Maar dat is in ieder geval de motivatie waarin wij dat overzicht hebben willen bieden, zodat u een beetje grip heeft in één oogopslag, waar zitten die klimaataspecten van die verschillende tafels nu in de begroting?

De voorzitter: Dank. Ik kijk dan rond of er fracties behoefte hebben aan een tweede termijn. Ik zie één fractie. Dat is de Partij voor de Dieren. Mijnheer Travaille, gaat uw gang.

De heer Travaille: Dank u. Nogmaals, wij zien een flinterdun voorstel hier wat hier ligt, wat geen effect zal hebben ook in de campagne. Burgers zullen zich hier niet zoveel van aantrekken. Als u gaat zeggen, gaan wat vaker met de fiets in plaats van met de auto, terwijl we in diezelfde vergadering waarschijnlijk een voorstel gaan goedkeuren dat gaat over een investering van de 100 miljoen voor het grootste deel voor autowegen, dan heeft dat natuurlijk geen enkel goed positief effect. Maar misschien kunt u daar even op reflecteren.

De voorzitter: De heer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Voorzitter, ik dacht, ik haal nog eventjes de technische vragen erbij. Want ik dacht, ik had in mijn hoo... Ik had een hele andere inbreng verwacht bij de ... Van de Partij voor de Dieren. Maar misschien had mij op het verkeerde been gezet, want u was uw vraag begonnen met, dit is wat de Partij voor de Dieren betreft een optimistisch plan. Dus ik had daar helemaal goede zin ... Ik had er wel goede zin in gekregen. Maar u heeft natuurlijk helemaal gelijk dat het, en dat heb ik net volgens mij ook al gezegd, dat het alleen in dit plan niet gaat gebeuren. Maar wat we doen, is een ... Het bieden van een raamwerk, een sturingsmechanisme en überhaupt ook het uitvoeren van een hele heldere opdracht die we via verschillende moties van u hebben gekregen, namelijk, zorg dat wij nu sturing en grip kunnen geven aan het behalen van die klimaatdoelstellingen. Dan moet dat wel vervolgens gebeuren in al die vragen. Dat gaat ons echt nog wel de nodige breinbrekers geven hier. Absoluut. Maar we zullen moeten weten waar we staan. Dat is stap één. Vervolgens zullen we met elkaar ieder jaar weer een stapje moeten versnellen of moeten bijsturen als we de doelen niet halen. Dat gaat niet lukken zonder dat u dit heeft. Dus ik zie het als een essentiële bouwsteen hierin. Ik hoop dat de Partij voor de Dieren dat ook gaat doen.

De voorzitter: Dank. Dan hebben we hiermee de behandeling afgerond? Dan rest ons alleen nog even het af te spreken hoe we dit naar PS brengen. Ik begin met een hamerstuk. Nee. Klein debat. Iemand bezwaar tegen klein debat? Volgens mij niet. Dan wordt het voorstel een ... Wacht. Mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Dat hangt natuurlijk helemaal af wat er gebeurt met onze artikel 47-vragen en -antwoorden en het debat wat daarop volgt. Anders gaan ... Moeten wij misschien nog wel moties of amendementen indienen. Maar dat weet ik nu nog niet.

De voorzitter: Ik begrijp de connectie. Ik weet alleen niet of die vragen dan al beantwoord zijn voor de behandeling in PS. Dus dat ...

Mevrouw Van den Broek: Dat was wel beloofd, voorzitter.

De voorzitter: De heer Bakker kan daar een indicatie over geven.

Gedeputeerde Bakker: Er wordt op dit moment hard gewerkt aan het beantwoorden van die vragen, dus ik ga daar helemaal van uit dat ze voor de behandeling in de Staten bij u zijn. Zonder er al te veel op te vooruitlopen, maar denk ik in de vragen die u net stelde, specifiek in de link kadernota in dit document, verwijst ik u graag naar de antwoorden op de ... UtrechtNu!. Heel anders zullen ze, is mijn vermoeden, niet zijn, wat de lijn van de beantwoording betreft.

De voorzitter: Dan stel ik voor een klein debat. Mocht er een motie dan wel amendement komen, wordt het een normaal debat. Dat kan altijd aangepast worden. Ik zie de heer Harinck reageren.

De heer Harinck: Voorzitter, ik ben even in de war. Moties en amendementen kunnen toch ook gewoon in een klein debat worden ingediend?

De voorzitter: Dat kan, alleen dan is er geen tweede termijn. Dus ... We stellen voor, een klein debat. Als dat onvoldoende blijkt, dan kan dat altijd nog verruimd worden? Dan ronden we dit agendapunt af.

13. SV Beleidskader lokaal eigendom en participatie

De voorzitter: Dan is mijn vraag of u, gezien het feit dat wij een gast hebben om in te spreken, nog wil starten met het volgende agendapunt en dan alleen de inspraak... Inspraak. Daarna denk ik niet dat we nog tijd hebben voor een eerste termijn. Ik zie allemaal geknik. Dus dan beginnen we in ieder geval met de inspraak voor dit agendapunt, het Statenvoorstel Beleidskader lokaal eigendom en participatie.

Mevrouw Hoek: Voorzitter?

De voorzitter: Daar hebben we de heer Thonon van Energie van Utrecht die wil inspreken. Sorry. Mevrouw Hoek heeft nog een vraag of opmerking. Gaat uw gang.

Mevrouw Hoek: Stelde u nu voor, alleen nog inspreken en daarna stoppen?

De voorzitter: Ja. Meer tijd hebben we niet.

Mevrouw Hoek: Want een aantal van ons moet zo meteen naar een andere vergadering. Ik weet niet hoe lang ...

De voorzitter: 18:00 uur is de eindtijd, want ook de voorzitter heeft geen minuut langer dan 18.00 uur.

Mevrouw Hoek: Omdat een aantal van ons, de fractievoorzitters, zo meteen ook nog ergens moeten eten.

De voorzitter: Maar het eindigt gewoon om 18.00 uur en geen minuut later. Maar de inspraak redden we nog, als u het aantal vragen beperkt houdt. Dan mijnheer Thonon, u krijgt maximaal vijf minuten de tijd. Gaat uw gang. Als u hier wil staan, u bent van harte welkom.

De heer Thonon: Dank, voorzitter. Beste commissieleden. Laat ik beginnen om te zeggen dat onze energicoöperaties verheugd zijn dat de provincie lokaal eigendom zo serieus neemt dat er een eigen beleidskader voor komt. Als u het beleidskader 1 juni vaststelt, dan is de provincie Utrecht daarin ook nog eens de eerste provincie in Nederland. Daar mag je best een beetje trots op zijn. Bij de totstandkoming van het beleidskader hebben ambtenaren ons heel goed betrokken. We hebben de indruk dat ze al onze input goed hebben overdacht en meegewogen. Maar ze hebben niet alles een-op-een overgenomen. Dus daarom zit ik toch hier. We willen namelijk nog één ding goed aan u uitleggen. We hebben nog één grote zorg en we hebben nog één wen. Laat ik met de uitleg beginnen. We merkten ook in de gesprekken met de

ambtenaren dat er nog weleens verwarring bestaat tussen de begrippen eigendom, zeggenschap en financiële participatie. Die verwarring is ook heel begrijpelijk, want wij moeten soms zelf aan onze leden ook uitleggen hoe het precies zit. Ik begin met het begrip eigendom. Het eigendom ligt bij de coöperatie. Dat is gewoon de entiteit die is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, de vereniging van mensen die duurzame energie willen opwekken. De zeggenschap over die coöperatie ligt bij de ledenvergadering, net zoals bij u als leden partijen de zeggenschap ligt bij uw ledenvergadering. De ledenvergadering besluit hoe het windpark eruit gaat zien en wat er met de opbrengsten gebeurt. Maar, en nu kom ik waarschijnlijk bij de bron van de verwarring, een coöperatieve ledenvergadering is echt iets anders dan een aandeelhoudersvergadering, want bij een aandeelhoudersvergadering heeft de persoon met de meeste inbreng, de meeste aandelen en dus het meeste geld, ook het meeste te zeggen. Dat is bij een corporatie niet. Bij een corporatie geldt, één stem per persoon, hoeveel of hoe weinig geld je ook inlegt. Dat lid worden van een corporatie, dat kan al vanaf ongeveer een tientje per jaar en bij sommige coöperaties ook gratis. Dan kom ik bij het begrip financiële participatie. De energiecoöperatie haalt namelijk geld op om dat eigendom te kunnen verwerven. In de praktijk haalt de corporatie het grootste deel van het geld op bij zijn leden. Maar dat hoeft niet en het is ook niet verplicht om als lid iets in te leggen. Dus nogmaals, ook leden die geen geld inleggen, die gewoon een tientje betalen per jaar, hebben zolang zij die contributie betalen zeggenschap via de ledenvergadering. Kortom, de corporatie heeft het eigendom, de ledenvergadering heeft de zeggenschap en de inleggers binnen of buiten de coöperatie doen aan financiële participatie. Dan onze zorg. Die gaat over de OER-projecten in deze provincie. Dat zijn de projecten waarin we wind en zonne-energie willen opwekken langs snelwegen. In de intentieovereenkomst die later bij u op de agenda staat, staat helaas nog, streven naar 50 procent lokaal eigendom. Dat streven naar vinden we echt boteren boterzacht. Gelukkig gaat het beleidskader uit van een minimum van 50 procent. Gelukkig is dat beleidskader ook van toepassing op de OER. Ja, we hebben gezien dat Volt hierover vragen heeft gesteld en het college heeft gezegd dat het minimum ook in OER-projecten wordt gehanteerd. Maar om alle twijfels uit te sluiten, willen we u toch uit... Vragen om uit te spreken dat ook voor de OER-projecten een minimum van 50 procent wordt gehanteerd. Hopelijk wilt u daarbij ook uitspreken dat u streeft naar 100 procent lokaal eigendom bij de OER, net zoals dat in het toetsingskader staat. Daarmee kom ik bij onze wens over het toetsingskader. We zijn heel blij dat in het toetsingskader staat dat 100 procent lokaal eigendom het streven is, maar in tabel 2 in het toetsingskader staat nog niet dat 50 procent lokaal eigendom een minimum is. We hopen dat u zo die tabel 2 wil wijzigen dat daar komt te staan dat 50 procent lokaal eigendom het bare minimum is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik rond of er fracties zijn die vragen hebben. Ik zie verschillende handen. Mevrouw De Man.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Ik heb dus 5:50 minuut, dus daar komt hij. Nee. Die corporaties die worden opgericht en die kunnen dus zorgdragen dat dat lokaal eigendom voor elkaar komt. U zei al, het is een heel laag instapmodel, 10 euro kan ook. Hoe zit dat met de verdeling? Omdat we denken, lokaal. Dus je zou het liefst willen dat de mensen die het dichtst bij de windturbine wonen ook daar dan dus die zeggenschap over hebben, om het zo maar te zeggen. Kan je als je in Rhenen woont ook in een corporatie stappen die in Oudewater wat windturbines heeft staan? Hoe ziet u dat?

De voorzitter: Dank. Ik zag ... Gaat uw gang.

De heer Van der Linden: Dank u wel, voorzitter. Ik had een vraag, want de heer Thonon gaf aan van, we willen graag dat die 50 procent lokaal eigendom als minimum gehanteerd wordt. Nu is er op mijn technische vraag daarover gezegd dat het juridisch niet kan. Hoe kijkt Energie Samen daarnaar? Denken jullie dat het juridisch wel mogelijk is, en op grond waarvan? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik weet niet meer welke handen ... Mevrouw Rikkoert. Ik roep u allen op om heel kort de vraag te stellen, want we hebben nog eigenlijk minder dan tien minuten.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt. Er werd aangegeven over het verzoek van, neem het op in tabel 2, dat minimaal 50 procent. Ik vroeg me af of u weet wat de reden is dat het er niet staat.

De voorzitter: Dank u wel. Wie nog meer? De heer Dekker, gaat uw gang.

De heer Dekker: Dank, voorzitter. Een hele korte vraag. In de aanloop hiernaartoe hebben we die discussie ook gehad over dat streven en minimum 50 procent en dergelijke, ook in het kader van haalbaarheid. Die vraag wil ik in dit kader gewoon nog een keer herhalen aan de heer Thonon. Hoe zit dat met als die 50 procent dan niet wordt gehaald en we eisen het wel?

De voorzitter: Dank u wel. Ik zag de heer Travaille een hand opsteken. Gaat uw gang.

De heer Travaille: Dank u. Ik denk dat die uitgesproken die de heer Thonon zojuist deelde, dat die prima zijn. Ik denk dat we het gewoon in een amendement zullen gaan vatten, ieder geval voor de Statenvergadering op 19 juni.

De voorzitter: Dat is een politieke opmerking. Het ging hier om een vraag aan de spreker. Zijn er nog anderen die een vraag hadden willen stellen? Nee. Dan zijn dit de vragen. Mijnheer Thonon, kunt u ze beantwoorden? Gaat uw gang.

De heer Thonon: Typediploma, tien vingers, blind, echt super waardevol met dit soort vragen. Ik begin met de VVD. Kan je ook als je een Rhenen woont instappen in een corporatie die in Oudewater windmolens neerzet? Ja, dat kan. Dat ligt helemaal aan de statuten van die energiecorporatie. Eigenlijk hebben de meeste energiecorporaties geen afbakening op waar je lid kan worden. Dus er zijn mensen die lid zijn van bijvoorbeeld Woerden Energie die in Groningen wonen. Dat kan. Er zijn ook corporaties die het anders doen. Bijvoorbeeld in Rijn Energie moet je lid worden van ... Moet je wonen in Utrecht en de omringende gemeentes. Gebeurt dat heel veel? Nee, dat gebeurt denk ik, tenminste naar mijn inzicht, gebeurt dat niet heel veel. Ik denk dat 90 procent van de leden van Woerden Energie ook echt in Woerden woont. Ik denk dat u erop uit wil komen dat ... We willen de mensen bij wie de windmolens het dichtste bij staan, ook het meeste laten profiteren. Volgens mij, dat doen wij ... Als coöperaties doen we dat door die mensen ook als eerste het recht van inleg te geven. Volgens mij is dat ook de bedoeling van het beleidskader. De tien mensen, stel, er komt een lening open om geld op te halen voor de windmolens, dat mensen die het dichtstbij wonen als eerste mogen inleggen. Mocht die dan niet voorkomen, dat je dan pas verder gaat kijken. Dat is vaak hoe wij het ook zelf doen als energiecoöperaties. Dan de SGP, hoe kijkt Energie van Utrecht naar een minimum en de handhaafbaarheid? In de Energiewet zou een verandering moeten doorgevoerd worden om een minimum in de wet vast te leggen. Dan kan je het pas bij een rechter handhaven. Dat klopt. In de praktijk zien we dat heel veel energiecoöperaties en commerciële ontwikkelaars zich wel aan het beleid houden. Dat komt omdat commerciële ontwikkelaars zich niet onmogelijk willen maken. Als zij één keer zeggen van, maar dit beleid vinden we niks en we gaan het aanvechten, dat maakt zich ten eerste onmogelijk bij alle energiecoöperatie. Wij zijn natuurlijk vliegensvlug om iedereen in te lichten, ga niet met die commerciële ontwikkelaar in zee. Ten tweede hebben heel veel commerciële ontwikkelaars eigenlijk ook al dit beleid wat in heel veel meer gemeentes en nu ook in de provincie geldt verinnerlijkt en zeggen, wij willen sowieso op basis van 50/50 samenwerken. Dus daarom denken we dat het, als de provincie dit vastlegt, dat het toch heel erg goed in de praktijk gaat werken. Dan de ChristenUnie, wat is de consequentie als er niet staat dat het een minimum is? Als ik het zo ... Zoals ik het toetsingskader heb gelezen, is dat het enige punt waar een minimum zou moeten genoemd worden. Als dat woordje er niet staat, is dus in het hele toetsingskader dus wat de provincie gaat gebruiken om plannen op af te wegen nergens het woordje minimum genoemd. Wij zouden dat heel kwalijk vinden. Ik

denk, omdat het in het beleidskader wel beter staat, staat ook in het Statenvoorstel nog genoemd, zal ... Dan zal de impact wel meevallen. Maar voor de helderheid zou het wel heel goed zijn om daar een minimum te noemen. Dan de PvdA, wat gebeurt er als je 50 procent niet haalt? Die 50 procent, maar goed, ik zit nu misschien meer op het colle... Stoel van het college dan op stoel van de Koepel, zoals wij het zien in de praktijk moet aan de voorkant ... Moet je laten zien dat je de 50 procent haalt. Mocht aan de achterkant blijken om de een of andere reden dat je niet genoeg geld kan ophalen of dat de energietoöperatie niet meer genoeg vrijwilligers heeft of op wat voor andere manieren dat je dat geld niet binnenhaalt om die 50 procent gestand te doen, dan is het echt heel jammer van het lokaal eigendom, maar dan gaat de ontwikkeling gewoon wel door. Wij hebben nog niet meegemaakt dat als een energietoöperatie het bijtje erbij neer wil gooien of dat ze niet genoeg geld ophaalt. Ten eerste hebben we sowieso niet meegemaakt dat er niet genoeg geld was. Ten tweede hebben we nog niet meegemaakt dat als een energietoöperatie niet wil, dat er dan niet een andere ontwikkelaar wel wil doorgaan. Maar als het voor een energietoöperatie niet rendabel is, dan zal het voor een commerciële ontwikkelaar al veel minder rendabel zijn, want die willen ook nog iets aan hun aandeelhouders geven. Dus ik hoop dat ik de PvdA zo gerust heb gesteld.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk nog even naar de heer Van Essen of die in maximaal één minuut nog wil reageren. Nee. We gaan het debat hier nog verder over voeren. Prima. Dan dank ik u voor uw inspraak. Helaas, het debat zal pas op 12 juni plaatsvinden. Dus u bent uiteraard van harte welkom om aanwezig te zijn dan wel digitaal mee te luisteren. Goed. Dan nog even ... Ik denk, er komt een vraag. Voor ... We gaan zo schorsen. Op 12 juni wordt het debat voorgezet. Het is wel zo dat op 12 juni er geen extra tijd bij komt. Ik had aan het begin al gezegd, er staat zes minuten per fractie voor het ochtenddeel en zes minuten per fractie voor het middagdeel. Er staan nogal wat Statenvoorstellen. Dus ik roep u op, ik zie uw hand, mevrouw Van den Broek, ik kom zo bij u, ik roep u op om in ieder geval de huidige agendering te heroverwegen, de agendering met sprekers, in ieder geval die sprekers die zullen uitgenodigd worden, het is aan u om te kijken van, willen we dan de agendering alsnog behandelen? Maar de Statenvoorstellen zullen voorrang moeten krijgen om die nog in deze ronde afgewikkeld te krijgen. Dus wees verstandig met de verdeling van uw spreektijd op de 12^e. Dan heeft mevrouw Van den Broek nog een vraag dan wel opmerking. Gaat uw gang.

Mevrouw Van den Broek: Punt van orde inderdaad. Want er is inderdaad gezegd dat we maar zes minuten zouden krijgen en dat was met het idee dat we vier Statenvoorstellen zouden hebben afgehandeld en dat hebben we nu niet. Dus normaal gesproken gaat de tijd dan toch ongeveer mee, want het wordt dan wel heel krap denk ik voor veel mensen aan tijd.

De voorzitter: Ik begrijp het. Daar hebben we het ook van tevoren over gehad. Ik snap het dilemma. Alleen we hebben gewoon niet meer mogelijkheid om meer tijd te maken. Er worden al twee extra dagdelen gekoppeld aan één commissiebehandeling. Dus het is ... Als het te krap is, dan kunnen we op de 12e kijken of er ruimte is, maar die mogelijkheid is er in principe niet voor elke fractie. Er zelf best een herverdeling zijn dat sommige fracties minder inbreng hebben. Maar bij Statenvoorstellen is het gebruikelijk dat elke fractie wel er wat van vindt, en zeker deze onderwerpen. Dus het is geen garantie dat er gewoon per fractie meer spreektijd zal zijn. Dat past gewoon niet in die tweeënhalve uur die ervoor staan. Goed. Dit gezegd hebbende, dank ik u voor uw aanwezigheid en inbreng en schors ik de vergadering tot 12 juni. Fijne avond.